

Jaarverslag 2020

Onderzoeksprogramma
Erasmus School of Law
Fiscale autonomie en haar grenzen

Programmaleider: prof. dr. S.J.C. Hemels
Rotterdam, 4 februari 2021

Jaarverslag 2020

Onderzoeksprogramma

Fiscale autonomie en haar grenzen

Teksten en eindredactie: Sigrid Hemels

Ondersteuning, tabellen en lay-out: Eline Nabbe

Rotterdam, 4 februari 2021

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Het Programma	10
2.1	Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht	11
2.1.1	Internationaal en Europees beleid en fiscale autonomie	11
2.1.2	Indirecte belastingen en internationale handel	14
2.1.3	Belastingrecht in een digitale wereld	15
2.1.4	Duurzaamheid	17
2.1.5	Rechtsbescherming	19
2.1.6	Corona en rijksbelastingen	20
2.2	Lokale belastingheffing in de 21e eeuw	22
2.2.1	Lokale belastingen en duurzaamheid	24
2.2.2	Internationalisering	25
2.2.3	Corona en lokale belastingen	25
2.2.4	Proceskosten in WOZ-procedures en no-cure-no-pay-bedrijven	26
2.3	Fiscale autonomie en kunst, cultuur, goede doelen en sport	26
2.3.1	Goede doelen en privaat mecenaat	27
2.3.2	Bedrijfsmecenaat	30
2.3.3	Sporters en artiesten	30
2.3.4	Corona, artiesten en sporters	31
3	De mensen	32
3.1	Deelnemers vanuit de sectie Belastingrecht en FEI (ESE)	32
3.2	Buitenpromovendi	34
3.3	Promotieonderzoeken in uitvoering	35
4	Georganiseerde seminars en bijeenkomsten	37
4.1	Seminars en andere activiteiten in het kader van EFS	37
5	Kennismaking van studenten met het onderzoek	39
5.1	Inbedding onderzoek in het onderwijs	39
5.2	Scripties van studenten in relatie tot het onderzoeksprogramma	41
6	Zichtbaarheid van het programma	43
6.1	Kernpublicaties	43
6.2	Valorisatie door conferenties en lezingen	44
6.3	Invloed op overheidsbeleid	44
6.3.1	Adviescommissies	44
6.3.2	Aandacht in het parlement	46
6.4	Optredens in de media	47
6.5	Lidmaatschappen van redacties, vaste medewerkerschappen	50
6.6	Onderzoek voor derden	51
6.7	Contacten met de fiscale praktijk	51
6.8	Colleges op andere universiteiten en overige wetenschappelijke activiteiten	53
7	Tot slot	55
	Annex	56
	Tabel 1: Personele formatie in fte's onderzoek	56
	Tabel 2: Promoties per jaar	56
	Tabel 3: Lidmaatschappen van promotie- en oppositiecommissies	56

Tabel 4: Kwantitatieve onderzoeksresultaten per jaar	57
Tabel 5: Onderzoeksoutput 2020 "Fiscale autonomie en haar grenzen"	58
1 Wetenschappelijke publicaties	58
1.1 Artikelen	58
1.2 Boeken	59
1.3 Hoofdstukken in een boek	60
2 Vakpublicaties	60
2.1 Artikelen	60
2.2 Boeken	62
2.3 Hoofdstukken in een boek	62
2.4 Bijdragen aan encyclopedische werken (online)	62
2.5 Annotaties	63
2.6 Internetartikel	70
2.7 Samenvattingen van jurisprudentie	71
3 Populariserende publicaties en media optredens	74
3.1 Bijdrage week- of dagblad	74
3.2 Media optredens	75
4 Lezingen, expertmeetings, paneldebatten	76
4.1 Internationaal	76
4.2 Nationaal	77
5 Rapporten	79
6 Prijs	79

1 Inleiding

2020 was een vreemd jaar, ook voor het onderzoeksprogramma 'Fiscale autonomie en haar grenzen' en zijn leden. In januari stonden de agenda's nog vol met mooie congressen in binnen- en buitenland, lezingen en andere optredens. Vanaf maart zaten we opeens allemaal thuis en werd de congresagenda steeds leger. Tegelijkertijd explodeerde de onderwijsbelasting van de medewerkers doordat onderwijs en tentamens naar een online format moesten worden omgezet. Nu de meeste leden van het onderzoeksprogramma een grote onderwijsaanstelling hebben, trok dit een zware wissel op een ieders tijd en energie. We bleven echter regelmatig met elkaar in contact via grotere en kleinere Teams- en Zoommeetings om elkaar te steunen en te inspireren. Zoals uit dit jaarverslag blijkt, zijn er ook in 2020 weer mooie publicaties verschenen, interessante digitale lezingen gegeven en invloedrijke bijdragen geleverd aan het maatschappelijk debat. Zelfs een Corona-crisis kan ons onderzoeksprogramma niet plat leggen.

Gelukkig konden we het jaar nog wel beginnen met een academische plechtigheid die geheel via het oude normaal plaatsvond. Op 7 februari 2020 aanvaardde Madeleine Merckx het ambt van bijzonder hoogleraar op het gebied van Indirecte Belastingen met het uitspreken van haar inaugurele rede getiteld: 'Wizard of OSS: de daadwerkelijke inning van btw bij grensoverschrijdende e-commerce'. Een groot deel van de Nederlandse academische BTW-gemeenschap toog hiervoor naar

Rotterdam. Dit was voorlopig ook meteen de laatste academische plechtigheid in traditionele vorm die binnen het onderzoeksprogramma plaatsvond, om welke reden we er met enige weemoed op terug kijken. Het was een mooie rede, met veel aanwezigen vanuit de academische wereld en de fiscale praktijk, gevolgd door een drukbezocht diner in hotel New York.

Het academische leven ging in tijden van Corona deels 'gewoon' door. Op de eerste dag van de lockdown, 16 maart, was er een verheugend bericht voor het onderzoeksprogramma. Op die datum maakte de Erasmus School of Law (ESL) de benoeming wereldkundig van onze collega Arjen Schep tot bijzonder

hoogleraar Heffingen van Lokale Overheden. Hij volgde Jan Monsma, die in 2019 met emiritaat ging maar nog steeds bij het onderzoeksprogramma betrokken is, op als bekleeder van deze leerstoel en als wetenschappelijk directeur van het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale Overheden (ESBL). De leerstoel en het ESBL worden al drie decennia mogelijk gemaakt door de Stichting J.H. Christiaanse. Wij zijn de Stichting en haar sponsors zeer erkentelijk voor de blijvende steun voor dit belangrijke en in Nederland unieke onderzoeksdomein dat door de voortzetting van deze leerstoel is bekroond.

Een andere mooie kroon werd op 24 januari 2020 op het hoofd van onze promovendus Martijn Schippers gezet. Hij werd in een bijeenkomst in het Louwmanmuseum in Den Haag aangewezen als winnaar van de Stevensprijs 2019. Uitgever Wolters Kluwer reikt de Stevensprijs ieder jaar uit aan een jonge auteur (35 jaar of jonger) die complexe fiscale materie op eenvoudige wijze weet te verwoorden. Een vakjury beslist wie de winnaar is, maar het fiscale veld mag genomineerden aandragen en een stem uitbrengen op de door de vakjury gekozen genomineerden. De prijs getuigt dus van een brede vakinhoudelijke waardering voor het werk van Martijn. De jury motiveerde haar keuze met de volgende

loftuitingen: "Voor iemand van 29 jaar heeft Martijn Schippers indrukwekkend veel gepubliceerd. De jury wijst op de bijdragen die zijn verschenen in tijdschriften als EC Tax Review, Global Trade and Customs Journal, Weekblad Fiscaal Recht, Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht en Ars Aequi. Zijn publicaties bestaan uit annotaties en doorwrochte artikelen. En dit is allemaal gepubliceerd terwijl Martijn werkt aan een proefschrift. Martijn is niet bang is om kritisch te zijn op de mening van een advocaat-generaal of een oordeel van de Hoge Raad of het Hof van Justitie. Zijn kritiek verwoordt hij op heldere wijze en goed onderbouwd. Maar hij is niet alleen kritisch op meningen en oordelen van anderen. Hij komt ook met waardevolle eigen inzichten en ideeën, die erop zijn gericht het heffingssysteem beter te maken. En dat ziet de jury graag. De Stevensprijs is geen oeuvreprijs maar een

JAARVERSLAG 2020

aanmoedigingsprijs. De jury spreekt daarom de hoop uit dat Martijn ook de komende jaren nog vele mooie publicaties zal schrijven.¹ Uit dit jaarverslag blijkt dat Martijn deze belofte ook in 2020 heeft waargemaakt.

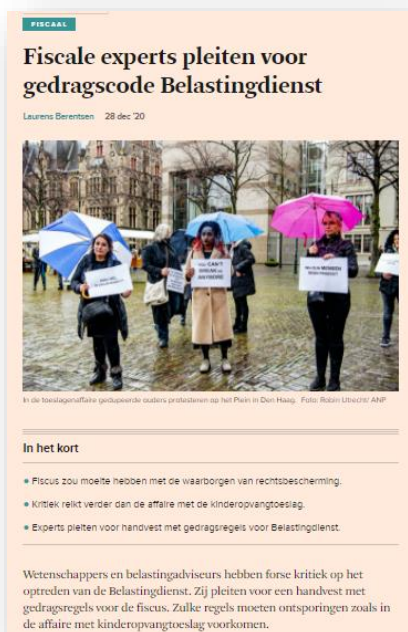
Een onderzoeksprogramma kan echter niet bestaan van individuele hoogtepunten alleen. Deze hoogtepunten worden immers mogelijk gemaakt door de reguliere wetenschappelijke activiteiten die alle leden van het onderzoeksprogramma op dagelijkse basis verrichten. Samenwerking is daarbij een belangrijke factor. Allereerst in het onderzoeksprogramma zelf. Hierin verrichten namelijk niet alleen de fiscalisten die zijn verbonden aan de ESL hun onderzoek, maar ook een aantal fiscalisten die zijn verbonden aan het Fiscaal Economisch Instituut (FEI) van de Erasmus School of Economics (ESE) leveren hier hun bijdrage aan. Bovendien wordt ook regelmatig de samenwerking gezocht met wetenschappers van buiten de Erasmus Universiteit.

Eind 2020 werd de weerslag van een heel bijzonder samenwerkingsproject gepubliceerd. Maarten de Wilde had op verzoek van het ministerie van Financiën en prof. Hans Gribnau van Tilburg University het initiatief genomen om met de fiscale secties van de Nederlandse Universiteiten tot een bijdrage te komen voor een essaybundel over tax governance. Aan dit stuk hebben uiteindelijk 23 wetenschappers meegewerkt van alle fiscale secties, met uitzondering van die van de Universiteit Leiden. Het essay analyseert de voor het debat over fiscale ethiek relevante gebeurtenissen en komt tot een aantal uitdagingen en aandachtspunten voor het toekomstige debat en de ontwikkeling van een tax governance code. Het essay belicht nadrukkelijk de perspectieven van alle stakeholders (belastingplichtigen, belastingadviseurs, Belastingdienst en wetgever) en benadrukt het belang van een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid.

---

¹ Zie voor een volledig verslag van de bijeenkomst van 24 januari 2020: A.H.G. Oldeman, Verslag van de uitreiking van de Stevensprijs 2019, Weekblad fiscaal recht, aflevering 7321, p. 187-189, WF2020/29.

Eva Boomsluiters en Claire Hofman waren penvoerders van het essay, onder supervisie van Sigrud Hemels en Maarten de Wilde. Vanuit het onderzoeksprogramma werkten hier tevens aan mee: Anna Gunn, Erik Ros, Madeleine Merckx, Martijn Schippers, Guido de Bont, Barend Broen (allen ESL) en Peter Kavelaars (ESE). Daarnaast is een bijdrage geleverd door wetenschappers van de Universiteit van Amsterdam (zowel van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde als van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid), Maastricht University, Tilburg University, de Vrije Universiteit, Nyenrode Business Universiteit, Rijksuniversiteit Groningen en de Radboud Universiteit. Het essay heeft een prominente plaats in de door het ministerie van Financiën gepubliceerde bundel,² die voor iedereen toegankelijk is via de website van het ministerie.³ De staatssecretaris van Financiën heeft de bundel op 17 december 2020 naar de Tweede Kamer gestuurd.⁴ Op 18 december

2020 heeft het ministerie van Financiën een persbericht⁵ aan de essaybundel gewijd, dat breed is opgepikt. In het Financieel Dagblad stonden op 28 december 2020 twee artikelen over de essaybundel. In een van deze artikelen werd ingegaan op onze bijdrage aan het maatschappelijke debat en onze wetenschappelijk onderbouwde boodschap, onder verwijzing naar het gebrek aan rechtsbescherming in de toeslagenaffaire, dat een tax governance code moet gelden voor alle partijen, dus inclusief de overheid en niet alleen voor het bedrijfsleven en de adviespraktijk.⁶

Dit essay was een belangrijke vorm waarin wij ons onderzoek naar de Nederlandse samenleving hebben gebracht. Uiteraard hebben we ook op andere wijze onze onderzoeksuitkomsten gevaloriseerd. Het belastingrecht is immers bij uitstek een sociaal fenomeen dat één op één verbonden is met de maatschappij waarin het tot stand komt en functioneert. Wij zien het als onze opdracht om een wetenschappelijk onderbouwde bijdrage te leveren aan de maatschappelijke discussie. *Creating positive societal impact*, de missie van de Erasmus Universiteit, zit dan ook in de haarvaten van ons onderzoeksprogramma. Wij hebben ook dit jaar weer uit volle overtuiging aan deze missie bijgedragen door onze internationale en nationale wetenschappelijke, vaktechnische en populariserende publicaties en optredens.

Daarnaast zien wij ook het onderwijs dat de sectie belastingrecht en FEI in de bachelor en master fiscaal recht en fiscale economie verzorgen als een belangrijke bijdrage aan de universitaire missie. Voor het onderzoeksprogramma gaan onderwijs en onderzoek hand in hand. Via het onderwijs delen vele collega's hun onderzoeksresultaten met studenten en betrekken we ook de aankomende generaties fiscalisten bij het wetenschappelijke fiscale onderzoek en de maatschappelijke valorisatie daarvan.

² Eva Boomsluiters en Claire Hofman, Ethiek, een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In: Hans Gribnau (red). Tax governance, maatschappelijke verantwoordelijkheid en ethiek. Tijd voor een code? Ministerie van Financiën 2020, p. 29-42.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/17/essaybundel-tax-governance-code>.

⁴ Kamerstukken II, 2020-2021, 32.140, nr. 80, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/17/aanbiedingsbrief-publicatie-essaybundel-tax-governance-code>.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/12/18/essaybundel-tax-governance-code-gepubliceerd>.

⁶ Laurens Berentsen, Fiscale experts pleiten voor gedragscode Belastingdienst, Het Financieel Dagblad 28 december 2020, <https://fd.nl/economie-politiek/1368844/fiscale-experts-pleiten-voor-gedragscode-belastingdienst>.

Als fiscalisten zijn we er ons danig van bewust dat het de belastingbetalers zijn, die ons onderzoek mogelijk maken. Naar hen gaat onze grote dank uit, evenals naar onze financiers uit de publieke en private sector die, zonder invloed uit te willen oefenen op de inhoud van ons onderzoek, een belangrijke aanvulling leveren op ons onderzoeksbudget en onze onderzoekscapaciteit.

In dit jaarverslag leggen wij uit volle overtuiging en aan al onze stakeholders en financiers verantwoording af over onze activiteiten in het afgelopen bijzondere jaar. Graag blijven we de dialoog ook komend jaar voortzetten. Als het moet digitaal, maar naar wij hopen op enig moment weer in persoon. Dus heeft u opmerkingen, gedachten of andere terugkoppeling bij dit jaarverslag: laat het ons weten!

2 Het Programma

Internationale afspraken leidden ertoe dat landen diverse protectionistische maatregelen in de vorige eeuw afschaften. Ook technologische en logistieke innovaties en het wegvallen van culturele barrières droegen bij aan de versnelling van de internationale mobiliteit van personen, goederen, kapitaal en diensten. Burgers en ondernemingen kunnen zich makkelijker vestigen in andere landen. Inmiddels is er ook een tegenbeweging ontstaan: Brexit, nationalistisch protectionisme en de Coronacrisis leveren een beperking van de internationale mobiliteit op. De globalisatie lijkt er echter niet door gestopt te worden.

Gekatalyseerd door de financiële crisis is er de afgelopen jaren een sterke internationale maatschappelijke en politieke beweging opgekomen tegen Base Erosion and Profit Shifting (BEPS). Dit heeft geleid tot gecoördineerde acties in OESO⁷- (gemandateerd door de G20) en Europese Unie (EU)-verband. Er is sprake van een Inclusive Framework waar niet alleen westerse landen aan deelnemen, maar ook andere landen. De verdergaande digitalisering van de economie heeft er mede toe geleid dat inmiddels wordt gewerkt aan BEPS 2.0 met de Pillar 1 en Pillar 2 initiatieven van de OESO. Ondanks dat ook dit in het Inclusive Framework plaatsvindt, leidt dit tot veel discussie en belangenverschillen tussen landen.

De globalisering, digitalisering en toegenomen mobiliteit heeft als effect dat landen bij de inrichting van hun belastingstelsel minder vrij, minder autonoom, zijn dan voorheen. Er zijn steeds meer en duidelijker invloeden waarneembaar van andere disciplines, binnen de rechtsgeleerdheid, maar ook daarbuiten, zowel op directe als op indirecte belastingen. Enerzijds wordt fiscale autonomie begrensd door andere rechtsbronnen, eventueel van hogere orde. Anderzijds hebben niet-juridische factoren invloed op de fiscale autonomie, zoals de genoemde globalisering, belastingconcurrentie, technische ontwikkelingen en veranderende politieke, culturele en sociale inzichten. Centrale vraag van het programma is daarom welke invloeden van buitenaf werkzaam zijn of zijn geweest op het formele en materiële belastingrecht, dan wel in de toekomst daarop van invloed zullen zijn en tot welke gevolgen dat heeft geleid of mogelijk zal leiden. Omgekeerd gaat ook invloed uit van het belastingrecht op andere rechtsgebieden dan wel andere disciplines. Het gaat, met andere woorden, steeds om de wisselwerking tussen het fiscale domein en andere domeinen en wat de gevolgen daarvan zijn voor het belastingrecht.

De centrale onderzoeksvraag is ook in 2020 uitgewerkt aan de hand van drie onderzoeksthema's:

1. Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht;
2. Lokale belastingheffing in de 21e eeuw;
3. Fiscale autonomie en kunst, cultuur en goede doelen.

De meeste onderzoekers concentreren zich op één thema, maar er zijn veel dwarsverbanden tussen de thema's. Sommige onderzoekers doen daarom structureel of incidenteel in meerdere thema's onderzoek. Deze samenwerking en verbindingen worden nadrukkelijk aangemoedigd. Binnen de thema's onderscheiden we verschillende onderzoekslijnen. De onderzoekslijnen worden regelmatig herijkt en waar nodig herzien, vervangen of beëindigd.

---

⁷ Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

2.1 Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht

Bij het deelthema "Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht" zijn de meeste onderzoekers uit het programma betrokken. Dit is dan ook het grootste onderzoeksthema. Het onderzoek is geclusterd in een aantal onderzoekslijnen, die hierna worden besproken.

2.1.1 Internationaal en Europees beleid en fiscale autonomie

De onderzoekslijn "Internationaal en Europees beleid en fiscale autonomie" was ook afgelopen jaar weer zeer actueel. Op het terrein van de winstbelastingheffing van het internationale bedrijfsleven is de resterende fiscale autonomie van landen door globalisering en digitalisering sterk in het geding. De belastingheffing van multinationals staat nog steeds vol in de schijnwerpers, zowel in internationaal verband (G20/OESO) als binnen de Europese Unie (EU). Harmonisatie via het BEPS 1.0 en mogelijk ook BEPS 2.0 project en, in de EU-context, de verkeersvrijheden en staatssteun worden ingezet om belastingontwijking tegen te gaan. Diverse onderzoekers in deze onderzoekslijn hebben hun onderzoeksfocus op deze maatschappelijk zeer relevante problematiek gelegd. Dit doen zij niet alleen in wetenschappelijke artikelen, maar ook door op te treden op seminars, congressen en in de media. De onderzoekslijn heeft niet alleen een westerse focus, maar richt zich ook op ontwikkelende landen. Daarnaast wordt niet alleen naar multinationals onderzoek gedaan, maar ook naar natuurlijke personen. De onderzoekers zoeken actief samenwerking met elkaar en onderzoekers die zich op andere universiteiten in binnen- en buitenland met deze thematiek bezighouden.

Diverse onderzoekers hielden zich ook dit jaar weer bezig met een belangrijk terrein waar de (resterende) fiscale autonomie van landen door globalisering en digitalisering sterk in het geding is: de winstbelastingheffing van het internationale bedrijfsleven. Dit betreft zowel zuiver nationaalrechtelijke vraagstukken als vraagstukken in de context van het internationaal belastingrecht en het Europees recht. Dit onderwerp is actueel en maatschappelijk zeer relevant. De belastingheffing van multinationals staat volop in de schijnwerpers, zowel in nationaal als in internationaal verband (G20/OESO/Inclusive Framework en Verenigde Naties (VN)) als binnen de EU. Dit is niet louter een technocratische exercitie. Binnen de politieke arena en in de maatschappij wordt stevig gediscussieerd over belastingposities van multinationals en belastingconcurrentie door landen.

Maarten de Wilde schreef hierover diverse nationale en internationale academische en vaktechnische publicaties, alleen en in samenwerking met collega's binnen en buiten de Erasmus Universiteit. Zo publiceerde Intertax Maarten's bijdrage over de ontwikkelingen in de internationale discussies over de (her)verdeling van de winstbelastinggrondslag over landen (Pillar One).⁸ In het tijdschrift Fiscaal ondernemingsrecht (TFO) schreef Maarten een bijdrage over de beginselen achter grondslagtoedeling.⁹ Hij wordt zowel in binnen- als in buitenland als een expert op dit gebied beschouwd. Zo sprak Maarten tijdens het online seminar van de Academy of European Law (ERA) in samenwerking met de Latvia Court Administration over het raamwerk van de werking en toepassing van het EU-recht op het terrein van de directe belastingen en de bouwstenen van het internationaal belastingrecht.

Transfer pricing, het prijzen van transacties tussen gelieerde ondernemingen, is een complexe, maar een belangrijk en relevant onderwerp voor multinationale ondernemingen. Het onderwerp was de afgelopen jaren volop in beweging door de implementatie van de herziene verrekenprijsstandaarden (verrekenprijsregels in lijn brengen met waardecreatie) en aanvullende documentatieverplichtingen volgend uit het BEPS-project. In februari 2020 heeft de OESO het

⁸ Wilde, M.F. de (2020). On the OECD's 'Unified Approach' as Frankenstein's Monster and a Dented Shape Sorter. *Intertax*, 48 (1), 9-13.

⁹ Wilde, M.F. de (2020). Dubbelzinnigheden in de aanknopingspunten voor heffingsjurisdictieverdeling in het internationaal belastingrecht. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2020 (171.1), 145-152.

langverwachte Hoofdstuk X van de OESO verrekenprijrichtlijnen gepubliceerd over verrekenprijaspecten van financiële transacties, zoals intra-groep leningen, cash pooling, hedging, financiële garanties en interne (her)verzekering. Clive Jie-A-Joen heeft met Monique van Herksen (Simmons & Simmons) en Rosalie van de Brug (Erasmus School of Accounting & Assurance) de nieuwe OESO verrekenprijrichtlijnen van een kritische beschouwing voorzien in het Maandblad Belasting Beschouwingen¹⁰ en met Monique van Herksen en Fan Bai (Simmons & Simmons) in Bloomberg Tax's Tax Management Transfer Pricing Report.¹¹ In International Tax Journal analyseerde Clive met Monique van Herksen en Peter Flipsen (Simmons & Simmons) het toepassen van het arm's lengthbeginsel op de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen en de Nederlandse jurisprudentie inzake de fiscale kwalificatie van geldverstrekkingen.¹² Op 3 september 2020 trad Clive Jie-A-Joen op als inleider bij het PE-seminar "Financiële Transacties Transfer Pricing" georganiseerd door SOB en gaf hij een presentatie over diverse onderwerpen van het nieuwe Hoofdstuk X.

Aan deze onderzoeklijn zijn diverse promovendi verbonden. Sophia Murrillo wordt begeleid door Maarten de Wilde en Ellen Hey. Sissie Gonzalez-Fung en Jie Wang worden begeleid door Arnaud de Graaf en Maarten de Wilde. Uyanga Dorlig en Shu-Chien Chen worden begeleid door Reinout Kok en Maarten de Wilde. Loes van Hulten werkt onder begeleiding van Peter Kavelaars en Maarten de Wilde aan het FEI (ESE) aan haar promotie-onderzoek. Zij houdt zich met name bezig met het internationaal belastingrecht op het gebied van de directe belastingen. In haar promotieonderzoek staat de vraag centraal of, beoordeeld vanuit doel en strekking van het OESO-Modelverdrag, de per-entiteit-benadering ten aanzien van de toepassing van verdragsregels op verdragspersonen in het OESO-Modelverdrag zou moeten worden vervangen door een groepsbenadering. Als deze vraag bevestigend wordt beantwoord, is de vervolgvraag hoe de verdragsregels dan zouden moeten luiden. Loes heeft daarnaast diverse artikelen gepubliceerd in 2020. Zo publiceerde zij in het Weekblad fiscaal recht een aan haar promotie-onderzoek gerelateerd artikel over de nieuwe Nederlandse vaste inrichtingsdefinitie in de Wet Vpb 1969, met een focus op de antifragmentatiebepaling. In dit artikel duidt zij aan de hand van het OESO-Modelverdrag, casusposities en de Principal Purpose Test het toepassingsbereik van deze bepaling.¹³

Het onderzoek van Shu-Chien Chen focust op het ontwikkelen van een normatief raamwerk voor regionale formulary apportionement systemen zoals de CCCTB. Haar normatieve raamwerk wordt gevormd door belastingneutraliteit, het profijtbeginsel en het subsidiariteitsbeginsel. Hiermee sluit ze aan bij het waardecreatiebeginsel zoals door de OECD in het BEPS-project is ontwikkeld. De kernvraag is hoe een neutraal belastingstelsel er in de EU uit zou moeten zien. Ze zoekt een norm op een hoger niveau voor de verschillende stakeholders van een EU-brede vennootschapsbelasting: de EU, lidstaten en multinationals. Het promotieonderzoek van Uyanga Dorlig is gericht op de rol van de Bretton Woods instituties (het Internationale Monetair Fonds en de Wereldbankgroep) bij de totstandkoming en vormgeving van de belastingwetgeving van Mongolië toen het land de stap maakte van een communistische planeconomie naar een kapitalistische marktgestuurde economie. Sissie Gonzalez-Fung onderzoekt het spanningsveld tussen autonomie en heteronomie in fiscale beleidskeuze door soevereine staten in het huidige mondiale tijdperk. Sophia Murrillo onderzoekt de invloed van internationaal beleid op de inkomensherverdeling in Latijns-

¹⁰ Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & van de Brug, R.I. (2020). De nieuwe OESO-richtlijnen voor verrekenprijaspecten van financiële transacties: deel I. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2020/5-15 (5), 176-187 en Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & van de Brug, R.I. (2020). De nieuwe OESO-richtlijnen voor verrekenprijaspecten van financiële transacties: deel II. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2020/6-19 (6), 229-240.

¹¹ Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Bai, F. (2020). INSIGHT: New OECD Guidance on Transfer Pricing Aspects of Financial Transactions—Part 1. Tax Management Transfer Pricing Report en Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Bai, F. (2020). INSIGHT: New OECD Guidance on Transfer Pricing Aspects of Financial Transactions—Part 2. Tax Management Transfer Pricing Report.

¹² Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Flipsen, P. (2020). THE NETHERLANDS — The OECD Transfer Pricing Guidelines for Financial Transactions and the Dutch Practice of Addressing the Debt-Equity Balance. Article in International Tax Journal: May-June 2020.

¹³ Hulten, L.C. van (2020). Gefragmenteerde antifragmentatie? Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (7337), 674-680.

Amerikaanse landen. Jie Wang doet onderzoek naar de haalbaarheid van winstbelastinghervorming in China in de vorm van een formulary systeem dat winst aan landen toebedeelt aan de hand van omzetverhoudingen.

Het onderzoeksprogramma wil echter ook bijdragen leveren aan het nationale fiscale debat. Het initiatiefwetsvoorstel voor een conditionele eindafrekening dividendbelasting van GroenLinks Kamerlid Snels, dat onder meer tot doel had multinationals als Unilever en Shell in

Nederland te houden, heeft de Nederlandse traditionele, sociale en fiscale media danig beziggehouden. Maarten de Wilde leverde aan dit bijvragen emotionele debat een meer beschouwelijke bijdrage in NTFR.¹⁴ Deze Opinie, getiteld 'Over de voorgestelde conditionele eindafrekening dividendbelasting en het raadsel van het onderliggende denken' staat in de top 10 van de meest gelezen NTFR-opinies van 2020.¹⁵ Peter

Kavelaars schreef meer algemene bijdragen over bronbelastingen in Europees perspectief.¹⁶ Janine van Poppel en Kaylee Schiek maakten een *cross-over* tussen de directe en indirecte belastingen.¹⁷ Zij wezen erop dat zowel de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting als voor de omzetbelasting een territoriale beperking bevat die lastig valt te rijmen met de vrijheid van vestiging. Vragen aan het Hof van Justitie in dat kader hebben voor de vennootschapsbelasting tot gevolg gehad dat de fiscale eenheid aan vergaande modernisering toe is. Janine en Kaylee onderzochten of deze EU-rechtelijke ontwikkelingen eveneens effect kunnen hebben op het fiscale-eenheidsregime in de omzetbelasting. Zij gaven oplossingen om beide regimes in lijn te brengen met (primair) EU-recht.

Binnen deze onderzoekslijn zijn niet alleen bedrijven, maar ook burgers een relevant onderzoeksobject. Zo hebben Erik Ros en Janine van Poppel een artikel geschreven over de pro-rata tegemoetkomen aan buitenlandse belastingplichtigen.¹⁸ Yvonne Tigelaar-Klootwijk heeft een rechtsvergelijkend onderzoek gedaan naar de Duitse en Nederlandse bedrijfsopvolgingsfaciliteit bij schenken en overlijden.¹⁹ Met de uitkomsten heeft ze aanbevelingen gedaan die tot een verbetering van de Nederlandse faciliteit zouden kunnen leiden.

¹⁴ Wilde, M.F. de (2020). Over de voorgestelde conditionele eindafrekening dividendbelasting en het raadsel van het onderliggende denken. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020 (2410), 1-9.

¹⁵ <https://www.taxence.nl/nieuws/jaaroverzicht-ntfr-2020/>

¹⁶ Kavelaars, P. (2020). Bronstaathellingen en het EU-recht. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2020 (171.3), 161-174. en Kavelaars, P. (2020). Beleggingsinstellingen en dividendbelasting in EU-perspectief. *NTFR Beschouwingen*, 2020 (7), 18-25.

¹⁷ Poppel, J. van & Schriek, K. (2020). Fiscale eenheid en de vrijheid van vestiging: nog niet uitgepraat? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (45), 564-578.

¹⁸ E.W. Ros & J. van Poppel (2020). Besluit pro-rata-tegemoetkoming buitenlandse belastingplichtigen: het wachten beloofd? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (17), 196-204.

¹⁹ Y.M. Tigelaar-Klootwijk (2020). De Duitse en de Nederlandse bedrijfsopvolgingsregeling met elkaar vergeleken, *TFO* 2020/169.

2.1.2 Indirecte belastingen en internationale handel

De krantenkoppen werden in 2020 beheerst door de coronacrisis, de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten en de Brexit. Naast andere actuele trends als vergroening en digitalisering (waaronder e-commerce), hebben voornoemde actualiteiten gemeen dat zij gevolgen hebben voor de indirecte belastingen en internationale handel. Daarmee vormden zij mede aanleiding voor de activiteiten die een groeiend aantal onderzoekers binnen deze onderzoekslijn hebben verricht.

Het belang van deze onderzoekslijn wordt onderschreven doordat het Europees bureau voor fraudebestrijding (OLAF) in 2020 binnen het Hercule III programma de financiering heeft toegezegd voor een meerjarenproject over de onderwaardering van in de EU ingevoerde goederen. Vanuit de Erasmus School of Law nemen Walter de Wit en Martijn Schippers deel aan dit rechtsvergelijkende onderzoeksproject in samenwerking met de universiteiten van Bologna, Valencia en Münster.

Walter de Wit en Esther Bakker werkten met de Hogeschool Fontys aan een onderzoek voor NWO over de mogelijkheden tot het invoeren van de zogenaamde self-assessment voor invoerrechten onder het Douanewetboek van de Unie (DWU). Dit onderzoek is in 2020 verschenen onder de titel: DWU, Kansen voor de BV Nederland.

Madeleine Merx deed onder meer onderzoek naar de btw-gevolgen van de in 2020 geïntroduceerde *quick fixes* voor de internationale handel en de Europese houdbaarheid van de Nederlandse steekproefmethode.²⁰ Tevens sprak zij tijdens een door ERA georganiseerde conferentie voor Litouwse rechters over 'Basic rules and principles of EU VAT', verzorgde zij voor hen een workshop (case study) en gaf zij een update van recente jurisprudentie van het Hof van Justitie.

Sigrid Hemels begaf zich in het kader van haar onderzoek naar de fiscale definitie van kunst op het snijvlak van BTW en Douanerecht, waarbij ze ditmaal focuste op fotografie. Dit naar aanleiding van het arrest *Regards Photographiques*, waarin het Europese Hof van Justitie oordeelde dat lidstaten het verlaagde btw-tarief alleen op kunstfoto's mogen toepassen. In haar analyse betreft ze ook jurisprudentie op het gebied van douanerecht. Het arrest zorgt in haar ogen voor een afwijking van hoe kunsthistorici naar fotografie kijken en verstoort de fiscale neutraliteit. Ze publiceerde de uitkomsten van haar onderzoek in een internationaal, peer reviewed, open access tijdschrift²¹ en gebruikte de onderzoeksuitkomsten ook voor een vakpublicatie voor de Nederlandse markt.²²

Binnen deze onderzoekslijn vindt ook een groot aantal promotieonderzoeken plaats. Martijn Schippers, Ilona van den Eijnde, Koen Verburg, John Gruson, Marco Gomes Vale Viga en Nino Arzini werken allen hetzij als buitenpromovendus, hetzij op basis van een part-time aanstelling aan promotie-onderzoek op het gebied van de indirecte belastingen of het douanerecht.

---

²⁰ Merx, M.M.W.D. (2020). Late verstrekking btw-nummer bij intracommunautaire transacties - leidt quick fix tot gordiaanse knoop? *Weekblad Fiscaal Recht*, 149 (7338), 700-707.

²¹ Hemels, S.J.C. (2020). Say cheese! Photographs and the definition of works of art for VAT purposes. *UCPH Fiscal Relations Law Journal (FIRE Journal)*, 2020 (1), 1-18.

²² Hemels, S.J.C. (2020). *Regards Photographiques*, ofwel kunst, foto's en peepshows. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 21 (6), 1-5.

Martijn Schippers verricht onderzoek op het gebied van het douanerecht, in het bijzonder de vaststelling van de douanewaarde in een globaliserende wereld. Zijn promotoren zijn Walter de Wit en Madeleine Merckx. Martijn heeft zich ontwikkeld tot een erkend deskundige op het gebied van douanerecht. Zo reisde de International Chamber of Commerce (ICC) af naar Rotterdam om met Martijn te spreken. Dit gebeurde in het kader van een serie podcasts met verschillende experts op het gebied van wereldhandel die de ICC produceerde naar aanleiding van de inwerkingtreding van de Incoterms® 2020, 's werelds essentiële handelsvoorwaarden voor de verkoop van goederen. Martijn besprak het belang van de Incoterms®-regels voor belastingregels, normen en contracten in de podcast 'A Day in the Life of the Incoterms® Rules'. De podcast is online te raadplegen en werd met 40.000 abonnees gedeeld.²³

De meeste promovendi in deze onderzoekslijn doen onderzoek op het gebied van de btw. Het onderzoek van de aan FEI (ESE) verbonden John Gruson gaat over het gebruik van soft law in de btw. Van dit instrument wordt steeds meer gebruik gemaakt, omdat het lastig is nieuwe richtlijnen en verordeningen aan te nemen op het gebied van btw in verband met de vereiste unanimiteit. Nino Arzini (wetenschappelijk docent) verricht als promovendus onderzoek naar de aftrek van btw bij onroerend goed. Het onderzoek toetst met name het huidige Europese en Nederlandse stelsel aan het rechtskarakter van de btw en de eisen van goede/uitvoerbare wetgeving. Zijn promotoren zijn Madeleine Merckx en René van de Paardt (ESE). Nino heeft in 2020 meegewerkt aan diverse wetenschappelijke publicaties, onder meer met Lennart van Verseveld, alumnus van de mastervariant indirecte belastingen, over het handelen als overheid en btw-compensatie bij publiekrechtelijke lichamen.²⁴ Daarnaast heeft hij aan diverse praktijkbijdragen meegeschreven die ook binnen de reikwijdte van zijn promotie-onderzoek vallen.

Ilona van de Eijnde doet promotieonderzoek onder de werktitel How to tax lifestyle. De introductie van een belasting op suikerhoudende dranken in het Verenigd Koninkrijk en Italië alsmede de introductie van een EU-brede plasticbelasting op 1 januari 2021 zijn voorbeelden van de hoge mate van actualiteit van het onderwerp. Haar promotoren zijn Walter de Wit en Madeleine Merckx. Marco Gomes Vale Viga doet onderzoek naar indirecte belastingheffing over verzekeringen (btw en assurantiebelaasting). Zijn promotoren zijn Madeleine Merckx en Peter Kavelaars.

2.1.3 Belastingrecht in een digitale wereld

Diverse aan het onderzoeksprogramma verbonden onderzoekers bestuderen vanuit verschillende fiscale invalshoeken (internationaal belastingrecht/directe belastingen, indirecte belastingen en lokale heffingen) digitalisering en informatietechnologie (IT) in een fiscale context. Dit is een zeer actueel onderwerp waar een aantal van onze onderzoekers zich al geruime tijd mee bezig houdt.

Maarten de Wilde hield zich vanuit het directe internationaal belastingrecht bezig met de nieuwe uitdagingen van de digitale economie. World Tax Journal publiceerde een Engelstalige

²³ <https://iccwbo.org/media-wall/news-speeches/a-day-in-the-life-of-the-incoterms-rules-taxation/>.

²⁴ Arzini, N.P. & van Verseveld, J.L. (2020). Handelen als overheid en het collectief belang: open deur voor btw-compensatie? Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (231).

uitwerking van zijn inaugurele rede.²⁵ In dit artikel zet Maarten uiteen hoe de winstbelastingstelsels in de huidige tijd van marktliberalisering, globalisering en digitalisering verouderd zijn geraakt en op welke wijze Europa deze ontwikkelingen wat hem betreft zou moeten adresseren. Het artikel, getiteld "On the Future of Business Income Taxation in Europe" is genomineerd voor de zevende IBFD Frans Vanistendael Award. In 2021 wordt bekend wie van de genomineerden de prijs wint. Maartens promovenda Shu-Chien Chen gaf op 16 juli 2020 een online gastlezing tijdens de summer course van de Vrije Universiteit Amsterdam getiteld Artificial Intelligence (AI) and international taxation.

Ook Madeleine Merkx concentreerde een deel van haar onderzoek net als in voorgaande jaren op digitalisering. In haar oratie van 7 februari 2020 sprak zij over de daadwerkelijke inning van btw bij grensoverschrijdende e-commerce. Deze oratie is uitgegeven door NLFiscaal²⁶ en tevens digitaal beschikbaar.²⁷ Daarnaast publiceerde zij diverse artikelen over de nieuwe e-commerce-regels.²⁸ Ook sprak zij over dit onderwerp tijdens de EFS-voorjaarsconferentie op 13

februari 2020, de NOB Winter School op 4 maart 2020 en tijdens de Post-Master in EU Customs Law op 3 november 2020. Met Frederik Boulogne (UvA) schreef ze een domein overschrijdend artikel over de digital service tax op het snijvlak van BTW en vennootschapsbelasting.²⁹

Een commissie van de Vereniging voor Belastingwetenschap onderzoekt de gevolgen voor het Nederlandse belastingstelsel van de opkomst van de deeleconomie. Madeleine Merkx en Arjen Schep zijn lid van deze commissie.

Diverse promovendi doen onderzoek binnen deze onderzoekslijn. Anne Janssen doet als buitenpromovenda onderzoek naar de handhaving van btw-regels bij grensoverschrijdende e-commerce transacties. Haar promotoren zijn Madeleine Merkx en Rex Arendsen (Universiteit Leiden). Ook schreef zij in het afgelopen jaar diverse Nederlands- en Engelstalige publicaties met de omzetbelasting als onderwerp. Jurian Lock (Universiteit Leiden) verricht als promovendus onderzoek naar de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van btw-regelgeving inzake grensoverschrijdende e-commerce. Het onderzoek, mogelijk gemaakt door het Dutch Institute for Advanced Logistics, is in het bijzonder gericht op de geschiktheid van fiscale aangrijpingspunten en de rol van e-commerce platforms. Zijn promotoren zijn Rex Arendsen en Madeleine Merkx.

Hayat Essaghir doet als buitenpromovenda onder begeleiding van Reinout Kok een multidisciplinair onderzoek naar fiscaliteit in de context van digitale businessmodellen. Het onderzoek richt zich op de vraag hoe een (internationaal) fiscaal raamwerk eruit zou moeten zien om te leiden tot een neutrale en rechtvaardige belastingheffing van winsten gemaakt via

²⁵ Wilde, M.F. de (2020). On the Future of Business Income Taxation in Europe. *World Tax Journal*, 12 (1), 1-61.

²⁶ Merkx, M.M.W.D. (2020). Wizard of OSS: de daadwerkelijke inning van btw bij grensoverschrijdende e-commerce (2020, februari 7). Amsterdam: NLFiscaal.

²⁷ www.nlfiscaal.nl/oratiemerckx.

²⁸ Onder meer Merkx, M.M.W.D. (2020). New VAT Rules for E-commerce: The Final Countdown Has Begun. *EC Tax Review*, 29 (4), 197-205 en Merkx, M.M.W.D. (2020). De heffing van btw bij e-commerce-transacties met goederen uit derde landen. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (8), 100-115.

²⁹ Merkx, M.M.W.D. & Boulogne, G.F. (2020). The Sound of Silence – over DST, NfV, Vpb en btw. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 491-501.

een dergelijk digitaal bedrijfsmodel. Menno van Werkhoven doet onderzoek over het gebruik van IT op de fiscale afdelingen van multinationals. Hij geeft over het onderwerp tax technology met Bas Jansen van de TU Delft ook gastcollege in het Fiscaal confrontatievak en begeleidt masterstudenten bij scripties op het gebied van tax technology.

2.1.4 Duurzaamheid

Duurzaamheid is een belangrijk maatschappelijk thema, dat ook door de Erasmus Universiteit is opgepakt als een belangrijk thema voor onderwijs en onderzoek. Taking responsibility on sustainable development is namelijk één van de zeven doelen die de universiteit heeft gesteld in haar strategiedocument Creating Societal Impact- the Erasmian Way 2024.

Fiscaliteit is een belangrijk middel dat wordt ingezet om duurzaamheid te bevorderen en om niet duurzaam gedrag te ontmoedigen. Dit fiscale instrument is zowel op bedrijven als op burgers gericht. Dit raakt niet alleen de nationale overheid, maar is ook een focuspunt van de EU. Zo bevat het Covid-19 herstelplan van de Europese Raad van 17-21 juli 2020 voorstellen voor de introductie van nieuwe eigen middelen binnen het speelveld van de indirecte belastingen die erop gericht zijn om de groene en digitale transitie te ondersteunen. De overheid wordt in haar autonomie bij het gebruik van dit instrument echter beperkt, zowel door internationale en EU verdragen en EU-regelgeving, als door niet-juridische begrenzings, bijvoorbeeld op het gebied van gedragseconomie en gedragspsychologie. Dit alles is voor het onderzoeksprogramma reden geweest om binnen dit thema in 2020 een duurzaamheidsonderzoekslijn te starten naast de al langer bestaande duurzaamheidsonderzoekslijn in het deelthema Lokale belastingheffing in de 21e eeuw (zie paragraaf 2.2.1).

Deze nieuwe onderzoekslijn kreeg een vliegende start, doordat ook het Maandblad Belasting Beschouwingen (MBB) dit herkende als een belangrijk onderwerp en hier een themanummer aan wijdde in 2020. Diverse leden van het onderzoeksprogramma en ook een oud-studente hebben hier een bijdrage aan geleverd. Zij deden dit elk vanuit hun eigen discipline. Eva Boomsliuter legde de energie-investeringsaftrek, de milieu-investeringsaftrek en de willekeurige afschrijving milieubedrijfsmiddelen tegen de duurzaamheidslat.³⁰ Zij onderzocht in hoeverre deze faciliteiten toekomstbestendig zijn, of de samenhang met andere fiscale bepalingen in het oog is gehouden en of de wijze waarop de regelingen zijn uitgewerkt is geworteld in de doelstelling en achtergrond ervan. Anneke Monsma schreef over circulaire economie en lokale belastingen.³¹ Madeleine Merx onderzocht de positie van de btw in een circulaire economie.³² Oud-studente Katharina Combrink analyseerde de verschillende varianten van een nationale

³⁰ Boomsliuter, E. (2020). De duurzaamheid van de EIA, MIA en VAMIL. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2020 (10), 397-403.

³¹ Monsma, A.P. (2020). Circulaire economie en lokale belastingen. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2020 (10), 1-3.

³² Merx, M.M.W.D. (2020). Btw in de circulaire economie - round peg in a square hole. Maandblad Belastingbeschouwingen, 2020 (10), 404-421.

belasting op de luchtvaart en toetste deze aan de relevante internationale afspraken die een vliegbelasting mogelijkwijs kunnen beperken.³³ Over dit onderwerp schreef ze eerder ook onder begeleiding van Sigrid Hemels haar afstudeerscriptie. Met hun bijdragen in MBB hopen de leden van het onderzoeksprogramma bij te dragen aan het inhoudelijke debat over verduurzaming in onze samenleving.

Peter Kavelaars schreef in het Weekblad fiscaal recht een overzichtsartikel over de ontwikkelingen ten aanzien van belastingen die zijn gericht op het beschermen van het milieu en het besparen van energie, zoals CO₂-heffingen, vliegbelasting de autobelastingen.³⁴ Nino Arzini schreef in het Weekblad fiscaal recht over de btw-aspecten van zonnepanelen.³⁵ Ook Kaylee Schriek schreef over dit onderwerp, dat de btw-gemoederen al enige tijd danig bezighoudt.³⁶

Ook de Vereniging voor Belastingwetenschap ziet het belang van dit thema en heeft een Commissie energie- en milieubelastingen ingesteld. Ilona van de Eijnde maakt hier deel van uit.

Duurzaamheid gaat echter niet alleen over het milieu. Eén van de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals of SDGs) van de Verenigde Naties is gendergelijkheid. In haar onderzoek als gashoogleraar op Lund University houdt Sigrid Hemels zich met dit thema bezig.

In 2020 verscheen haar bijdrage over gendergelijkheid en de belastingplichtige in de inkomstenbelasting in het door het IBFD uitgegeven boek naar aanleiding van de in 2019 in Lund gehouden Group for Research on European and International Taxation (GREIT) conferentie Tax Sustainability in an EU and International Context.³⁷ Ook gaf zij hierover op 15 januari tijdens het Copenhagen Business School (CBS) Law Research Seminar 'Discussions on gender equality within income taxation' een lezing getiteld 'Equality and the taxable unit in income tax'.

Coreferenten waren Karl Harmenberg (CBS Department of Economics) en Yvette Lind (CBS Law).

Coreferenten waren Karl Harmenberg (CBS Department of Economics) en Yvette Lind (CBS Law).

Coreferenten waren Karl Harmenberg (CBS Department of Economics) en Yvette Lind (CBS Law).

³³ K. Combrink LL.M IR (2020) Een Nederlandse vliegtaks: wat is juridisch mogelijk in het kader van internationale afspraken?

³⁴ Kavelaars, P. (2020). Fiscale klimaatontwikkelingen. Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (59), 370-383.

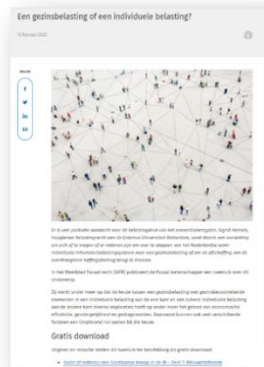
³⁵ Arzini, N.P. & Kindt, J.R.M. (2020). Zonnepanelen en btw: een duurzame oplossing? Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (91), 610-621.

³⁶ Schriek, K. (2020). Stand van zaken zonnepanelen: duurzaam verwarrend. BTW-bulletin, 2020 (3):16.

³⁷ Hemels, S.J.C. (2020). Equality and the Taxable Unit in Income Tax. In C. Brokelind & S. van Thiel (Eds.), Tax Sustainability in an EU and International Context (161-174). Amsterdam: IBFD.

Op 11 februari sprak zij over dit onderwerp tijdens een lezing voor het Juridisch Genootschap Amsterdam.³⁸ Een aantal belangrijke

bevindingen van haar Zweedse onderzoeksproject populariseerde zij in een opinie die het Financieele Dagblad (FD) publiceerde.³⁹ Naar aanleiding van deze publicatie, stelde Wolters Kluwer het wetenschappelijke tweeluik dat ze hierover in 2019 in het Weekblad fiscaal recht publiceerde,⁴⁰ als gratis download ter beschikking voor het brede publiek.⁴¹ Deze publicatie vormde voor het FD de

aanleiding om haar te vragen om op periodieke basis een

opiniebijdrage te leveren.

2.1.5 Rechtsbescherming

Na de financiële crisis is er wereldwijd een grote focus gekomen op het bestrijden van belastingontwijking en -ontduiking. De vraag is echter of de rechtsbescherming van belastingplichtigen hierbij niet in het gedrang komt. Deze vraagstelling is niet alleen internationaal en Europees van belang in de post-BEPS-wereld, maar ook nationaal en lokaal. Diverse onderzoekers hebben binnen deze onderzoekslijn gepubliceerd en gevaloriseerd.

Rechtsbescherming is een belangrijk onderwerp in het onderzoek van Guido de Bont. Zo schreef hij met ESL alumna Sari Eckhardt een kritisch artikel over de model vaststellingsovereenkomst van de Belastingdienst.⁴² Zijn onderzoek begeeft zich regelmatig op het snijvlak van het belastingrecht en het strafrecht.⁴³ Dit is eveneens het geval bij wetenschappelijk docent Claire Hofman. Zij houdt zich als buitenpromovenda in het kader van haar door Guido de Bont en Paul Mevis (sectie strafrecht) begeleide promotieonderzoek bezig met het systeem van sanctionering van fiscale fraude. In dit onderzoek staat de juridische houdbaarheid centraal van het bestaande sanctiearsenaal dat van toepassing is op belastingplichtigen die zich schuldig maken aan normoverschrijdend gedrag. Claire is daarnaast betrokken bij het onderzoek dat Karin van Wingerde en Henk van de Bunt van het ESL onderzoeksprogramma Monitoring Safety and Security (MSS) hebben opgezet in samenwerking met University of Manchester en de University of Edinburgh. Het onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van Politie en Wetenschap en focust op het betrekken van private actoren (poortwachters) bij de aanpak van financiële, daaronder begrepen fiscale, criminaliteit. Ook heeft ze bijgedragen aan een onderzoek van onder andere Gabri Vanderveen (eveneens van het onderzoeksprogramma MSS) naar videorechtspraak. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met het Advocatenblad.

Het promotieonderzoek van Leo Neve richt zich op de rechtsbescherming van de belastingplichtige die voorwerp is van een fiscaal onderzoek, waarvoor vragen worden gesteld

³⁸ Hemels, S.J.C. (2020, februari 11). Gezin of individu: de relatie tussen de keuze voor de belastbare eenheid in de inkomstenbelasting en gendergelijkheid. Amsterdam, Lezing voor het Juridisch Genootschap Amsterdam.

³⁹ Hemels, S.J.C. (2020, februari 13). Waarom zouden we de financiële afhankelijkheid van Nederlandse vrouwen blijven aanmoedigen? Het Financieele Dagblad.

⁴⁰ Hemels, S.J.C. (2019). Gezin of individu: een Gordiaanse knoop in de IB. Deel 1: Welvaartstheorie. Weekblad Fiscaal Recht, 148 (7313), 1504; Hemels, S.J.C. (2019). Gezin of individu: een Gordiaanse knoop in de IB. Deel 2: Overige criteria. Weekblad Fiscaal Recht, 148 (7314), 1542-1552.

⁴¹ <https://www.taxlive.nl/nl/documenten/nieuws/een-gezinsbelasting-of-een-individuele-belasting/>.

⁴² Bont, G.J.M.E. de & Eckhardt, S.A. (2020). Het Model Vaststellingsovereenkomst: bepaald geen model. Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (7338), 708-714.

⁴³ Zie bijvoorbeeld Bont, G.J.M.E. de (2020). Het pleitbaar standpunt als bijzondere strafuitsluitingsgrond? Strafblad, 2020 (4), 219-224 en Bont, G.J.M.E. de (2020). Knevelarij?! Strafrecht is niet de oplossing. Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht, 2020 (4), 8-10.

aan een buitenlandse belastingautoriteit. Zijn promotoren zijn Sigrid Hemels en Rob Widdershoven (Universiteit Utrecht). Het promotieonderzoek richt zich op het normatieve kader waarbinnen de procedure zich afspeelt. Dat normatieve kader is verschillend naar gelang de juridische grondslag waarop het fiscale onderzoek is gebaseerd. Als het onderzoek zijn grondslag vindt in een verdrag ter voorkoming van dubbele belasting is het internationale publiekrecht het normatieve kader. Maar als de Richtlijn 2011/16 (DAC) de grondslag vormt voor de grensoverschrijdende administratieve samenwerking, is het Unierechtelijke bestuursrecht het beoordelingskader. Het Unierechtelijke beoordelingskader stoelt enerzijds op de bepalingen uit het Handvest over de toegang tot een effectieve voorziening in rechte. Dit betreft de rechtvaardiging van een belemmering van de toegang tot de rechter en de voorrang van de bestrijding van fraude en ontduiking. Anderzijds speelt de vraag of de essentie van het recht op effectieve rechtsbescherming geschonden wordt door de voorrang van de RL 2011/16 boven de gegevensbescherming van Verordening 16/689 (AVG).

Ook Ashwin Kalpoe houdt zich bezig met internationale inlichtingenuitwisseling. Hij is één van de elf in 2020 gestarte EGSL promovendi die uit een groep van 137 gegadigden zijn geselecteerd voor een full-time PhD-positie in het kader van het Nederlands sectorplan rechtsgeleerdheid, waarmee het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) rechtswetenschappelijk onderzoek in Nederland wil stimuleren. Hij is in september 2020 begonnen aan zijn onderzoek 'Tax information exchange 2.0'. Zijn promotoren zijn Sigrid Hemels, Reinout Kok en Maarten de Wilde.

Willem Boei schreef samen met Arjo van Eijdsden (toen nog partner bij EY, inmiddels raadsheer in de belastingkamer van de Hoge Raad, tevens gastdocent bij de capita formeel belastingrecht in de master directe belastingen) een artikel over de introductie van het bestuurlijk rechtsoordeel in het belastingrecht waarin rechtsbescherming bij internationale gegevensuitwisseling eveneens centraal stond.⁴⁴ Zij analyseerden in hun artikel een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State waarin de Afdeling de in het belastingrecht ontbrekende rechtsbescherming bood bij fiscale internationale gegevensuitwisseling. Procureur-Generaal Silvis besteedde tijdens de installatiezitting van Arjo van Eijdsden als raadsheer aandacht aan dit artikel. Peter Kavelaars schreef in een column voor het Weekblad fiscaal recht over hoe de Hoge Raad in zijn jurisprudentie over box 3 de wetgever een ruimere beoordelingsmarge lijkt te geven in vergelijking met het Urgenda-arrest van de Hoge Raad en het stikstofarrest van de Raad van State, terwijl beide arresten van de Hoge Raad over toepassing van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) gaan.⁴⁵ In het Antilliaans Dagblad schreef hij een opinie over fiscale boetes.⁴⁶

Sigrid Hemels richtte zich op een andere vorm van rechtsbescherming. Naar aanleiding van een uitlating over haar persoon die een Kamerlid deed in reactie op een inhoudelijk onwelgevallige opinie in het FD, deed zij onderzoek naar de bescherming die een burger heeft als zij zich in diskrediet gebracht voelt door een volksvertegenwoordiger. Dit onderzoek resulteerde in een wetenschappelijk artikel in het Weekblad fiscaal recht⁴⁷ en een populariserende opinie in het FD.⁴⁸

2.1.6 Corona en rijksbelastingen

Het coronavirus heeft invloed gehad op grote delen van het maatschappelijke leven en is daarmee automatisch ook de fiscaliteit binnengedrongen. Diverse onderzoekers uit dit

⁴⁴ Boei, W. & Eijdsden, J.A.R. van (2020). De introductie van het bestuurlijk rechtsoordeel in het belastingrecht. Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (144), 990-999.

⁴⁵ Kavelaars, P. (2020). HR vs. HR (column). Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (12), 74-75.

⁴⁶ Kavelaars, P. (2020, april 30). Fiscale boetes. Antilliaans Dagblad.

⁴⁷ Hemels, S.J.C. (2020). Immunitet moet niet leiden tot parlementaire free fight. Weekblad Fiscaal Recht, 1456-1463.

⁴⁸ Hemels, S.J.C. (2020, oktober 30). Kamerleden, beheers uzelf als u over een burger spreekt. Het Financieele Dagblad, 24.

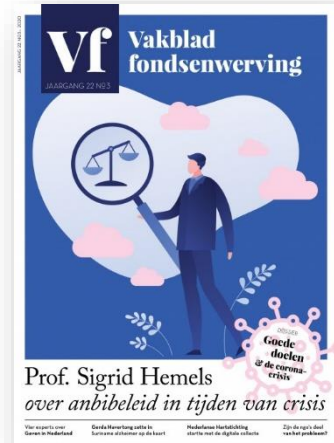
onderzoeksthema hebben daarom gepubliceerd over de fiscale aspecten van corona-maatregelen. Hayat Essaghir schreef voor Nextens over de relatie tussen staatssteun en de fiscale coronamaatregelen.⁴⁹ Hans van Sonderen schreef in

Ondernemingsrecht over fiscale aspecten van het coronavirus en over de fiscale coronareserve.⁵⁰ Willem Boei leverde een bijdrage aan twee artikelen over de fiscale

coronamaatregelen die onder de naam van zijn EY collega zijn

verschenen in het Weekblad fiscaal recht (WFR 2020/211) en het Tijdschrift formeel belastingrecht (TFB 2020/38). Mark Robben schreef met John Seerden (Lenos) een column over coronacouflage voor de overdrachtsbelasting.⁵¹ Peter Kavelaars schonk in een bijdrage aan het Antilliaans Dagblad aandacht aan corona en het belastingplan.⁵² Sigrid Hemels schreef in relatie tot corona een bijdrage aan

het Vakblad Fondsenwerving⁵³ en een spraakmakende FD-opinie over zzp-ers.⁵⁴ Ook verzette ze zich in een FD-opinie tegen een BTW-verlaging als corona-maatregel.⁵⁵ In een andere FD-opinie besprak ze aan de hand van het voorbeeld van de ontwikkeling van corona vaccins over de reden waarom goede doelen soms aan commerciële bedrijven schenken.⁵⁶

⁴⁹ Essaghir, H. (2020). Nood breekt wet – Staatssteun en de corona maatregelen in het tegengaan van de economische schade. Nextens/FiscaalTotaal.

⁵⁰ Sonderen, J.C.M. van (2020). Fiscale aspecten van het coronavirus. Ondernemingsrecht, 2020 (7), 353-357 en

Sonderen, J.C.M. van & Beckman, H. (2020). Fiscale coronareserve. Ondernemingsrecht, 2020 (17), 945-947.

⁵¹ Robben, M.T.E. & Seerden, J. (2020). Column 'Coronacouflage voor de overdrachtsbelasting'. (nieuwsbrief). Wolters Kluwer.

⁵² Kavelaars, P. (2020, oktober 3). Coronatijden en belastingplan. Antilliaans Dagblad.

⁵³ Hemels, S.J.C. (2020). In tijden van crisis is alles veranderlijk, zo ook het anbiabeleid? Vakblad Fondsenwerving, 22 (3), 32-33.

⁵⁴ Hemels, S.J.C. (2020, april 17). Solidariteit in de samenleving is geen eenrichtingsverkeer, ook niet voor zzp'ers. Het Financieel Dagblad.

⁵⁵ Hemels, S.J.C. (2020, juli 10). Btw-verlaging, dat kan een politicus niet maken tegenover de kiezers. Het Financieel Dagblad.

⁵⁶ Hemels, S.J.C. (2020, maart 27). De nieuwe werkelijkheid: goede doelen die aan bedrijven schenken. Het Financieel Dagblad.

2.2 Lokale belastingheffing in de 21e eeuw

Het onderzoek binnen het deelthema lokale belastingheffing in de 21e eeuw werd in 2020 verzorgd door Arjen Schep, Anneke Monsma, Jan Monsma en Ferry Makkinga. De drie

eerstgenoemden zijn tevens verbonden aan het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL: www.esbl.nl). Het ESBL werd in 2020 ondersteund door student-assistenten Robert Kastelein en Vera van de Glind. Per 1 januari 2020 is Arjen Schep Jan Monsma opgevolgd als bijzonder hoogleraar heffingen van lokale overheden en als wetenschappelijk directeur van het ESBL.

Het ESBL wordt extern bekostigd door de Stichting J.H. Christiaanse, een financiering waar het onderzoeksprogramma zeer erkentelijk voor is. Daarnaast vindt financiering van

het onderzoek plaats door onderzoeksopdrachten die het ESBL tegen betaling verricht voor derden. Door deze financiering beschikt deze onderzoekslijn over relatief veel onderzoeksftes en grotere onderzoeksinstellingen dan de andere onderzoekslijnen.

Het onderzoek van het ESBL richt zich onder meer op de fiscale bevoegdheid van de lokale wetgever en de beperkingen die aan die bevoegdheid worden gesteld door wet en jurisprudentie en op de rol die lokale heffingen spelen bij de maatschappelijke opgaven van lokale overheden. Het onderzoek is zowel nationaal als internationaal gericht. Belangrijk doel is het in binnen- en buitenland op positieve en relevante wijze bijdragen aan maatschappelijke thema's, zoals een duurzame samenleving, de bekostiging van maatschappelijke voorzieningen en dienstverlening, belastingheffing tijdens de corona-crisis en een adequate rechtsbescherming.

Er wordt gestuurd op het creëren van impact door deel te nemen aan werkgroepen op bestuurlijk niveau, door

gevraagd en ongevraagd advies te geven aan de overheid over bijvoorbeeld voorgenomen wetgeving, door onderzoeken in opdracht van ministeries en overheids(advisie)organen te verrichten en door onderzoeksresultaten met een breed publiek te delen (zie nader paragraaf 6.3).

Een andere belangrijke doelstelling van het ESBL als specialistisch studiecentrum is het vergroten en verspreiden van de juridische kennis over lokale heffingen. In 2020 zijn diverse lezingen, workshops en interviews gegeven, veelal digitaal. Zo nam Arjen Schep samen met Annelies Kroeskamp (directeur bestuur, financiën en regio's bij het ministerie van Binnenlandse Zaken) en Ferd Crone (Eerste Kamerlid PvdA en voormalig burgemeester van Leeuwarden) op 3 december deel aan

een panelgesprek over de uitbreiding van het gemeentelijke belastinggebied, georganiseerd door Democratie in Actie, het Nederlands Gesprek Centrum (NGC) en Binnenlands Bestuur.⁵⁷ Andere webinars en interviews werden gegeven voor vertegenwoordigers en medewerkers van lokale overheden⁵⁸, advocaten/belastingadviseurs⁵⁹ en maatschappelijke organisaties en

bedrijven⁶⁰. Zo verzorgden Anneke

Monsma en Robert Kastelein een actualiteitendag voor de Drechtsteden.

Ferry Makkinga levert een bijdrage aan diverse onderdelen van de Fiscale Encyclopedie De Vakstudie, onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen. Ook zijn de medewerkers van het ESBL actief op LinkedIn, waar onderzoeksresultaten gedeeld worden en wordt bijgedragen aan vakinhoudelijke discussies.

⁵⁷ Zie <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/kennispartners/estafette-vernieuwing-lokaal-bestuur/naar-een-ruimer-gemeentelijk-belastinggebied.15371801.lynkx>.

⁵⁸ A.W. Schep, webinar in samenwerking met GeoPhy, in het kader van de VNG-belastingconferentie, 'Hoe NCNP Terug te Dringen?', d.d. 17 maart, A.P. Monsma, twee presentaties over het onderzoeksrapport naar de fiscale bekostiging van warmtenetten aan medewerkers van de gemeente Groningen op 30 november 2020, A.P. Monsma en A.W. Schep, interview door Dark Matter Labs en gemeente Amsterdam over circulariteit en lokale heffingen op 1 december.

⁵⁹ A.W. Schep, interview door Ten Holter Noordam advocaten over mogelijkheden binnen de heffingen van lokale overheden in tijden van corona. Interview online verschenen in november 2020. Zie:

<https://www.tenholternoordam.nl/artikel/interviews-gemeentemaand> en https://www.youtube.com/watch?v=y2LmSQVYzE&feature=emb_logo.

⁶⁰ A.W. Schep, webinar over BIZ-oprichting en -herstemming in 2020 op 8 juni, A.P. Monsma, deelname aan brainstormsessies en interviews op 30 juni, 10 september en 17 december over een nieuw verantwoordingsdocument WOZ (georganiseerd door samenwerkingsverband Gemeentebelastingen en basisinformatie Drechtsteden met deelname van o.a. Geophy en Vereniging Eigen Huis).

Dat het ESBL als kennisinstituut wordt gewaardeerd blijkt voorts uit de verzoeken om deel te nemen aan werkgroepen en vakinhoudelijke overlegstructuren⁶¹, vaste auteurschappen⁶², verleende onderzoeksopdrachten en verzoeken om een second opinion⁶³. Zo heeft het ESBL in opdracht van de provincie Fryslân onderzocht of heffing van havengelden mogelijk is om een bijdrage te kunnen innen van marktpartijen die profijt hebben van de verbreding van de sluizen bij Kornwerderzand.⁶⁴ Het ESBL heeft op al deze wijzen ook in 2020 een belangrijke functie kunnen vervullen als wetenschappelijk fiscaal-juridisch kenniscentrum op het terrein van de lokale belastingen.

2.2.1. Lokale belastingen en duurzaamheid

Belangrijk onderwerp van onderzoek is de vraag of duurzaamheidsmaatregelen, zoals de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzamere warmtebronnen, kunnen worden bekostigd dan wel gestimuleerd met lokale heffingen. Het sluiten van het Klimaatakkoord en de uitwerking daarvan vormen in toenemende mate aanleiding voor onderzoek, zowel in de vorm van onderzoek in opdracht, als in de vorm van publicaties op eigen initiatief, als in de vorm van voordrachten. Belangrijk doel van het onderzoek binnen dit thema is het leveren van een positieve en relevante bijdrage aan de maatschappelijke opgave binnen het duurzaamheidsdossier. Uiteraard staat ook bij het onderzoek in opdracht onafhankelijkheid en wetenschappelijkheid voor het ESBL voorop.

Anneke Monsma onderzocht de mogelijkheden om belastingen van gemeenten, waterschappen en provincies in te zetten voor bekostiging of stimulering van een meer circulaire economie en publiceerde hierover een wetenschappelijk artikel.⁶⁵ Hierin worden diverse voorbeelden genoemd en suggesties gedaan voor de praktijk en voor de wetgever.

Het ESBL onderzocht voor de gemeente Rotterdam of de verduurzaming van de industrie in de haven leidt tot een verhoging van de WOZ-waarde van de betreffende objecten en zo ja, of de daarmee samenhangende lokale belastingheffing binnen de huidige regelgeving gemitigeerd zou kunnen worden. Gebleken is, dat de gemeente op dit moment weinig mogelijkheden ter beschikking staan om dit effect te verminderen.⁶⁶

Voor de gemeente Groningen onderzocht Anneke of de aanleg van een warmtenet (als alternatief voor gas) zou kunnen worden bekostigd met baatbelasting of onroerende zaakbelasting (ozb) en of hierbij een rechtvaardige lastenverdeling over de inwoners bereikt kan worden.⁶⁷

Tot slot kan het project 'woninggebonden financiering met baatbelasting' genoemd worden. Dit project leidt tot daadwerkelijke toepassing van onderzoek naar bekostiging

⁶¹ Behalve de reeds genoemde interdepartementale werkgroepen wordt ook deelgenomen aan de Lange Termijn Agenda Belastingen, het vakinhoudelijke (wetgevings)overleg van de NOB, het taxatieoverleg van de LVLB en de kenniskring WOZ en lokale heffingen van de rechtspraak.

⁶² Jan Monsma is redacteur voor NDFR en Belastingblad en auteur voor Belastingblad en BNB, Arjen Schep is vaste medewerker van Belastingblad en FED en deelredacteur voor V-N, Anneke Monsma is vaste medewerker van Belastingblad en auteur voor NDFR en NLFiscaal.

⁶³ In 2020 bijv. A.P. Monsma, *Second opinion: De betere afvalscheider wordt beloond* (in opdracht van de gemeente Teylingen).

⁶⁴ A.W. Schep, *Havengelden vanwege sluiscomplex Kornwerderzand* (in opdracht van provincie Fryslân).

⁶⁵ A.P. Monsma, 'Circulaire economie en lokale belastingen', *MBB* 2020/10-34.

⁶⁶ A.W. Schep, J.A. Monsma & A.P. Monsma, *Gemeentelijke belastingheffing & verduurzaming van havengebonden en industrieel vastgoed* (onderzoek in opdracht van de gemeente Rotterdam), Rotterdam: ESBL 2020, <https://www.eur.nl/esl/research/research-institutes/esbl/themadossiers/duurzaamheid>.

⁶⁷ A.P. Monsma, *Warmtenet Groningen: baatbelasting en ozb* (onderzoek in opdracht van de gemeente Groningen), Rotterdam: ESBL 2020, <https://www.eur.nl/esl/research/research-institutes/esbl/themadossiers/duurzaamheid>.

van verduurzaming van woningen. Het ESBL is via dit project betrokken bij de ontwikkeling van een nieuw fiscaal instrument voor gemeenten om woninggebonden woningen te verduurzamen.⁶⁸

2.2.2. Internationalisering

Internationaal deelt het ESBL zijn kennis over lokale belastingen eveneens graag, zodat ook binnen dit thema valorisatie plaatsvindt. Ook in 2020 is Arjen Schep betrokken geweest bij het lopende VNG international onderzoeksproject in de Palestijnse gebieden. De invoering van een 'property tax' aldaar wordt gezien als een middel voor 'Domestic Resource Mobilization' (Wereldbank, Asian Development Bank, VNG international) en Arjen draagt daar met zijn expertise op het gebied van de Nederlandse ozb aan bij. Dit project wordt gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Volgende stap in het project is het opstarten van pilots op de Westelijke Jordaanoever. Het doel van dit project is onder meer het bekostigen van elementaire voorzieningen zoals scholen en ziekenhuizen in de betreffende gemeenten.

De overzeese activiteiten zijn echter niet beperkt tot de Palestijnse gebieden. Het ESBL is sinds 2020 ook actief op de BES-eilanden. Na een werkbezoek van Arjen Schep in januari aan het openbaar lichaam Bonaire, doet het ESBL, in samenwerking met het openbaar lichaam, onderzoek naar de hervorming van het lokale belastinggebied aldaar. Tevens heeft het ESBL opdracht gekregen van het openbaar lichaam Sint Eustatius om de belastingverordeningen te herzien. Deze herziening geschiedt in het kader van de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius.⁶⁹

2.2.3. Corona en lokale belastingen

ESBL creëert ook maatschappelijke impact door in te spelen op de actualiteit. Actuele gebeurtenissen roepen fiscale vragen op, die vanuit de wetenschap beantwoord kunnen worden. Het actuele thema van 2020 was uiteraard de corona-crisis. Deze crisis riep ook vragen op over lokale fiscaliteit. Het ESBL heeft door zijn specialistische kennis en onderzoek snel en adequaat antwoord kunnen geven op een aantal van deze vragen.

Aan het begin van de crisis heeft Arjen Schep geïnventariseerd op welke wijze gemeenten een tegemoetkoming in de lokale belastingen zou kunnen geven aan door de corona-maatregelen getroffen personen en bedrijven.⁷⁰ Vervolgens heeft Arjen in opdracht van CLOK, een stichting die wil bijdragen aan een duurzame regionale en lokale economie, onderzocht of verlenging van een BIZ-periode in verband met de corona-crisis mogelijk is onder de huidige regelgeving en zo nee, hoe de wetgeving hiertoe gewijzigd zou kunnen worden.⁷¹ Ook heeft Arjen in een drietal webinars de gevolgen

⁶⁸ Zie www.dewoonpas.nl.

⁶⁹ Kamerstukken II, 2018-2019, 35 000 IV, nr. 29, p. 9.

⁷⁰ A.W. Schep, 'Inventarisatie tegemoetkoming lokale belastingen vanwege corona', <https://www.taxlive.nl/media/4031/inventarisatie-lokale-belastingmaatregelen-in-verband-met-corona-taxlive-def.pdf> en [Belastingblad 2020/162](https://www.belastingblad.nl/2020/162).

⁷¹ A.W. Schep, 'Verlenging BIZ-periode in verband met Corona', <https://www.eur.nl/esl/research/areas/institutes/studiecentrum-voor-belastingen/themadossiers/biz> en <https://clok.nl/notitie-uitstel-besluiten-BIZ>.

van Corona voor lokale belastingheffing gepresenteerd.⁷² In oktober heeft Arjen in opdracht van de Waarderingskamer onderzocht of, in welke mate en hoe de corona-crisis van invloed kan zijn op de WOZ-waardering van woningen en bedrijven in 2021.⁷³ In het kader van de 'gemeentemaand 2020' vroeg advocatenkantoor Ten Holter Noordam in een interview aan Arjen hoe gemeenten de financiële gevolgen van de crisis voor hun begroting via gemeentelijke heffingen zouden kunnen opvangen.⁷⁴

2.2.4. Proceskosten in WOZ-procedures en no-cure-no-pay-bedrijven

Al een aantal jaar worstelen lokale overheden met de toenemende bezwaar- en beroepsprocedures tegen de WOZ-waarde gevoerd door zogenoemde no-cure-no-pay-bedrijven (NCNP-bedrijven) en de, mede als gevolg daarvan, olopende proceskostenvergoedingen die gemeenten uitbetalen. In dit verband onderzocht Anneke Monsma in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen (LVLB) het gebruik van een doorlopende volmacht en de mogelijkheden die gemeenten en belastingplichtigen hebben om te voorkomen dat tegen de wil van de belastingplichtige bezwaar of beroep wordt ingesteld.⁷⁵ Ook onderzocht zij in opdracht van de gemeente Rotterdam hoe de gemeente binnen het wettelijk kader doelmatig kan handelen om zo de met de WOZ-procedures gemoeide tijd, personeelsinzet en proceskosten positief te beïnvloeden.⁷⁶ Arjen Schep is als lid van de begeleidingscommissie betrokken bij het WODC-onderzoek naar werkwijze en strategieën van NCNP-bureaus.⁷⁷

2.3 Fiscale autonomie en kunst, cultuur, goede doelen en sport

Met het thema Fiscale autonomie en haar grenzen in relatie tot kunst, cultuur, goede doelen, daaronder begrepen het mecenaat, en sport wordt binnen het onderzoeksprogramma onderzoek gedaan dat uniek is in Nederland. Dit thema is niet alleen wetenschappelijk relevant, maar staat ook maatschappelijk zeer in de belangstelling. Binnen dit thema is valorisatie, in het bijzonder publiekscommunicatie, communicatie met de culturele sector en met de overheid van groot belang. De onderzoekers binnen dit thema werken dan ook regelmatig mee aan perspublicaties, bijeenkomsten van de culturele sector en overheidsoverleggen. Nauw verwant aan de fiscale problematiek van artiesten, is die van sporters. Ook daar wordt binnen dit thema aandacht aan besteed.

Ook wordt in dit thema veel samengewerkt met onderzoekers uit andere disciplines, van andere universiteiten en uit andere landen. Sigrid Hemels, Renate Buijze, Dick Molenaar en Mitra Tydeman doen onderzoek in dit deelthema. Hoogleraar Sigrid Hemels wordt zowel in binnen- als buitenland als een expert op dit thema gezien. Gastonderzoekers Dick Molenaar (All Arts Belastingadviseurs) en Renate Buijze (Disbursement & Operations manager bij het Erasmus Trustfonds) zijn beide aan de Erasmus Universiteit gepromoveerd en hebben hun

---

⁷² Webinar Coronamaatregelen lokale heffingen gegeven op 13 mei 2020 voor de Drechtsteden, op 20 mei 2020 voor wethouders economie van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en op 3 september 2020 voor de leden van de LVLB.

⁷³ A.W. Schep, *ESBL Memo Invloed van coronamaatregelen op WOZ-waardering 2021*, geschreven in opdracht van de Waarderingskamer. Rotterdam: ESBL 2020, <https://www.eur.nl/esl/research/research-institutes/esbl/themadossiers/ozbwoz> en <https://www.waarderingskamer.nl/covid-19-heeft-geen-tot-zeer-gering-effect-op-woz-waarden-in-2021/>.

⁷⁴ A.W. Schep, interview door Ten Holter Noordam advocaten over mogelijkheden binnen de heffingen van lokale overheden in tijden van corona. Interview online verschenen in november 2020. Zie: <https://www.tenholternoordam.nl/artikel/interviews-gemeentemaand> en https://www.youtube.com/watch?v=y2LmSQVYzdE&feature=emb_logo.

⁷⁵ A.P. Monsma, *Notitie doorlopende volmacht in belastingprocedures van gemeenten* (onderzoek in opdracht van LVLB en VNG), Rotterdam: ESBL 2020, <https://www.eur.nl/esl/research/research-institutes/esbl/themadossiers/overig>.

⁷⁶ A.P. Monsma, *Bezwaar en beroep WOZ en NCNP* (onderzoek in opdracht van de gemeente Rotterdam), wordt binnenkort gepubliceerd op www.esbl.nl.

⁷⁷ Zie <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/3088-no-cure-no-pay-bedrijven.aspx>.

sporen op dit onderzoeksthema ruimschoots verdiend. Mitra Tydeman (PwC) doet als buitenpromovenda onderzoek binnen dit thema.

2.3.1 Goede doelen en privaat mecenaat

Sigrid Hemels heeft zich ook afgelopen jaar weer ingezet om het thema goede doelen verder in het vizier van de algemene belastingwetenschap te brengen. Hierin past haar hoofdstuk 'Charitable organisations' in het bij Edward Elgar verschenen Research Handbook on European Union Taxation Law (onderdeel van de serie Research Handbooks in European Law).⁷⁸ Aan deze publicatie werkten gerenommeerde belastingwetenschappers uit diverse landen mee.

Anderzijds is het doel van deze onderzoekslijn om kennis uit de belastingwetenschap naar andere wetenschapsgebieden te brengen die zich met kunst, cultuur en goede doelen bezig houden, in het bijzonder de humaniora en de sociale wetenschappen. In dit streven past de medewerking die Sigrid Hemels en Renate Buijze hebben verleend aan het eveneens in 2020 bij Edward Elgar verschenen boek Teaching Cultural Economics, dat onderdeel uitmaakt van de Elgar Guides to teaching. Aan deze publicatie werkten vele internationale wetenschappers uit uiteenlopende sociale wetenschapsgebieden als economie, sociologie en politicologie mee. Sigrid schreef het hoofdstuk 'Tax incentives for the cultural sector'⁷⁹ en Renate schreef het daaropvolgende hoofdstuk 'Tax incentives for international giving to the cultural sector'.⁸⁰

Voor Renate was ook 2020 nog een oogstjaar van haar in december 2017 verdedigde promotie-onderzoek. Haar proefschrift werd onder de titel

'Tackling the International Tax Barriers to Cross-Border Charitable Giving' gepubliceerd in de prestigieuze IBFD doctoral series.⁸¹ Zij is de enige niet-fiscalist die is opgenomen in deze zeer selectieve, peer reviewed reeks. Bovendien is het boek genomineerd voor de zevende IBFD Frans Vanistendael Award. In 2021 wordt bekend wie van de genomineerden de prijs wint. Naar aanleiding van dit promotie-onderzoek schreef zij ook het hoofdstuk 'Exploring International Fundraising for the Arts', dat is verschenen in de edited volume Routledge Companion to Arts Management.⁸² In dit hoofdstuk worden de diverse strategieën besproken die culturele organisaties gebruiken om in het buitenland fondsen te werven. Met Natalie Silver, onderzoeker aan de University of Sydney die ongeveer gelijktijdig met Renate op een

aanpalend onderwerp is gepromoveerd, deed zij een rechtsvergelijkend onderzoek naar de fiscale behandeling van schenkingen aan buitenlandse goede doelen in Nederland en Australië. De uitkomsten van het onderzoek werden in 2020 gepubliceerd in het themanummer over charity law van het Canadian Journal of Comparative and Contemporary Law.

Buitenpromovenda Mitra Tydeman doet promotieonderzoek naar de fiscale behandeling van religie, spiritualiteit en levensbeschouwing. In het afgelopen decennium is er in Nederland een

⁷⁸ Hemels, S.J.C. (2020). Charitable organisations. In C.H.J.I. Panayi, W. Haslehner & E. Traversa (Eds.), Research Handbook on European Union Taxation Law (Research Handbooks in European Law) (pp. 248-268). Cheltenham: Edgar Elgar.

⁷⁹ Hemels, S.J.C. (2020). Tax incentives for the cultural sector. In T. Bille, A. Mignosa & R. Towse (Eds.), Teaching Cultural Economics (Elgar Guides to teaching) (pp. 79-85). Cheltenham: Edward Elgar.

⁸⁰ Buijze, R. (2020). Tax incentives for international giving to the cultural sector. In T. Bille, A. Mignosa & R. Towse (Eds.), Teaching Cultural Economics (pp. 86-90). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

⁸¹ Buijze, R. (2020). Tackling the International Tax Barriers to Cross-Border Charitable Giving (IBFD Doctoral Series, 51). Amsterdam: IBFD.

⁸² Buijze, R. (2020). Exploring International Fundraising for the Arts - cross-border philanthropy for cultural organizations. In W.J. Byrnes & A. Brkic (Eds.), Routledge Companion to Arts Management (pp. 395-408). Abingdon: Routledge.

toename in de fiscale rechtspraak over uiteenlopende religieuze en levensbeschouwelijke instellingen. Het gaat dan veelal om het verkrijgen of behouden van de anbi-status met de bijbehorende fiscale faciliteiten. Mitra onderzoekt of er een verschil bestaat in de fiscale behandeling van instellingen van religieuze, spirituele en levensbeschouwelijke aard ten opzichte van elkaar en ten opzichte van andere anbi's en, indien dat het geval is, of daarvoor een rechtvaardiging bestaat. Naast het fiscale perspectief bevat dit onderzoek hoofdstukken over de maatschappelijke, mensenrechtelijke en civiele invalshoek van dit onderwerp. Sigrid Hemels en Dick Molenaar zijn haar promotoren.

Een deel van het promotieonderzoek van Mitra betreft de Ultimate Beneficial Owner (UBO)-registratieplicht. Aanvankelijk bestond er voor kerkgenootschappen een uitzondering op deze plicht. Bij amendement is deze uitzondering geschrapt. Dit leidde echter volgens Mitra tot een ongerijmdheid in de wetgeving. Zij schreef hierover een artikel dat in het Weekblad fiscaal recht is gepubliceerd.⁸³ Daarnaast schreef zij met Pjotr Anthoni (promovendus Tilburg University en PwC) ook twee andere artikelen over het UBO-register.⁸⁴

De onderzoekers onderhouden diverse contacten met andere onderzoeksgroepen en de praktijk van goede doelen en culturele instellingen. In 2020 speelde Sigrid een active rol in de door het Geneva Centre for Philanthropy van de Universiteit van Geneve georganiseerde online conferentie Taxation & Philanthropy. Deze unieke conferentie bracht wetenschappers van over de hele wereld bij elkaar. Sigrid was lid van de jury van de Fondation Lombard Odier Prize for Academic Excellence in Philanthropy die de prijswinnaars aanwees voor de beste senior paper en beste junior paper die voor deze conferentie was ingediend. De andere juryleden waren James Andreoni (professor of economics, University of California), Yves Flückiger (rector University of Geneva) André Hoffmann (Zwitserse philanthropist), Patrick Odier (president, Fondation Lombard Odier (voorzitter)) en Kimberley Scharf (professor of economics, University of Birmingham). Ook was Sigrid discussant van twee papers tijdens de Workshop for junior scholars die onderdeel uitmaakte van deze conferentie. Daarnaast maakte ze deel uit van de Advisory Committee van het project en publicatie 2020 Legal Environment for Philanthropy in Europe van het European Foundation Centre.⁸⁵

⁸³ Tydeman - Yousef, M. (2020). (Geschrapt) uitzondering UBO-registratieplicht kerkgenootschappen - een ongerijmdheid in de wetgeving. Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (7323).

⁸⁴ Tydeman - Yousef, M. & Anthoni, P.A. (2020). Twee maatschappelijke perspectieven op UBO-registratie. Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht, 2020 (170) en Tydeman - Yousef, M. & Anthoni, P.A. (2020). De UBO's van familiebedrijven en de UBO-registratie. Tijdschrift Estate Planning/Estate Planning Journal/Revue de Planning Patrimonial, 2020 (61), 23-29.

⁸⁵ <https://www.philanthropyadvocacy.eu/legal-environment-for-philanthropy-in-europe/>.

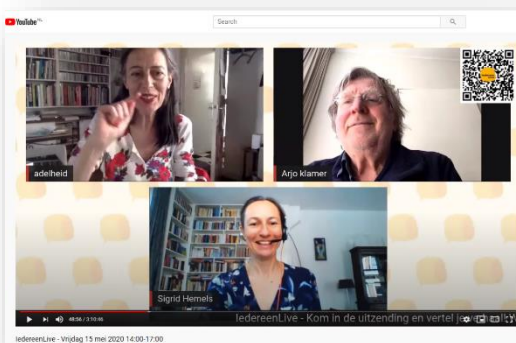
In Nederland was Sigrid voorzitter van de begeleidingscommissie van de pilot nieuwe landelijke cultuurmonitor (www.cultuurmonitor.nl), een project van de Boekmanstichting gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Doel van de cultuurmonitor is het bijeenbrengen van informatie en kennis over de culturele sector. Eind 2020 is een

testversie van de website opgeleverd. Daarnaast is ze lid van het aan de Cultuur Index Nederland verbonden platform voor cultuurstatistiek, een initiatief van de Boekmanstichting en het Sociaal en Cultureel Planbureau. Ook nam ze in januari deel aan een expertmeeting over de toekomst van het Belasting & Douane Museum. Ze is tevens lid van de

wetenschappelijke begeleidingscommissie van het onderzoek Geven in Nederland van het Centrum voor Filantropische Studies van de Vrije Universiteit Amsterdam. Daarnaast maakt Sigrid deel uit van het fiscalistenoverleg van de Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF) en een door SBF opgezette Werkgroep Impact Investing en ANBI. Renate Buijze en Sigrid Hemels zijn beide lid van de fiscaal-juridische denktank van Museum Boijmans van Beuningen, het Boijmans Genootschap.

Deze onderzoekslijn leende zich ook in het coronajaar weer uitstekend voor valorisatie in de media. Sigrid publiceerde met Theo Schuyt (Vrije Universiteit) en Sylvester Eijffinger (Tilburg University) een opinie in de Volkskrant die filantropie

aanmoedigde in tijden van Corona.⁸⁶ Diverse twitteraars, waaronder hoogleraar Lucas Meijs van de Rotterdam School of Management (RSM),⁸⁷ het Vakblad fondsenwerving⁸⁸ en Lokale goededoelengids⁸⁹ besteedden aandacht aan dit stuk. Ook werd ze hierover geïnterviewd door Adelheid Roosen in het online televisieprogramma Iedereen Live.

⁸⁶ Hemels, S.J.C., Eijffinger, S. & Schuyt, T. (2020, mei 11). Dit is een fantastische tijd voor filantropen. de Volkskrant

⁸⁷ <https://twitter.com/lucameijs/status/1259694325279178754>.

⁸⁸ <https://www.fondsenwerving.nl/nieuws/bericht/2020/05/11/Hoogleraren-in-Volkskrant-Dit-is-een-fantastische-tijd-voor-filantropen>.

⁸⁹ <https://www.lokalegoededoelengids.nl/nieuws/fantastische-tijd-filantropie/>

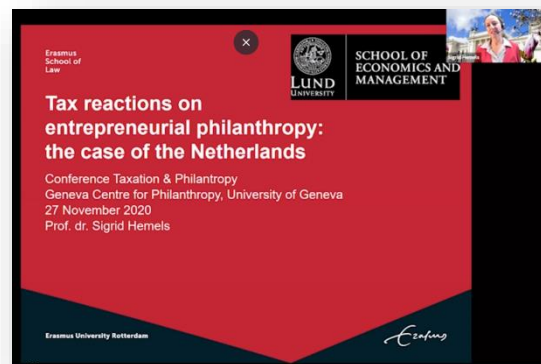
Daarnaast schreef Sigrid in het Financieele Dagblad een opinie over de giftenaftrek.⁹⁰

2.3.2 Bedrijfsmecenaat

Naast filantropie van individuen is ook bedrijfsfilantropie een steeds belangrijker onderzoeksonderwerp voor filantropie-onderzoekers. Ook leden van deze onderzoekslijn houden zich hiermee bezig.

Naar aanleiding van een onderzoeksvorstel dat Renate Buijze schreef met Lonneke Roza (RSM), stelde RSM in 2020 Puck Hendriks aan als PhD kandidaat op hun PhD-onderzoeksproject naar de invloed van de institutionele context, waaronder wet- en regelgeving, op bedrijfsfilantropie. Dit project wordt financieel mogelijk gemaakt door onder meer het Erasmus Initiative Dynamics of Inclusive Prosperity en bedrijfssponsors.

Sigrid Hemels presenteerde tijdens de scientific workshop van de door het Geneva Centre for Philanthropy van de Universiteit van Geneve georganiseerde online conferentie Taxation & Philanthropy haar paper 'Tax reactions on entrepreneurial philanthropy: the case of the Netherlands.' Zij verzette zich hierbij tegen de visie die was ingenomen in het eerder tijdens de conferentie gepresenteerde rapport 'Taxation and Philanthropy' van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), waarin een scherp onderscheid werd gemaakt tussen enerzijds sponsoring (zakelijk) en giften (niet zakelijk). Naar haar mening bestaat er naast sponsoring ook bedrijfsmecenaat als vorm van zakelijke bedrijfskosten. David Bradbury van de OESO, die haar paper becommentarieerde, vond het een interessante gedachte.

2.3.3 Sporters en artiesten

Dick Molenaar doet onder meer onderzoek naar de belastingheffing van artiesten en sporters. Hij wordt zowel nationaal als internationaal als dé deskundige op dit gebied gezien, zowel in de wetenschappelijke wereld, als in de praktijk. Daarbij vindt hij altijd snel aansluiting bij nieuwe trends. Zo schreef hij met Harald Grams een artikel over hoe inkomen van influencers wordt behandeld onder belastingverdragen.⁹¹ Dick weet zijn wetenschappelijke werk ook toegankelijk te maken voor de praktijk. Zo schreef hij twee artikelen voor Global Sports Law and Taxation Reports over internationaal belastingrecht en sporters en artiesten,⁹² een onderwerp waaraan hij ook in een Nederlands tijdschrift aandacht gaf.⁹³ Hij schreef ook een groot aantal annotaties bij jurisprudentie over sporters en artiesten in het Nederlands Tijdschrift Fiscaal recht (NTFR). Daarnaast is hij een veelgevraagd spreker op internationale congressen over artiesten. Zo sprak hij in 2020 op diverse (al dan niet online) conferenties, onder meer de Groningse Eurosonic Noorderslag conferentie, de Hamburgse Reeperbahn conference en de Londense Tax Planning for Entertainers and Sports Stars conferentie.

⁹⁰ Hemels, S.J.C. (2020, september 4). Schaf giftenaftrek niet af, maar pak giftenaftrekfraude wel aan. Het Financieele Dagblad.

⁹¹ Molenaar, D. & Grams, H. (2020). Influencer Income and Tax Treaties: A Response. Bulletin for International Taxation, 2020-74 (9), 550-555.

⁹² Molenaar, D. (2020). Dutch Tax Treaty Policy 2020 for sportspersons and artists. Global Sports Law and Taxation Reports, 12-2020 (11.4), 47-50 en Molenaar, D. (2020). CFK bridging scheme and international taxation. Global Sports Law and Taxation Reports, 11 (2), 28-31.

⁹³ Molenaar, D. (2020). Buitenlandse artiesten en sporters in Nederland. Over de Grens, 2020 (35), 3-5.

2.3.4 Corona, artiesten en sporters

Artiesten en sporters horen bij de beroepsgroepen die zwaar zijn getroffen door de Coronacrisis. Dick Molenaar schreef hier dan ook over, zowel in een Nederlands⁹⁴ als in een internationaal tijdschrift.⁹⁵ Ook zat hij in een online panel over de toekomst van de populaire muzieksector na de coronacrisis dat Eurosonic Noorderslag organiseerde onder de titel ESNS debatteert. Sigrid Hemels schreef in een FD-opinie dat de coronacrisis een goede aanleiding is om amateursportverenigingen de status van algemeen nut beogende instelling te geven.⁹⁶

⁹⁴ Molenaar, D. (2020). Column: Artiesten en Risico's. Weekblad Fiscaal Recht, 2020 (7355):192.

⁹⁵ Molenaar, D. (2020). Coronareserve 2019 for sports clubs and teams. Global Sports Law and Taxation Reports, 2020 (34), 49-52.

⁹⁶ Hemels, S.J.C. (2020, juni 12). Amateursport en -kunst zijn van algemeen nut, geef onze verenigingen snel Anbi-status. Het Financieele Dagblad, 24.

3 De mensen

Aan het onderzoeksprogramma Fiscale autonomie en haar grenzen nemen per 31 december 2020 15 onderzoekers deel die als werknemer met een onderzoeksaanstelling verbonden zijn aan de sectie Belastingrecht (gemiddeld over het jaar 4,44 onderzoeksfte). Deze getallen geven echter een onvolledig beeld van de omvang en de vitaliteit van het onderzoeksprogramma. In het programma is ook een belangrijke rol weggelegd voor niet door de faculteit gefinancierd onderzoek. Buitenpromovendi, wetenschappelijk docenten, gastonderzoekers en (gast)docenten met alleen een onderwijsaanstelling nemen eveneens deel aan het onderzoeksprogramma en leveren daar een belangrijke bijdrage aan. Bovendien doen ook fiscaal onderzoekers met een aanstelling bij de ESE mee aan het onderzoeksprogramma. In totaal verrichtten in 2020 bijna 50 personen op enig moment activiteiten binnen het onderzoeksprogramma. Binnen meestal kleine aanstellingen, of zelfs zonder dat sprake is van formele onderzoekstaken, wordt met veel enthousiasme aan het onderzoek gewerkt, vaak ook samen met andere onderzoekers uit of van buiten het programma.

3.1 Deelnemers vanuit de sectie Belastingrecht en FEI (ESE)

De volgende personen zijn ultimo 2020 verbonden aan het onderzoeksprogramma met het navolgend aantal onderzoeksfte's. Het aantal fte's is gebaseerd op de berekening voor de procedure Sanderskwalificatie voor het jaar 2017. Hierdoor hebben fulltime onderzoekers geen 1,0 onderzoeksfte in het onderstaande overzicht. Bij indiensttreding of wijziging van de onderzoekstaak gedurende het jaar is het aantal fte berekend op een gemiddelde inzet over het hele jaar:

• mr. M.P.L. Adriaansen	p.m.	ESE
• N.P. Arzini LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling/buitenpromovendus
• W. Boei LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling
• prof. dr. G.J.M.E. de Bont	0,08	
• mr. dr. E. Boomsluiters	0,40	
• dr. R. Buijze	p.m.	Gastonderzoeker
• S. Chen LL.M.	p.m.	Buitenpromovenda
• U. Dorlig LL.M.	p.m.	Buitenpromovenda
• I. van den Eijnde LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling/buitenpromovenda
• drs. H. Essaghir	p.m.	Buitenpromovenda
• prof. dr. M.W.C. Feteris	p.m.	Onbezoldigde aanstelling
• M.D.C. Gomes Vale Viga MSc	p.m.	Buitenpromovendus/ESE
• mr. W.S. Gonzalez-Fung	p.m.	Buitenpromovenda
• mr. drs. J. Gruson	p.m.	Buitenpromovendus/ESE
• prof. dr. S.J.C. Hemels	0,16	(tevens gasthoogleraar Lund University, aanstelling 0,2)
• mr. C. Hofman	p.m.	Onderwijsaanstelling/buitenpromovenda
• L.C. van Hulsten MSc	p.m.	ESE
• A.D.M. Janssen LL.M.	p.m.	Onderwijsaanstelling/buitenpromovenda
• dr. C.S.J. Jie-A-Joen MSc	0,08	
• A. A. Kalpoe LL.M.	0,25	PhD researcher EGSL
• prof. dr. P. Kavelaars	p.m.	ESE
• prof. dr. H.A. Kogels	p.m.	Emeritus
• prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok	0,08	
• mr. F.J.H.L. Makkinga	p.m.	Onderwijsaanstelling

- prof. mr. dr. M.M.W.D. Merkx 0,16 Gefinancierd door EFS
- dr. D. Molenaar p.m. Gastonderzoeker
- mr. A.P. Monsma 0,54 Gefinancierd door Stichting Christiaanse/ESBL
- prof. mr. J.A. Monsma p.m. Emeritus
- S. Murillo Lopez LL.M. p.m. Buitenpromovenda
- mr. L.E.C. Neve p.m. Buitenpromovendus
- mr. J. van Poppel p.m. Onderwijsaanstelling
- drs. M.T.E. Robben p.m. ESE
- mr. dr. E. Ros 0,36
- Prof. mr. dr. A.W. Schep 0,90 Gefinancierd door Stichting Christiaanse/ESBL
- M.L. Schippers LL.M. 0,28
- mr. K. Schriek p.m. Onderwijsaanstelling
- mr. dr. R. Snoeij 0,08
- prof. dr. J.C.M. van Sonderen 0,08
- dr. Y. Tigelaar-Klootwijk p.m. ESE
- L.C.J. Theuns LL.M. p.m. Onderwijsaanstelling
- mr. K. Verburg p.m. Buitenpromovendus
- J. Wang LL.M. 0,75 *China Scholarship Council (CSC) Scholarship*
(Erasmus China Law Centre/EGSL)

- mr. M.D. van Werkhoven p.m.
- prof. mr. dr. M.F. de Wilde 0,24
- prof. mr. W. de Wit p.m. 0,2 gefinancierd door FREUR/EY

3.2 Buitenpromovendi

Aan het onderzoeksprogramma zijn ultimo 2020 15 buitenpromovendi verbonden. Zij doen hun onderzoek op onbetaalde basis naast een meestal volledige baan in de fiscale praktijk. Als gevolg hiervan hebben zij uiteraard meer tijd nodig voor hun onderzoek dan aio's die door de universiteit worden betaald om zich fulltime met hun promotie-onderzoek bezig te houden.

Promovendus	Jaar aanvang	Promotor(en)	Co-promotor
mr. W.S. Gonzalez-Fung	2013	prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
S. Murillo Lopez LL.M.	2013	prof. dr. E. Hey prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
mr. L.E.C. Neve	2013	prof. dr. S.J.C. Hemels prof. mr. dr. R.J.G.M. Widdershoven	
mr. M. Tydeman- Yousef	2014	prof. dr. S.J.C. Hemels	dr. D. Molenaar
drs H. Essaghir	2015	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok	
mr. C. Hofman	2016	prof. dr. G.J.M.E. de Bont prof. dr. P.A.M. Mevis	
S. Chen LL.M.	2017	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
mr.T. El Ouardi	2018	prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf prof. mr. F.P.G. Pötgens	
mr. drs. J. Gruson	2018	prof. M.M.W.D. Merx Prof. mr. dr. W. de Wit	
L.C. van Hulten MSc	2018	prof. dr. P. Kavelaars prof. mr. dr. M.F. de Wilde	
A.D.M. Janssen LL.M	2019	prof. dr. M.M.W.D. Merx prof. dr. ir. R. Arendsen	
I. van den Eijnde LL.M	2019	prof. dr. W. de Wit prof. dr. M.M.W.D. Merx	
mr. K. Verburg	2019	prof. dr. M.M.W.D. Merx prof. dr. R.G.N. van der Paardt	
M.D.C. Gomes Vale Viga MSc	2019	prof. dr. M.M.W.D. Merx prof. dr. P. Kavelaars	
N.P. Arzini LLM	2019	Prof. dr. M.M.W.D. Merx Prof. dr. R.N.G. van der Paardt	

3.3 Promotieonderzoeken in uitvoering

In 2020 werden 23 promovendi door een promotor uit het onderzoeksprogramma begeleid. Niet al deze promotie-onderzoeken vinden op de Erasmus School of Law plaats. Onderstaand een overzicht van alle promotieonderzoeken in uitvoering per 31 december 2020:

Promovendus		Prom./coprom
N. P. Arzini LL.M.	Aftrek van btw bij onroerend goed transacties	Prof. dr. M.M.W.D. Merckx Prof. dr. R.N.G. van der Paardt
S. Chen LL.M.	Fiscale optimalisering van het CCCTB-richtlijnvoorstel	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok prof. mr. dr. M.F. de Wilde
U. Dorlig LL.M.	Influence of international tax policies developed by international organisations on the tax autonomy of the former communist countries	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok prof. mr. dr. M.F. de Wilde
L. Dura Garcia LL.M.	Limits to force of attraction of Article 17 (promotietraject Universitat de Valencia)	Dr. J. Landete Casas Dr. D. Molenaar
drs. H. Essaghir	Taxation in the Context of Business Models Emerging from Digitalization – Creating Value in a Digital Era	prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok
mr.T. El Ouardi	Werknemersparticipaties in (inter)nationaal verband	prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf prof. mr. F.P.G. Pötgens
I. van den Eijnde LL.M.	How to tax a lifestyle?	Prof. dr. W. de Wit prof. dr. M.M.W.D. Merckx
M.D.C. Gomes Vale Viga MSc	Verzekeringen, btw en assurantiebelasting	prof. dr. M.M.W.D. Merckx prof. dr. P. Kavelaars
mr. W.S. Gonzalez-Fung	International Policy and Fiscal Autonomy	prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf prof. mr. dr. M.F. de Wilde
mr. drs. J. Gruson	Soft law en btw	prof. dr. M.M.W.D. Merckx prof. mr. dr. W. de Wit
mr. C. Hofman	De juridische houdbaarheid van het sanctiearsenaal ten aanzien van fiscale fraude. Een onderzoek naar naar (ongeoorloofde) samenloop van fiscale sancties onderling.	prof. dr. G.J.M.E. de Bont prof. dr. P.A.M. Mevis
L.C. van Hulten MSc	Treaty application for groups of companies	prof. dr. P. Kavelaars prof. mr. dr. M.F. de Wilde

A.D.M. Janssen LL.M	Effectieve handhaving van de btw-wetgeving bij e-commerce	prof. dr. M.M.W.D. Merx prof. dr. ir. R. Arendsen
A. Kalpoe LL. M	Tax information exchange 2.0	prof. dr. S.J.C. Hemels prof. dr. Q.W.J.C.H. Kok prof. mr. dr. M.F. de Wilde
mr. J.I.W. Lock	Heffing van btw bij e-commerce via platforms (promotietraject Universiteit Leiden)	prof. dr. ir. R. Arendsen prof. dr. M.M.W.D. Merx
A. Mucciariello	Taxes as instrument to protect cultural heritage (promotietraject University of Salerno/Universiteit Antwerpen)	prof. dr. P. Pistone prof. dr. B. Peeters prof. dr. S.J.C. Hemels
S. Murillo Lopez LL.M.	Impact of international Policy on Tax Autonomy of Developing Countries	prof. dr. E. Hey prof. mr. dr. M.F. de Wilde
mr. L.E.C. Neve	Protection of taxpayers' rights under Exchange of Information for Tax Purposes; A multilevel assessment of the exercise of public authority under the Rule of Law	prof. dr. S.J.C. Hemels prof. mr. R.J.G.M. Widdershoven
M.L. Schippers LL.M.	Douanewaarde in een globaliserende wereld	prof. mr. dr. W. de Wit prof. dr. M.M.W.D. Merx
C. Schwartz LL.M	International taxation of income from employment (promotietraject Lund University)	dr. A. Hilling prof. dr. S.J.C. Hemels
mr. M. Tydeman-Yousef	Fiscale aspecten van religie en levensbeschouwing, een nationaal en rechtsvergelijkend onderzoek	prof. dr. S.J.C. Hemels dr. D. Molenaar
mr. K. Verburg	Misbruik van recht, schijnhandeling en fiscaalrechtelijke (her)kwalificatie in de indirecte belastingen	prof. dr. M.M.W.D. Merx prof. dr. R.G.N. van der Paardt
J. Wang LL.M.	Haalbaarheid van winstbelastinghervorming in China in de vorm van een formulary systeem dat winst aan landen toebedeelt aan de hand van omzetverhoudingen	prof. mr. dr. A.C.G.A.C. de Graaf prof. mr. dr. M.F. de Wilde

4 Georganiseerde seminars en bijeenkomsten

Binnen het onderzoeksprogramma zijn, ondanks de coronabeperkingen, in 2020 diverse bijeenkomsten georganiseerd onder de vlag van EFS, Erasmus University Rotterdam.

4.1 Seminars en andere activiteiten in het kader van EFS

EFS, Erasmus University Rotterdam (EFS)⁹⁷ is een samenwerkingsverband van de sectie belastingrecht van de ESL en FEI (ESE). EFS is al 30 jaar een toonaangevend onderwijs- en onderzoeksinstituut op het gebied van de internationale en Europese fiscaliteit, met een bijzondere focus op de Europese en internationale aspecten van de btw, het douanerecht en de inkomsten-, dividend- en vennootschapsbelasting. Een aantal leden van het onderzoeksprogramma vervult een rol als bestuurslid, coördinator en/of docent in een of meer programma's van EFS.

Het onderwijs van EFS heeft met in achtname van de coronamaatregelen fysiek plaats kunnen vinden op de campus. Zo heeft EFS in 2020 drie post-masteropleidingen op de campus verzorgd.⁹⁸

De deelnemers sluiten de post-masteropleiding af met het schrijven van een verhandeling. Deze verhandelingen worden op de EFS-website gepubliceerd⁹⁹ en in voorkomende gevallen gepubliceerd in fiscale tijdschriften. De verhandeling van PMIEB-deelnemer Heijnen werd gepubliceerd in MBB¹⁰⁰ De verhandeling van PMIB-deelnemer Veltrop is gepubliceerd in het Weekblad fiscaal recht.¹⁰¹

In september 2020 vond wederom een editie van het internationale Top-Level Seminar EU VAT: Recent Developments and Outlook' plaats.¹⁰² Tijdens deze bijeenkomst trad naast Madeleine Merckx en Walter de Wit een groot aantal internationaal vermaarde sprekers op: prof. Marie Lamensch (Institute for European Studies en Vrije Universiteit Brussel, België), Andrea Parolini (Universita Cattolica of Piacenza en Maisto e Associati, Italië), prof. Edoardo Traversa (UCLouvain en Visiting professor KU Leuven, België), prof. Gert-Jan van Norden (Tilburg University en KPMG Meijburg & Co), prof. Mariken van Hilten (raadsheer Hoge Raad en Universiteit van Amsterdam) en Tomasc Michalik (Partner MDPP, Polen).

EFS stimuleert onderzoek, de wetenschappelijke discussie daarover en de verspreiding van de resultaten daarvan door vrij toegankelijke conferenties te organiseren. Deze conferenties zijn toonaangevend binnen

⁹⁷ EFS staat voor European Fiscal Studies. Meer informatie kan worden gevonden op de website van EFS, Erasmus Universiteit Rotterdam: <https://www.europesefiscalestudies.nl/>.

⁹⁸ De Post-Master Internationaal en Europees Belastingrecht (18 deelnemers), de Post-Master Indirecte Belastingen (20 deelnemers) en de Engelstalige Post-Master Customs Law (16 deelnemers).

⁹⁹ <https://www.europesefiscalestudies.nl/papers/theses/>.

¹⁰⁰ S.G.M.P. Heijnen (2020) GAAR en Global mobility: multidisciplinair antimisbruikbeleid binnen de EU, MBB 2020/1.

¹⁰¹ M.M.J.A. Veltrop (2020) Short stay structuren – Hoe te voorkomen?, WFR 2020/87.

¹⁰² Voor meer informatie wordt verwezen naar: <https://www.europesefiscalestudies.nl/top-level-seminars/seminar-eu-vat-recent-developments-and-outlook/>.

Nederland, maar weten ook buitenlandse deelnemers aan te trekken.¹⁰³ Op 13 februari vond de conferentie 'E-commerce, VAT and Customs: Challenges and Opportunities Ahead' plaats onder leiding van dagvoorzitter Walter de Wit. Voor de conferentie was grote belangstelling en met 240 inschrijvingen was de conferentie volledig volgeboekt. Het overkoepelende thema was e-commerce en de

bijbehorende uitdagingen voor zowel douane als btw in de toekomst. Esther Bakker en Thomas Potma hebben een verslag van dit seminar gemaakt dat is gepubliceerd in het Weekblad Fiscaal Recht en EC Tax Review.¹⁰⁴ Deze verslagen worden zeer gewaardeerd en geven geïnteresseerden die niet in Rotterdam aanwezig konden zijn, de mogelijkheid om kennis te nemen van hetgeen wat is besproken. Dit was temeer van belang nu niet iedereen die wilde deelnemen aan de conferentie kon worden toegelaten in verband met de capaciteit van de zaal. Het najaarsseminar in oktober heeft vanwege de coronamaatregelen helaas geen doorgang kunnen vinden.

Op 15 december vond het webinar over de nieuwe richtsnoeren van de Europese Commissie op het gebied van de douanewaarde plaats. De titel van het webinar was 'New EC Guidance on Customs Valuation in a Series of Sales'. Tijdens deze webcast spraken Walter de Wit, Martijn Schippers en Jan Brikhoff (Waardeteam Nederlandse douane, voorzitter van de Technische commissie douanewaarde van de Werelddouaneorganisatie en afgevaardigde van de Customs Expert Group (Valuation section) van de Europese Commissie) over de achtergrond van, veranderingen in en voorbeelden uit de nieuwe richtsnoeren van de Europese Commissie. Voor deze webcast was veel

nationale en internationale belangstelling met meer dan 100 inschrijvingen uit meer dan 20 landen. De webcast is gratis ter beschikking gesteld op de website van EFS.¹⁰⁵

¹⁰³ Voor meer informatie over de conferenties en webcast wordt verwezen naar: <https://www.europesefiscalestudies.nl/conferences/>

¹⁰⁴ E.G. Bakker en T.J. Potma, E-commerce, VAT and Customs: Challenges and Opportunities Ahead, *WFR* 2020/65 en E.G. Bakker and Thomas J. Potma, 'E-commerce, VAT and Customs: Challenges and Opportunities Ahead', *EC Tax Review* 29/3, pp. 126-132.

¹⁰⁵ Voor meer informatie over de webcast wordt verwezen naar: <https://www.europesefiscalestudies.nl/conferences/efs-webcast-new-ec-guidance-on-customs-valuation-in-a-series-of-sales/>.

5 Kennismaking van studenten met het onderzoek

De meeste onderzoekers die verbonden zijn aan het onderzoeksprogramma geven ook onderwijs in de bachelor- en/of masteropleiding Fiscaal Recht. Het onderzoeksprogramma vindt het belangrijk dat onze studenten in aanraking komen met het binnen het programma verrichte onderzoek. Dit wordt op een aantal wijzen bewerkstelligd.

5.1 Inbedding onderzoek in het onderwijs

In de meeste vakken komt het in het programma verrichte onderzoek terug. Zo komt het binnen het thema Doorwerking Unierecht en internationaal (belasting)recht verrichte onderzoek terug in de bachelorvakken Vennootschapsbelasting, Omzetbelasting en Internationaal en Europees belastingrecht, in de mastervariant indirecte belastingen en in de mastervakken van de directe belastingen mastervariant Verdieping vennootschapsbelasting, Verdieping internationaal belastingrecht, Verdieping Europees belastingrecht, Fiscaal confrontatievak en in de Capita Selecta Van eenmanszaak tot internationaal concern. De onderzoekslijn rechtsbescherming is ingebed in het bachelorvak Formeel belastingrecht en in de directe belastingen master in de Capita Selecta Formeel belastingrecht.

Willem Boei heeft tijdens het bachelor 3 vak Winst een gastcollege verzorgd over de fiscale coronacrisismaatregelen. In het college maakten de studenten niet alleen kennis met de fiscale maatregelen, maar zij zijn ook meegenomen in de loonkostensubsidie (zoals de NOW) en corporate finance maatregelen.

Het onderzoek binnen het thema Lokale belastingheffing in de 21e eeuw komt terug in het bachelorvak Heffingen lokale overheden. De onderzoekslijn Fiscale autonomie en kunst, cultuur en goede doelen komt terug in het bachelorvak Openbare financiën en het mastervak Schenk-, Erf-, Overdrachtsbelasting en Estate planning. Ook gaf Dick Molenaar een gastcollege tijdens de minor Sport & Recht.

In het Fiscaal confrontatievak komt van alle deelthema's onderzoek aan de orde. Bovendien maken studenten in dit vak ook kennis met het onderzoek van onderzoekers uit andere ESL-onderzoeksprogramma's. Dit laat studenten kennis maken met wat (fiscale) wetenschapsbeoefening eigenlijk betekent. Sigrid Hemels en Wibren van de Burg (onderzoeksprogramma Rethinking the Rule of Law) zijn de voor dit vak verantwoordelijke

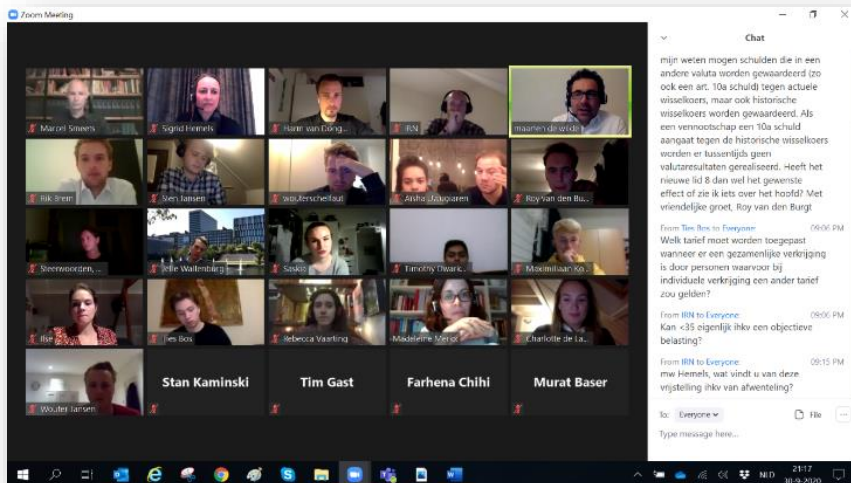
hoogleraren, Erik Ros coördineert het vak. Studenten krijgen inzicht in wetenschappelijke onderzoeksmethoden en dilemma's. Wetenschappers (gepromoveerden en promovendi van binnen en buiten de ESL) vertellen in het vak over hun onderzoek en de dilemma's waar ze mee te maken krijgen. Menno van Werkhoven gaf met Bas Jansen van de TU Delft een gastcollege over de IT-uitdagingen van de hedendaagse fiscalist, zijn onderzoeksonderwerp. Marcel Jakobsen en Joop Kluit spraken over Tax & Technology. Wibren van der Burg en Esther Huiskers-Stoop (Universiteit Leiden, gepromoveerd op de EUR) spraken over het doen van empirisch en interdisciplinair onderzoek. Arjen Schep gaf college over het doen van onderzoek in opdracht: hoe zorg je ervoor dat je wetenschappelijk en onafhankelijk blijft. Onno Ydema ging in op het thema historisch onderzoek over belastingen. Claire Hofman en Lieselot Bisschop (onderzoeksprogramma Monitoring Safety and Security) spraken over het onderzoeksgebied van de criminologie en belastingen. In het kader van het Fiscaal confrontatievak moeten studenten ook zelf wetenschappelijke activiteiten verrichten rondom hun eigen scriptie, zoals peer reviews en het maken van een poster waarin de studenten hun scriptieonderzoek presenteren. In voorgaande collegejaren presenteerden onze studenten hun poster ook ten overstaan van elkaar en docenten van de sectie Fiscaal recht. Door de corona-maatregelen heeft de fysieke posterpresentatie in collegejaar 2019-2020 helaas geen doorgang kunnen vinden.

Bij het mastervak Verdieping Europees belastingrecht leveren studenten wekelijks een creatieve schrijfopdracht in over een actueel onderwerp op het terrein van het Europees belastingrecht. De studenten die gedurende het vak de beste uitwerkingen hebben ingeleverd ontvangen een prijs. In 2020 waren de prijswinnaars Daan van Marrewijk, Ana Pavkovic en Ecem Karaaslam (niet op foto). In de bachelor wordt aandacht besteed aan schrijf- en onderzoeksvaardigheden in het vak Juridisch Academische Vaardigheden.

Ook buiten het reguliere onderwijsprogramma laten leden van het onderzoeksprogramma studenten met hun onderzoek kennismaken. Sigrid Hemels was betrokken bij de organisatie van de Prinsjesdagbijeenkomst van studievereniging R.F.V. Christiaanse-Taxateur.

Zij was tevens dagvoorzitter en inleider. Ook Madeleine Merckx, Maarten de Wilde en Marcel Smeets (ESE) spraken tijdens deze digitale bijeenkomst. Maarten gaf tevens tijdens een door Studievereniging In Duplo georganiseerde digitale bijeenkomst een presentatie getiteld 'Digital Taxation / BEPS 2.0 developments'.

Studenten van Fiat Justitia, de nieuwswebsite voor en door studenten van de Juridische Faculteitsvereniging Rotterdam maakten een podcast met Sigrid Hemels over haar eigen studententijd, het hoogleraarschap en haar werkzaamheden als fiscalist bij advocatenkantoor Allen & Overy. Deze podcast is op Spotify te beluisteren.¹⁰⁶ Daarnaast is Sigrid sinds 2017 betrokken bij Studiegezelschap Lothgenoten, een geselecteerde groep excellente studenten van alle ESL-opleidingen die op zoek zijn naar meer diepgang in hun studie en onder meer zesmaal per jaar een gastsprekersbijeenkomst organiseren waarin ze juristen, fiscalisten en criminologen die op verschillende plekken werkzaam zijn vragen te spreken over hun bezieling in het recht.¹⁰⁷

5.2 Scripties van studenten in relatie tot het onderzoeksprogramma

De meest directe link die studenten hebben met het onderzoek uit het onderzoeksprogramma is als zij hun bachelorwerkstuk of masterscriptie binnen een van deze thema's schrijven. Dit gebeurt regelmatig en wordt ook aangemoedigd. Veel studenten schrijven scripties op het gebied van de vennootschapsbelasting en het Europees en internationaal belastingrecht, waarbij BEPS en de invloed van het Unierecht regelmatig terugkomende thema's zijn. In de master indirecte belastingen gaan de scripties over het algemeen over de omzetbelasting en het douanerecht.

Studenten kunnen bovendien ook scripties schrijven op specifieke onderzoeksonderwerpen van aan het onderzoeksprogramma verbonden onderzoekers, zoals IT & Tax en fiscaliteit en kunst/goede doelen. Arjen Schep laat groepjes studenten hun bachelorwerkstuk of masterscriptie schrijven over actuele thema's op het gebied van lokale heffingen, waarbij hij zijn studenten koppelt aan onderzoeken die binnen het ESBL plaatsvinden. Bij studenten is dit een populair onderwerp geworden om een scriptie of werkstuk over te schrijven.

Het toegenomen belang van duurzaamheid als thema en de inzet van belastingen als instrument om de groene transitie te ondersteunen en de interesse van studenten voor dit thema, heeft ook geleid tot het opstarten van het scriptieproject duurzaamheid binnen de mastervariant indirecte belastingen, waaraan zes excellente studenten fiscaal recht en fiscale economie mogen deelnemen onder de supervisie van John Gruson, Madeleine Merx en Martijn Schippers. Ook op deze wijze wil het onderzoeksprogramma een bijdrage leveren aan dit fiscaal-wetenschappelijk zeer relevante onderwerp.

Sommige studenten lukt het om, vaak met hulp van sectieleden, onderzoek dat ze voor hun studie hebben moeten doen, om te zetten in een artikel. Zo werkte Katharina Combrink haar door Sigrid Hemels begeleidde scriptie over de vliegbelasting om tot een artikel dat in het speciale nummer van MBB over duurzaamheid en belastingen is gepubliceerd.¹⁰⁸ Thomas Potma bewerkte zijn masterscriptie over rechtstreekse werking van WTO-bepalingen, die hij onder begeleiding van Ilona van den Eijnde schreef, eveneens om tot een artikel dat in MBB werd gepubliceerd.¹⁰⁹

¹⁰⁶ https://open.spotify.com/episode/5KcL9LxkxL6OusGAIZJYtQ?si=r7jKoxDTTSu_lcbjXRMuIA

¹⁰⁷ <http://lothgenoten.nl>

¹⁰⁸ K. Combrink LL.M IR (2020) Een Nederlandse vliegtaks: wat is juridisch mogelijk in het kader van internationale afspraken? MBB 2020 (10), 458-470.

¹⁰⁹ T.J. Potma (2020) Rechtstreekse werking van WTO-bepalingen; utopie of uiterste noodzaak? MBB2020/3, p. 34-42.

Door studenten te begeleiden in het omwerken van excellente scripties tot een artikel, hopen de leden van het onderzoeksprogramma deze studenten ook enthousiast te maken voor het doen van onderzoek. Een eerste selectiestap hierbij is de prijs voor het beste bachelorwerkstuk. De prijswinnaars worden normaal gesproken tijdens de feestelijke B3 buluitreiking bekend gemaakt. Door de corona-maatregelen moest de jaarlijkse uitreiking dit keer online georganiseerd worden. Corona had echter geen invloed op de kwaliteit van de werkstukken. In 2020 waren tien werkstukken genomineerd. Het

door de jury als 'uitermate origineel' omschreven bachelorwerkstuk van Ruben Scherpenisse werd als beste beoordeeld. Met 'Box 3: de Romeinse weg of tijd voor een ander pad?' deed hij onderzoek naar de mate van immuniteit van het nieuwe box 3-stelsel ten aanzien van artikel 1 Eerste Protocol van het EVRM. Ashwin Kalpoe was zijn begeleider. De jury bestond uit prof. Mariken van Hilten (Hoge Raad/UvA), prof. Allard Lubbers (Universiteit Leiden) en prof. em. Han Kogels (ESL). Zij begeleiden zelf geen bachelorwerkstukken van onze bachelorstudenten en doen de jurering volstrekt onafhankelijk. De jury kende eervolle

vermeldingen toe aan Aileen Guldenaar voor haar door Krieshna Soekhlal begeleidde werkstuk 'De kloof tussen eenverdieners en tweeverdieners' en Mark van der Werff, die onder begeleiding van André Hendriks schreef over het gebruik van politiegegevens voor de belastingheffing.

Oud-studente Marieke Buijs won met haar door Sigrid Hemels begeleidde masterscriptie "Nudging in het belastingrecht: Een duwtje in de goede richting?" de eerste Hermes Kring Londen Scriptieprijs. De jury roemde haar originele analyse van een gedragspsychologisch onderwerp binnen de strakke juridische kaders van de Belastingdienst. Haar rechtsvergelijking tussen het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Nederland, mondde volgens de jury uit in waardevolle lessen voor Nederland. De Hermes Kring Londen Scriptieprijs heeft als doel het ondersteunen van onderzoek op het gebied van op dit moment relevante economische, financiële en juridische vraagstukken, welke vooral gericht zijn op de relaties tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk.

6 Zichtbaarheid van het programma

In 2020 was het programma op diverse wijzen zichtbaar, onder meer via wetenschappelijke en vaktechnische publicaties, bijdragen aan (online) conferenties en seminars en optredens in de media. Voor een volledig overzicht van alle activiteiten verwijzen wij naar de annex, waarin alle kwantitatieve gegevens en een compleet overzicht van alle onderzoeksoutput zijn opgenomen. In deze paragraaf wordt een aantal activiteiten nader belicht.

6.1 Kernpublicaties

Publicaties zijn een belangrijk middel om te communiceren over de resultaten die binnen het onderzoeksprogramma worden behaald. In 2020 publiceerden deelnemers aan het onderzoeksprogramma in totaal 53 wetenschappelijke publicaties, waarvan 14 internationaal en 39 nationaal waren. Een aantal wetenschappelijke kernpublicaties van 2020 zijn:

- Boomsluiters, E. & Hofman, C. (2020). Ethiek, een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In J.L.M. Gribnau (Ed.), *Tax governance, maatschappelijke verantwoordelijkheid en ethiek* (pp. 29-42). Den Haag: ministerie van Financiën.
- Buijze, R. (2020). *Tackling the International Tax Barriers to Cross-Border Charitable Giving* (IBFD Doctoral Series, 51). Amsterdam: IBFD.
- Hemels, S.J.C. (2020). Equality and the Taxable Unit in Income Tax. In C. Brokelind & S. van Thiel (Eds.), *Tax Sustainability in an EU and International Context* (pp. 161-174). Amsterdam: IBFD.
- Merckx, M.M.W.D. (2020). New VAT Rules for E-commerce: The Final Countdown Has Begun. *EC Tax Review*, 29 (4), 197-205.
- Poppel, J. van & Schriek, K. (2020). Fiscale eenheid en de vrijheid van vestiging: nog niet uitgepraat? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (45), 564-578.
- Wilde, M.F. de (2020). On the Future of Business Income Taxation in Europe. *World Tax Journal*, 12 (1), 1-61.

Voor de valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek dat in het onderzoeksprogramma plaatsvindt, zijn ook vaktechnische publicaties van belang. In 2020 publiceerden deelnemers aan het onderzoeksprogramma 73 vaktechnische artikelen, boeken en boekhoofdstukken. Bij vaktechnische publicaties ligt de nadruk op communicatie met Nederlandse fiscale beleidsmakers, uitvoerders, rechters en praktijkfiscalisten. Het is daarom logisch dat 65 van deze publicaties in het Nederlands waren. Een aantal kernvakpublicaties van het onderzoeksprogramma waren in 2020:

- Bont, G.J.M.E. de (2020). Knevelarij?! Strafrecht is niet de oplossing. *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*, 2020 (4), 8-10.
- Kavelaars, P. (2020). HR vs. HR. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (12), 74-75.
- Schep, A.W. (2020). Inventarisatie tegemoetkoming lokale belastingen in verband met Corona. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2020 (162), 591-595).
- Sonderen, J.C.M. van (2020). Fiscale aspecten van het coronavirus. *Ondernemingsrecht*, 2020 (7), 353-357.
- Wilde, M.F. de (2020). Over de voorgestelde conditionele eindafrekening dividendbelasting en het raadsel van het onderliggende denken. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020 (2410), 1-90.

Diverse leden van het onderzoeksprogramma leveren een belangrijke bedrage aan de duiding van fiscale jurisprudentie, beleid en wetsvoorstellen via hun annotaties en commentaren in fiscale vaktijdschriften. In

totaal zijn in 2020 118 annotaties verschenen van leden van het onderzoeksprogramma. Een aantal voorbeelden van annotaties die een duidelijke link met het onderzoeksprogramma hebben:

- Bont, G.J.M.E. de (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, november 15), BNB 2020-30, Zaaknr. 19/02257, (Informatiebeschikking. Misbruik van bevoegdheid. Aan het niet overleggen van op de zaak betrekking hebbende stukken te verbinden gevolgen). ECLI:NL:HR:2019:1785.
- Eijnde, I. van den (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, november 8), Fiscaal Weekblad FED 2020-45, Zaaknr. 16/01523, (Mogelijkheid om aanvankelijk aangegeven douanewaarde na een controle na invoer nog te wijzigen indien blijkt dat een onjuist tarief is toegepast door op basis van vergissing onjuist aangegeven tariefindeling). ECLI:NL:HR:2019:1686.
- Hulten, L.C. van (2020). Noot bij: Rechtbank Noord Holland. (2020, augustus 28), NLF 2020-2603, Zaaknr. AWB-19_4358, (Geen deelnemingsvrijstelling voor dividend van Zuid-Koreaanse vastgoeddeelneming). ECLI:NL:RBNHO:2020:8559.
- Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2020, maart 26), Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht 2020-1602, Zaaknr. 19/4228, (Door afstoten zorgtaken verliest stichting anbi-status). ECLI:NL:RBDHA:2020:4194.
- Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, juni 30), NLF 2020-1589, 19/00607 en 19/00658, (Aanslagen precariobelasting voor netbeheerder ontberen wettelijke grondslag). ECLI:NL:GHARL:2020:5095.

6.2 Valorisatie door conferenties en lezingen

Door middel van conferenties en lezingen delen we de bevindingen die we in het kader van het onderzoeksprogramma hebben verworven met andere wetenschappers, praktijkfiscalisten of een breder publiek. Diverse leden van de onderzoeksgroep hebben (online) lezingen gegeven en deelgenomen aan al dan niet digitale conferenties, vaak met een interdisciplinair of internationaal karakter. Deze onderzoeksoutput is opgenomen in tabel 5 van de annex en is ook deels aan de orde gekomen in paragraaf 2.

6.3 Invloed op overheidsbeleid

Leden van het onderzoeksprogramma worden regelmatig op grond van hun expertise en onderzoeksoutput geconsulteerd door overheidsorganen, zowel lokaal, nationaal als internationaal. Het onderzoek dat plaatsvindt binnen het programma sluit dan ook perfect aan bij actuele thema's waar overheden mee worden geconfronteerd. We noemen een aantal in het oog springende voorbeelden uit het jaar 2020.

6.3.1 Adviescommissies

Maarten de Wilde maakte deel uit van de Adviescommissie belastingheffing van multinationals. Naar aanleiding van de motie Omtzigt c.s. van 5 juni 2019 (Kamerstukken II 2018/19, 35 100, nr. 11) had toenmalig staatssecretaris van Financiën Snel deze commissie ingesteld om de regering te adviseren over de belastingheffing van multinationals (Brief staatssecretaris van Financiën, 3 juli 2019, nr. 2019-0000107442). De Adviescommissie onderzocht maatregelen om de belastingheffing over winsten van multinationals eerlijker te maken, terwijl Nederland aantrekkelijk blijft voor Nederlandse hoofdkantoren. Dit onderzoek is vastgelegd in het rapport 'Op weg naar balans in de vennootschapsbelasting'. Op 15 april 2020 bood staatssecretaris van Financiën (Fiscaliteit en Belastingdienst) Vijlbrief het rapport

aan de Tweede Kamer aan. Op 15 september 2020 stuurde staatssecretaris Vijlbrief de kabinetsreactie naar de Tweede Kamer. Een aantal van de voorstellen uit het adviesrapport zijn inmiddels wet geworden. Maarten heeft over dit rapport gesproken tijdens een online discussiebijeenkomst georganiseerd door de Nederlandse afdeling van de International Fiscal Association (IFA) en tijdens de door de Rijksacademie voor Financiën, Economie en Bedrijfsvoering van het ministerie van Financiën georganiseerde discussiebijeenkomst in de serie webinars 'Verder naar een beter belastingstelsel'.¹¹⁰

Naar aanleiding van de Toeslagaffaire besloten de staatssecretarissen van Financiën Vijlbrief en Van Huffelen extern toezicht op de Belastingdienst in te stellen. Over de wijze waarop dat toezicht moet worden ingericht, vroegen zij advies aan drie externe deskundigen. Naast Judith van Erp, (hoogleraar Public Institutions Universiteit Utrecht) en Jan van den Bos (voorzitter Inspectieraad en inspecteur-generaal van de Inspectie Leefomgeving en Transport) was Sigrid Hemels een van deze deskundigen. Aan de brief die de staatssecretarissen hierover op 10 juli aan de Tweede Kamer stuurden¹¹¹ besteedden diverse vaktijdschriften aandacht.¹¹² Dat geldt eveneens voor het door de drie deskundigen gegeven advies 'Toezicht als tegenkracht' dat de staatssecretarissen op 6 november naar de Tweede Kamer stuurden.¹¹³ Bij deze gelegenheid stuurde het ministerie van Financiën ook een persbericht uit over het op het advies volgende besluit tot oprichting van een inspectie op de domeinen van de belastingen, toeslagen en douane.¹¹⁴ Dit werd niet alleen door de vakpers, maar ook in het Financieele Dagblad opgepakt.¹¹⁵ Sigrid werd ook als deskundige geïnterviewd voor een onderzoeksrapport dat in opdracht van het ministerie van OCW de effecten van stimuleringsmaatregelen voor audiovisuele productie in Nederland onderzocht en dat in 2020 naar de Tweede Kamer werd gestuurd.¹¹⁶ Tevens werd ze als deskundige geïnterviewd voor een in opdracht van het ministerie van Economische Zaken opgesteld onderzoeksrapport naar mogelijkheden voor een vergroting van de erkenning van sociale ondernemingen, bijvoorbeeld door een eigen rechtsvorm, dat eveneens in 2020 naar de Tweede Kamer werd gestuurd.¹¹⁷

Arjen Schep nam in 2020 als expert-lid deel aan de interdepartementale werkgroepen die respectievelijk de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied en de wijziging van het provinciaal belastinggebied onderzochten, met als doel het doen van voorstellen aan de regering. De eerste werkgroep heeft zijn rapport opgeleverd.¹¹⁸ Het ESBL heeft hieraan een grote bijdrage geleverd, met name door middel van het zelfstandige

¹¹⁰ <https://vimeo.com/437846748>.

¹¹¹ Kamerstukken II, 2019-2020, 31066, nr. 688.

¹¹² Onder meer Paul de Haan en Fred van Horzen (2020), Gogol, de toeslagaffaire, deskundigen en de Inspecteur-Generaal NLFiscaal 2020/26, Vakstudie Nieuws 2020/38.4 en NTFR 2020/2171.

¹¹³ Bijlage bij Kamerstukken II, 2019-2020, 31066 en 31934, nr. 731.

¹¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/11/06/oprichting-inspectie-belastingdienst-toeslagen-en-douane>.

¹¹⁵ <https://fd.nl/economie-politiek/1363639/nieuwe-toezichthouder-voor-belastingdienst> en <https://fd.nl/opinie/1363914/nieuw-toezicht-belastingdienst-rammelt-al-voor-aanvang>.

¹¹⁶ Bijlage bij Kamerstukken II, 2019-2020, 32820, nr. 330, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-917440>.

¹¹⁷ Bijlage bij Kamerstukken II, 2019-2020, 32637, nr. 420, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-932137>.

¹¹⁸ Kamerstukken I 2019-2020, 32 140, nr. D, bijlage 'Rapport van de werkgroep. Herziening gemeentelijk belastinggebied', ook gepubliceerd als bijlage bij Kamerstukken II 2019-2020, 32 140, nr. 71.

rapportdeel over de rechtvaardiging van vrijstellingen binnen de WOZ en ozb.¹¹⁹ Het rapport van de tweede werkgroep wordt in het eerste kwartaal van 2021 verwacht.¹²⁰

Arjen is tevens lid van de begeleidingscommissie van het onderzoek dat het WODC verricht naar de werkwijze en strategieën van no-cure-no-pay-bedrijven die namens belastingplichtigen bezwaar maken tegen de WOZ-waarde en tegen de BPM, als gevolg waarvan de door de overheid betaalde proceskostenvergoedingen de afgelopen jaren sterk zijn gestegen.¹²¹

Vanwege de expertise van Arjen die voortvloeit uit zijn promotieonderzoek, heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opdracht verleend voor een onderzoek naar de rol van lokale belastingen binnen een Gebiedsinvesteringszone (GIZ). Voor het vitaal houden van grote steden is revitalisering van wijken of deelgebieden noodzakelijk. Echter, herontwikkeling is kostbaar en gaat gepaard met onrendabele toppen. De GIZ is een mogelijk nieuw instrument om de financiering en bekostiging van binnenstedelijke gebiedsontwikkeling te ondersteunen. Er is een aantal pilots in het land opgestart met zo'n GIZ. Het ESBL onderzoekt of en in hoeverre bestaande lokale belastingen een rol kunnen spelen bij de bekostiging en of een wetswijziging daarvoor noodzakelijk of nuttig is. Ook wordt verkend of een nieuw te introduceren gebiedsontwikkelingsheffing gewenst is.

6.3.2 Aandacht in het parlement

Ook bij volksvertegenwoordigers blijven de publicaties van de leden van het onderzoeksprogramma niet onopgemerkt. Zo verwees de Eerste Kamer fractie van het CDA in het voorlopig verslag bij het wetsvoorstel over het UBO-register naar een conceptversie van het artikel van Mitra Tydeman over dit de geschrapte uitzondering voor kerkgenootschappen.¹²² De Eerste Kamer fractie van het CDA verwees in vragen over de onzekerheidseis die voor periodieke giften geldt¹²³ naar het tweeluik over de periodieke giftenaftrek dat Sigrid Hemels in 2014 in het Weekblad fiscaal recht publiceerde.¹²⁴ Tweede Kamerlid Renske Leijten vroeg naar aanleiding van publicaties van Investico/Pointer en Trouw¹²⁵ waarin Sigrid werd gequote aan de minister van Financiën "Hoe waardeert u de suggestie van hoogleraar belastingrecht S. Hemels dat via een portaal waar iedere ANBI informatie moet aanleveren beter naar de «top van de piramide» onderzoek kan worden gedaan? Kunt u uw antwoord toelichten?".¹²⁶ De minister antwoordde dat een dergelijk portaal mogelijk kan bijdragen aan de handhaving van de publicatieplicht omdat op die wijze alle informatie voor de publicatieplicht van alle instellingen op één centrale plaats beschikbaar zou komen en daardoor direct duidelijk is welke instellingen niet voldoen aan de publicatieplicht, maar dat hier geen ICT-capaciteit voor is bij de Belastingdienst.¹²⁷ De opinies die Sigrid Hemels in 2020 in het Financieele Dagblad schreef, bleven ook niet onopgemerkt in de Tweede Kamer. Zo citeerde 50Plus in een Kameroverleg over zelfstandig ondernemerschap de kop van één van haar FD-opinies: "(...) Maar het sociaal stelsel is uiteindelijk alleen maar houdbaar als we dat samen financieel dragen. Om dat nog eens te onderstrepen, citeren wij Sigrid Hemels, hoogleraar Belastingrecht: «Solidariteit is geen eenrichtingsverkeer, ook niet voor zz'ers.»"¹²⁸

¹¹⁹ A.W. Schep, Herijking waarderingsuitzonderingen WOZ, Rotterdam: ESBL 2019, gepubliceerd op <https://www.eur.nl/esl/media/2020-05-herijking-waarderingsuitzonderingen-esbl>. Robert Kastelein heeft hiervan een samenvatting gemaakt, die is gepubliceerd in Interlokaal nr. 2 van 2020, *Belastingblad* 2020/315.

¹²⁰ *Kamerstukken II* 2020-2021, 35 570-B, nr. 13.

¹²¹ Zie <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/3088-no-cure-no-pay-bedrijven.aspx>.

¹²² *Kamerstukken I*, 2020-2021, 35179, B, voorlopig verslag.

¹²³ Eerste Kamer, vergaderjaar 2019-2020, 34 552, W.

¹²⁴ Hemels, S.J.C. (2014). Periodieke giften: een tweeluik, Deel I, Oorsprong en weerslag in de Wet IB 2001. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2014 (7062), 1060-1066; Hemels, S.J.C. (2014). Periodieke giften: een tweeluik, Deel II, Loskomen van de historie. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2014 (7063), 1092-1099.

¹²⁵ Investico, 7 januari 2020 (<https://www.platform-investico.nl/artikel/liefdadige-instellingenontlopen-controle-door-belastingdienst/>)

Trouw, 8 januari 2020 (<https://www.trouw.nl/binnenland/nederland-is-een-belastingparadijsvoor-organisaties-die-een-algemeen-nut-dienen-want-dat-is-moeilijk-te-controleren~ba8c5ad5/>).

¹²⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019-2020, 2020Z00127 Vragen.

¹²⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/02/20/beantwoording-kamervragen-over-moeilijk-te-controleren-anbis/beantwoording-kamervragen-over-moeilijk-te-controleren-anbis.pdf>.

¹²⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2019-2020, 31 311, nr. 234, p. 27.

Publicaties van de onderzoekers kunnen aanleiding vormen voor Kamervragen, maar opmerkingen in de Tweede Kamer kunnen evenzeer aanleiding zijn voor onderzoek. Bij de behandeling van het wetsvoorstel Fiscale verzamelwet 2020 was Kamerlid Leijten minder positief over Sigrid, waarbij haar FD- opinie "Schaf giftenaftrek niet af, maar pak giftenaftrekfraude wel aan"¹²⁹ de steen des aanstoots was. Het Kamerlid zei: "In een opinieartikel in Het Financieele Dagblad stelde Sigrid Hemels — dat is iemand die regelmatig ingevlogen wordt om allerlei belastingadviesklusjes van de regering en grote bedrijven in een positief daglicht te zetten — dat de SP wel van de giftenaftrek af zou willen. En dat is een waar woord."¹³⁰ Omdat Sigrid zich niet in de omschrijving van haar persoon herkende en het Kamerlid niet op een per email gestuurd verzoek om dit nader toe te lichten reageerde, verdiepte zij zich in de parlementaire immunitet en de jurisprudentie daarover. Dit leidde tot een opinie in het Financieele Dagblad¹³¹ en een diepgravender artikel in

het Weekblad fiscaal recht¹³² waarin de, bij het onderzoeksprogramma aansluitende, vraag centraal stond wat in de rechtspositie is van een burger die zich in het parlement onheus bejegend voelt.

Reinout Kok en Sigrid Hemels waren in 2020 lid van de Commissie wetsvoorstellen van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). Deze commissie geeft technisch commentaar op wetsvoorstellen, concept beleidsbesluiten, voorgestelde Europese richtlijnen met grote fiscale relevantie en in fiscale internetconsultaties. Clive Jie-A-Joen is bestuurslid van de sectie Transfer Pricing van het NOB waarin een aantal maal per jaar actuele transfer pricing onderwerpen worden besproken.

6.4 Optredens in de media

Diverse leden van het onderzoeksprogramma worden door de media als deskundigen op hun vakgebied beschouwd. Zij worden dan ook regelmatig benaderd door de media. Wij zien het ook als onderdeel van ons taak als publiek gefinancierde wetenschappers om met deze journalisten in gesprek te gaan. Soms hebben journalisten alleen behoefte aan achtergrondinformatie en een inhoudelijke check en leidt het contact niet tot een media-uiting of niet tot een quote en wordt het dus ook niet gerapporteert in onze onderzoeksoutput. Wij zien dit echter als onderdeel van onze maatschappelijke taak en als een wijze om bij te dragen aan sociale impact van ons wetenschappelijke werk.

Regelmatig leiden contacten met journalisten wel tot concrete output. In 2020 hebben diverse leden van het onderzoeksprogramma via uitingen in de populaire media de binnen het onderzoeksprogramma opgedane kennis kunnen delen met een breed publiek. Het betrof interviews op televisie, de radio en in kranten en opinies in landelijke dagbladen.

¹²⁹ Sigrid Hemels, 'Schaf giftenaftrek niet af, maar pak giftenaftrekfraude wel aan' in *Het Financieele Dagblad* 3 september 2020. <https://fd.nl/opinie/1355982/schaf-giftenaftrek-niet-af-maar-pak-giftenaftrekfraude-wel-aan>

¹³⁰ Handelingen II, 35437, 8 september 2020, p. 98-25-1-2.

¹³¹ Hemels, S.J.C. (2020, oktober 30). Kamerleden, beheers uzelf als u over een burger spreekt. *Het Financieele Dagblad*.

¹³² Hemels, S.J.C. (2020). Immunitet moet niet leiden tot parlementaire free fight. *Weekblad Fiscaal Recht*, 1456-1463.

Peter Kavelaars werd zeer regelmatig geïnterviewd door diverse media. Hij werd tweemaal door RTLZ¹³³ en zevenmaal door BNR radio¹³⁴ gevraagd om zijn visie op de fiscale actualiteit te geven. Daarnaast gaf hij ook een radio-interview op NPO Radio 1¹³⁵. Guido de Bont werd geïnterviewd door het NPO Radio 1 programma Reporter Radio.

Ook de geschreven pers en onderzoeksjournalisten wisten leden van het onderzoeksprogramma te vinden. Arjen Schep werd door het Algemeen Dagblad geïnterviewd over de stijging van de ozb en een petitie daarover van de Vereniging Eigen Huis.¹³⁶ Anneke en Arjen werden over hun onderzoek geïnterviewd door Binnenlands Bestuur.¹³⁷ Follow the money sprak met Walter de Wit over supersjoemelen met btw via webshops.¹³⁸ Journalisten wisten Sigrid ook weer uitstekend te vinden als deskundige op het gebied van fiscaliteit en goede doelen. Quotes van haar verschenen onder meer in de Groene Amsterdammer,¹³⁹ Trouw,¹⁴⁰ Investico¹⁴¹ en Pointer¹⁴² in artikelen over algemeen nuttige instellingen (anbi's) die niet aan hun publicatieverplichtingen voldoen. Ook Follow the money¹⁴³ en het Rotterdamse Vers Beton¹⁴⁴ stelden haar vragen over hoe de anbi-regeling werkt en namen quotes van haar op in hun publicatie.

Een mooie manier om wetenschappelijke kennis te populariseren en naar het brede publiek te brengen zijn opinies in landelijke dagbladen. Bij een opinie is de wetenschapper zelf in de lead, bijvoorbeeld voor wat betreft het te bespreken onderwerp en kunnen zaken aan de orde worden gesteld waar een journalist mogelijk nog niet aan heeft gedacht, maar die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen als een belangrijk probleem of waarbij een bepaalde invalshoek nog niet eerder, of in de ogen van de wetenschapper onvoldoende, is belicht in het maatschappelijk debat. In 2020 zijn leden van het onderzoeksprogramma zeer succesvol geweest in deze vorm van valorisatie van hun wetenschappelijk onderzoek.

¹³³ Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 27). Initiatiefwet GroenLinks. [televisie-uitzending]. In RTLZ, Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 31). BTW. [televisie-uitzending]. In RTLZ.

¹³⁴ Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 28). Afschaffing van de hypotheekrenteaftrek. [radio-uitzending]. In BNR, Kavelaars, P. (Interview) (2020, jul 02). Belastingprobleem Unilever. [radio-uitzending]. In BNR, Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 31). Btw verlagen? [radio-uitzending]. In BNR, Kavelaars, P. (Interview) (2020, nov 19). Dividenduitkeringen aan buitenlandse moeder door NL bedrijven die steun ontvangen. [radio-uitzending]. In BNR, Kavelaars, P. (Interview) (2020, mrt 12). Toeslagen. [radio-uitzending]. In BNR, Kavelaars, P. (Interview) (2020, jan 21). Trustkantoren. [radio-uitzending]. In BNR, Kavelaars, P. (Interview) (2020, jul 08). Winst en belastingen van Nederlandse multinationals. [radio-uitzending]. In BNR.

¹³⁵ Kavelaars, P. (Interview) (2020, feb 05). Kostenvergoeding Kamerleden. [radio-uitzending]. In Radio 1.

¹³⁶ 'Hoe komt het dat onroerende zaakbelasting sneller blijft stijgen dan prijzen en lonen?', AD van 12 december 2020.

¹³⁷ A.P. Monsma (2020), quotes in Harry Perree, 'Baatbelasting onderzocht als financiering warmtenet', Binnenlands Bestuur 3 april, en A. Schep (2020) quotes in Alexander Leeuw, 'Voorkom lappendeken aan lokale belastingmaatregelen', Binnenlands Bestuur 3 april.

¹³⁸ W. de Wit (2020, januari 4). Quotes in D. Mijnheer, 'Supersjoemelen met btw via webshops'. Follow the money.

¹³⁹ Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Jolanda van de Beld en Eline Huisman 'Algemeen nut beogende instellingen Liefdadig rariteitenkabinet'. De Groene Amsterdammer.

¹⁴⁰ Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Jolanda van de Beld en Eline Huisman 'Goede doelen? Nederland is een belastingparadijs voor organisaties die een 'algemeen nut' dienen, want dat is moeilijk te controleren'. Trouw

¹⁴¹ Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Jolanda van de Beld en Eline Huisman 'Liefdadige instellingen ontlopen controle door belastingdienst'. Investico.

¹⁴² Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Thomas Mulder, Wendy van der Waal, Hay Kranen, 'Liefdadige instellingen ontlopen massaal controle door Belastingdienst'. Pointer.

¹⁴³ Hemels, S.J.C. (2020, november 14). Quotes in Siem Eikelenboom 'Oprichter klauwt uit kas liefdadigheidsstichting'. Follow the money.

¹⁴⁴ Hemels, S.J.C. (2020, november 18). Quotes in Maurice Geluk, 'Hoe de steenrijke familie Van der Vorm macht en invloed koopt in Rotterdam'. Vers Beton.

Sigrid Hemels is in 2020 gevraagd om iedere vier weken een expert-opinie in het Financieele Dagblad te schrijven hetgeen in 2020 resulteerde in tien opiniebijdragen.¹⁴⁵ Doordat de faculteit en zij ook op sociale media en de ESL-website aandacht gaven aan deze publicaties, kon een nog breder publiek worden bereikt. Zo kreeg haar LinkedIn-bericht over de opinie 'Btw-verlaging, dat kan een politicus niet maken tegenover de kiezers' 12.758 views, 181 likes en 10 comments, het bericht over de opinie 'Kamerleden, beheers uzelf als u over een burger spreekt.' 11.472 views, 137 likes en 27 comments en het bericht 'Cadeaus die ongelijkheid vergroten, helpen starter niet.' 9028 views, 191 likes en 11 comments. Deze opinie leidde ook tot een lezersreactie in de brievenrubriek van het FD.¹⁴⁶

Peter Kavelaars is vaste columnist van het Antilliaans Dagblad hetgeen in 2020 tien bijdragen opleverde.¹⁴⁷ Daarnaast publiceerde Guido de Bont in 2020 een opinie¹⁴⁸ in het Financieele Dagblad en werd een opinie die Sigrid Hemels schreef met een hoogleraar van Tilburg University en een hoogleraar van de Vrije Universiteit in de Volkskrant gepubliceerd.¹⁴⁹ Laatstgenoemde opinie riep ook weer een reactie in de Volkskrant op van een andere wetenschapper.¹⁵⁰

¹⁴⁵ Hemels, S.J.C. (2020, juni 12). Amateursport en -kunst zijn van algemeen nut, geef onze verenigingen snel Anbi-status. Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, november 27). Belastingverlaging middeninkomens heeft hoge prijs. Het Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, juli 10). Btw-verlaging, dat kan een politicus niet maken tegenover de kiezers. Het Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, oktober 2). Cadeaus die ongelijkheid vergroten, helpen starter niet. Het Financieele Dagblad, p. 25, Hemels, S.J.C. (2020, maart 27). De nieuwe werkelijkheid: goede doelen die aan bedrijven schenken. Het Financieele Dagblad, p. 25, Hemels, S.J.C. (2020, oktober 30). Kamerleden, beheers uzelf als u over een burger spreekt. Het Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, mei 15). Laat rijkere gepensioneerden solidair zijn met de jongere generatie en meebetalen aan de AOW. Het Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, september 4). Schaf giftenaftrek niet af, maar pak giftenaftrekfraude wel aan. Het Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, april 17). Solidariteit in de samenleving is geen eenrichtingsverkeer, ook niet voor zzp'ers. Het Financieele Dagblad, p. 24, Hemels, S.J.C. (2020, februari 13). Waarom zouden we de financiële afhankelijkheid van Nederlandse vrouwen blijven aanmoedigen? Het Financieele Dagblad, p. 25.

¹⁴⁶ Simone van de Kuit, Starters, Het Financieele Dagblad 9 oktober 2020, <https://fd.nl/opinie/1360079/reacties-van-lezers>.

¹⁴⁷ Kavelaars, P. (2020, februari 29). BEPS: Pillar 2. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, mei 4). Box 3. Financieele Dagblad, Kavelaars, P. (2020, oktober 3). Coronatijden en belastingplan. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, juli 1). De fiscale relaties binnen het Koninkrijk. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, november 17). Deeconomie en belastingen. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, april 30). Fiscale boetes. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, april 9). Good Tax Governance. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, februari 5). Kostenvergoeding Kamerleden. Telegraaf, Kavelaars, P. (2020, augustus 22). Renteaftrek en kasronddjes. Antilliaans Dagblad, Kavelaars, P. (2020, september 12). Wel of geen multinationals? Antilliaans Dagblad.

¹⁴⁸ Bont, G.J.M.E. de (2020, oktober 27). Douane bijt zich vast in partijen knoflook uit China. Financieele Dagblad.

¹⁴⁹ Hemels, S.J.C., Eijffinger, S. & Schuyt, T. (2020, mei 11). Dit is een fantastische tijd voor filantropen. de Volkskrant.

¹⁵⁰ Helleke van den Braber en Rocco Hueting, Opinie: Popmecenaat is er nog niet, maar kan er komen, de Volkskrant 12 mei 2020, <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-popmecenaat-is-er-nog-niet-maar-kan-er-komen~baff0c7b/>.

aandacht aan deze opinie.¹⁵²

In 2020 heeft het onderzoeksprogramma ook aan valorisatie richting kinderen gedaan. Sigrid Hemels is als deskundige geraadpleegd voor het script van een 'Huh?!' item in het kinderprogramma 'Het Klokhuis' getiteld 'Wat is belasting?'. Het woord belasting wordt in dit korte filmpje van van Geerke Catshoek uitgelegd met behulp van een berg speelgoed. Dit item is ook op YouTube te zien.¹⁵³

6.5 Lidmaatschappen van redacties, vaste medewerkerschappen

Diverse leden van de onderzoeksgroep zijn als redactielid, vaste annotator of bewerkster verbonden aan een groot aantal publicaties op fiscaal terrein. Voor de onderzoeksgroep is dit een goede manier om naar buiten te treden en de contacten met andere fiscale wetenschappers en met de fiscale praktijk te onderhouden. Bovendien weerspiegelt dit de waardering van vakgenoten voor de fiscale expertise van de leden van de onderzoeksgroep.

- mr. M.P.L. Adriaansen: redacteur Wetteksten Hoger Onderwijs.
- mr. A.J.M. Arends: annotator NTFR.
- N.P. Arzini LL.M: annotator NTFR.
- W. Boei LL.M: samenvatter Vakstudie Nieuws Vandaag, annotator NLFiscaal.
- prof. mr. G.J.M.E. de Bont: vaste medewerker Weekblad Fiscaal Recht, lid van de redactieraad van Het Register, redacteur Maandblad Belastingbeschouwingen, annotator Beslissingen in Nederlandse Belastingrechtspraak en NJ.
- mr. dr. E. Boomsluiters: annotator NLFiscaal.
- S. Chen LL.M: editor van de nieuwsbrief van de China-Europe Commercial Collaboration Association (CECCA, gevestigd in Londen).
- I. van den Eijnde LL.M: annotator Fiscaal Weekblad FED, annotator NLFiscaal.
- prof. dr. M.W.C. Feteris: lid van de redactie van Fiscaal Weekblad FED en van de reeks Fiscale Monografieën, vaste medewerker Weekblad Fiscaal Recht.
- M.D.C. Gomes Vale Viga MSc: annotator Vakstudie Nieuws, Fiscaal Weekblad FED, vaste medewerker Fiscale Berichten voor het Notariaat.
- mr. drs. J. Gruson: annotator NLFiscaal.

¹⁵¹ Jaap van der Spek en Joep Schouten, Rijkere ouderen tonen al genoeg solidariteit met jongere generaties, het Financieel Dagblad 18 mei 2020, <https://fd.nl/opinie/1345278/rijkere-ouderen-tonen-al-genoeg-solidariteit-met-jongere-generaties>.

¹⁵² Ed Groot, Schuld aan de kinderen, het financieel Dagblad 16 mei 2020, <https://fd.nl/opinie/1345083/schuld-aan-de-kinderen..>

¹⁵³ <https://www.youtube.com/watch?v=F7yvCjX0JXE>.

Dergelijke opinies kunnen ook zelf nieuws worden. Zo was de FD-opinie van Sigrid Hemels 'Laat rijkere gepensioneerden solidair zijn met de jongere generatie en meebetalen aan de AOW.' aanleiding voor het Radio 1 programma Dit is de Dag om Sigrid naar Hilversum te halen en haar daar over deze opinie in debat te laten gaan met Jaap van der Spek, de voorzitter van de Koepel voor Gepensioneerden. De heer Van der Spek schreef later met zijn co-voorzitter van de Koepel voor Gepensioneerden een reactie in het FD op de opinie.¹⁵¹ Ook besteedde

vaste columnist Ed Groot in een 'Kleintje Groot'

- prof. dr. S.J.C. Hemels: lid van de redactie van het Weekblad Fiscaal Recht, vaste medewerker Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN).
- mr. C. Hofman: annotator Vakstudie Nieuws.
- L.C. van Hulten MSc: annotator NLFiscaal.
- prof. dr. P. Kavelaars: eindredacteur NLFiscaal en NTFR Beschouwingen, redacteur Pensioenbrief, Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken en Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht, vaste medewerker Weekblad Fiscaal Recht, annotator Beslissingen in Nederlandse Belastingrechtspraak.
- prof. mr. dr. Q.W.J.C.H. Kok: vaste medewerker Weekblad Fiscaal recht.
- prof. dr. H.A. Kogels: chief editorial board van International VAT Monitor en lid van de editorial board van EC Tax Review.
- mr. F.J.H.L. Makkinga: vaste medewerker Belastingblad en annotator Vakstudie Nieuws.
- prof. dr. M.M.W.D. Merckx: redacteur Maandblad Belastingbeschouwingen, vaste medewerker Weekblad fiscaal recht, Taxvisions en BTW-bulletin, annotator BNB, NLFiscaal, Fiscaal Weekblad FED.
- dr. D. Molenaar: annotator NTFR en NLFiscaal, member editorial board Global Sports Law and Taxation Reports.
- mr. A.P. Monsma: annotator NLFiscaal en Belastingblad, Lid redactieraad. Lange Termijn Agenda Belastingen.
- prof. dr. J.A. Monsma: redacteur Belastingblad en NDFR, annotator BNB.
- mr. L.E.C. Neve, redacteur Formeel belastingrecht (WIBB) NDFR.
- J. van Poppel LL.M.: annotator NLFiscaal.
- drs. M.T.E. Robben: annotator Fiscaal Weekblad FED en Vakstudie Nieuws.
- dr. E.W. Ros: redacteur en redactiesecretaris Maandblad Belastingbeschouwingen.
- prof. dr. J.C.M. van Sonderen: lid van de redactie van Ondernemingsrecht en lid van de redactie Rechtspersonen.
- mr. dr. A.W. Schep: vaste medewerker Belastingblad en deelredacteur Vakstudie Nieuws, annotator Fiscaal Weekblad FED.
- M.L. Schippers LL.M.: annotator NLFiscaal, vaste medewerker NTFR-Beschouwingen.
- L.C.J. Theuns LL.M.: annotator NLFiscaal.
- prof. mr. dr. M.F. de Wilde: clusterredacteur NDFR en NLFiscaal, annotator Highlights & Insights on European Taxation en NTFR, vaste medewerker Ars Aequi en Fiscaal Weekblad FED.
- prof. dr. W. de Wit: annotator NLFiscaal en redacteur Douane Update.

6.6 Onderzoek voor derden

Het Erasmus Studiecentrum Belastingen Lokale overheden (ESBL) heeft in 2020 naast de zelf geïnitieerde onderzoeken en activiteiten ook diverse onderzoeken in opdracht verricht. We verwijzen hiervoor naar paragraaf 2.2.

6.7 Contacten met de fiscale praktijk

Leden van het onderzoeksprogramma houden op verschillende wijzen contact met de fiscale praktijk. Een groot aantal deelnemers is werkzaam bij een belastingadvieskantoor, advocatenkantoor of de Belastingdienst. Hierdoor vindt zowel kruisbestuiving van de wetenschap naar de praktijk als van de praktijk naar de wetenschap plaats, waarbij de wetenschappelijke integriteit door de onderzoekers steeds nadrukkelijk in het oog wordt gehouden.

Ook met de rechterlijke macht onderhoudt het onderzoeksprogramma nauwe banden. Maarten Feteris heeft in 2020 afscheid genomen als president van de Hoge Raad. Zijn afscheidsrede is in NJB gepubliceerd.¹⁵⁴ Bij zijn afscheid ontving hij koninklijke onderscheiding. Hij is nog steeds raadsheer in de Belastingkamer van de

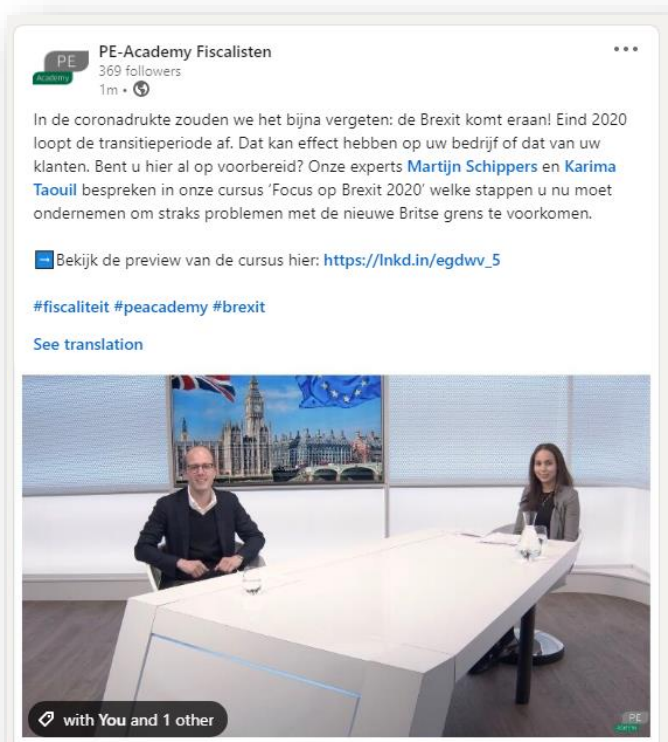
---

¹⁵⁴ Maarten Feteris (2020) Rechtseenheid en rechtsvorming als gezamenlijke verantwoordelijkheid van hoogste rechters, NJB 2020/2642, p. 2995-2998.

Hoge Raad. Jan Monsma is raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden en de Rechtbank Rotterdam. Ferry Makkinga is rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbanken Noord-Nederland en Oost-Brabant voor complexe beroepsprocedures op het gebied van lokale belastingen en de Wet WOZ. Ook Arjen Schep en Anneke Monsma worden voor dergelijke zaken als rechter-plaatsvervanger ingeschakeld door de Rechtbank Rotterdam. Madeleine Merx is rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Noord-Holland voor zaken op het gebied van de indirecte belastingen en het douanerecht.

Artikelen van deelnemers aan het onderzoeksprogramma worden regelmatig aangehaald in conclusies van de Advocaat-Generaal voor arresten van de Hoge Raad. Zo heeft AG Wattel Richard Snoeij afgelopen jaar uitvoerig geciteerd in zijn conclusie bij een ingewikkelde en zeer in de schijnwerpers staande zaak over de renteaftrek ter zake van de financiering van de overname van een internationale winkelketen door een investeringsfonds.¹⁵⁵ Richard werd aangehaald bij de vraag of de convertibles in die zaak fiscaalrechtelijk kwalificeerden als vreemd vermogen. AG Wattel verwees ook naar een publicatie van Sigrid Hemels in een zaak over een vrijstelling van vennootschapsbelasting van een stichting.¹⁵⁶ Ook achtte Rechtbank Gelderland in een uitspraak over ter beschikkingstelling van kunst aan een eigen BV voor haar oordeel relevant dat eiser in zijn beroepschrift met verwijzing naar een artikel dat Sigrid in 2016 met Henk Nijkamp (Belastingdienst) in het Weekblad Fiscaal Recht had gepubliceerd,¹⁵⁷ uitvoerig had gemotiveerd dat een gebruiksvergoeding van nihil in het in geschil zijnde geval niet onzakelijk was.

Shu-Chien Chen werd toegelaten tot het Bluebook Traineeship program bij de DG Taxud van de Europese Commissie in Brussels. In het programma werkte Shu-Chien intensief samen met juridische medewerkers van DG Taxud en kreeg ze ervaring met het omzettingsproces van EU Richtlijnen en kon ze wetenschappelijke kennis in praktijk brengen.

Contact met de praktijk wordt ook gehouden door het geven van lezingen en cursussen aan praktijkfiscalisten. Dit gebeurt niet alleen via EFS, maar ook op andere wijze. Zo gaven Guido de Bont, Clive Jie-A-Joen, Madeleine Merx en Martijn Schippers cursussen in de door de Stichting Opleiding Belastingadviseurs georganiseerde beroepsopleiding voor aspirant-leden van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) en traden Madeleine Merx en Clive Jie-A-Joen op in PE-bijeenkomsten van de NOB. Martijn Schippers heeft voor PE Academy een cursus Douanekansen en risico's voor het MKB opgezet en met Karima Taouil een cursus Focus op Brexit opgenomen. Daarbij gingen zij in op de belasting- en douanegevolgen van grensoverschrijdend goederenverkeer respectievelijk de belasting- en sociale zekerheidsaspecten met betrekking tot

¹⁵⁵ HR (A-G) 31 januari 2020, nr. 19/02596, ECLI:NL:PHR:2020:102.

¹⁵⁶ Conclusie van 28 september 2020 bij zaak nr. 20/00772, ECLI:NL:PHR:2020:853.

¹⁵⁷ Hemels, S.J.C. & Nijkamp, H.K. (2016). Kunst en art. 3.92 Wet IB 2001: een ongelukkig samenspel. Weekblad Fiscaal Recht, 145 (7129), 122-132.

grensoverschrijdende arbeid na 31 december 2020. Sigrid Hemels trad op in de Tax Talks Focus op ANBI's, giftenaftrek en de Fiscale verzamelwet 2021.

Madeleine Merx was betrokken bij de organisatie van de vierde editie van de Tax Talents Conferentie, georganiseerd door de NOB en de Belastingdienst. Gedurende twee dagen waren onder haar voorzitterschap tien talentvolle jonge belastingadviseurs en tien talentvolle jonge

fiscalisten van de Belastingdienst met elkaar in discussie over de thema's uitvoerbare wetgeving, transparantie, ethiek en belastingheffing in de toekomst. Sigrid Hemels was een van de inleiders bij het thema uitvoerbare wetgeving. Het Weekblad fiscaal recht publiceerde een verslag van de conferentie.¹⁵⁸

6.8 Colleges op andere universiteiten en overige wetenschappelijke activiteiten

Verschillende deelnemers aan het onderzoeksprogramma hebben in 2020 gastcolleges op buitenlandse universiteiten verzorgd. Sigrid Hemels is visiting professor in tax law aan de Lund University School of Economics and Management (LUSEM) en gaf in die hoedanigheid diverse colleges in Zweden. Ook gaf ze weer het college Tax incentives for the creative industries voor de Sheffield University Management School in het Verenigd Koninkrijk. Dit keer niet live in Sheffield, maar via een opname die ze in het programma Kultura moest maken. Eigenlijk zou ze in het najaar van 2020 weer naar Japan gaan voor een lezingencyclus op verschillende universiteiten, maar vanwege de coronacrisis moest dit tot nader order worden uitgesteld. Wel had ze, mede ter voorbereiding op het geplande Japanbezoek, aan het begin van het jaar nog ontmoetingen in Amsterdam met Yuka Shiba van Tokoha University (Shizuoka) en Mikiko Nakashima van Kobe International University. Yuka Shiba sprak ook over onderzoeksmogelijkheden met Arjen Schep. Sigrid bracht Yuka Shiba tevens in contact met Han Kogels met wie ze sprak over CO₂-belastingen. Martijn Schippers gaf twee online gastcolleges op deze universiteit.

De leden van het onderzoeksprogramma doen ook aan capacity building. Maarten de Wilde is op dit gebied al geruime tijd actief. Voor het Africa-Europe Partnership Institute for Capacity Building and Human Resource Development (AEPICAB) verzorgde hij najaar 2020 een serie online capacity building sessies over Tax Policy in het kader van het Justice Capacity Building Project (2018-2022), een samenwerking van AEPICAB, de VU, en de Nederlandse ambassade in Addis Ababa, ten behoeve van de staf van de 'Ethiopian Federal Attorney General' en de 'Oromia Regional Justice institutions' in Ethiopië.

¹⁵⁸ P.I.M. Geerse & L.D. Hagenaar (2020), Verslag vierde editie Tax Talents Conferentie van de NOB en de Belastingdienst, Weekblad fiscaal recht 2020/78, p. 515-522.

Leden van het onderzoeksprogramma zijn ook graag geziene gasten voor het geven van colleges op andere Nederlandse universiteiten. Zo gaf Guido de Bont op de VU een online gastcollege over fiscaal strafrecht, gaven Maarten de Wilde en Arnaud de Graaf college over BEPS op het International Tax Centre (ITC) in Leiden, gaf Maarten de Wilde college op Nyenrode Business University en gaf Mitra Tydeman op Tilburg University gastcollege en was daar ook betrokken bij een postmaster. Anneke Monsma begeleidde een masterscriptant van Nyenrode Business University. Dick Molenaar gaf op de Amsterdamse Academie voor Theater en Dans een gastcollege over de Geefwet voor kunst en cultuur. Op de Universiteit van Maastricht sprak hij over de belastingheffing van artiesten en sporters. Martijn Schippers gaf op dezelfde universiteit een gastcollege over zijn onderwerp douanewaarde. Hij gaf tevens een online college op de Universiteit van Antwerpen over douanewaarde een transferpricing, een onderwerp waar hij ook in zijn proefschrift aandacht aan besteedt. Walter de Wit trad weer op in de RSM Executive Master in Customs and Supply Chain Compliance en in de ESL Master Commercial Law. Dick Molenaar gaf een college over fiscaliteit en sport in de ESL Minor Sport en Recht.

Maarten de Wilde had zitting in een promotiecommissie van de UvA. Peter Kavelaars is secretaris/penningmeester van de Vereniging voor Belastingwetenschap. Madeleine Merx is bestuurslid van deze vereniging en tevens voorzitter van de Commissie Deeleconomie, waar Arjen Schep lid van is. Maarten en Sigrid zijn lid van de IBR brainstromgroep, waarin wetenschappers van verschillende universiteiten en praktijkfiscalisten een aantal maal per jaar samen komen om een onderwerp op het gebied van Europees of internationaal belastingrecht diepgraven te bespreken. Sigrid is eveneens lid van het Juridisch Genootschap Amsterdam waarin een aantal maal per jaar een juridisch onderwerp wordt uitgediept. Sigrid is tevens namens Nederland lid van de academic committee van de European Association of Tax Law Professors (EATLP).

Leden van het onderzoeksprogramma worden vanwege hun deskundigheid ook gevraagd voor andere wetenschappelijke activiteiten. Zo deed Sigrid Hemels een peer review voor World Tax Journal. Daarnaast was ze lid van een Assessment Committee for Senior Academic Staff tax law van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, KU Leuven (België). Daarnaast was ze beoordelaar van 8 beroepschriften in de door de KU Leuven and IBFD georganiseerde International and European Tax Moot Court Competition en had ze zitting in promotiecommissies in Tilburg, Leiden en Aalborg (Denemarken). Guido de Bont zat in een doctoraatsjury van de Universiteit van Antwerpen en

7 Tot slot

Ondanks dat 2020 een moeilijk en vreemd jaar was, waarin op onderwijsgebied, maar ook in de werk-privébalans, veel - in sommige gevallen te veel - van medewerkers werd gevraagd, heeft het jaar mooie onderzoeksresultaten opgeleverd. Leden van het onderzoeksprogramma wisten zich snel aan de veranderende omstandigheden aan te passen en zijn niet alleen blijven publiceren, maar hebben ook via online lezingen en conferentiebijdragen de lijn naar de rest van de academische wereld opengehouden. Het onderzoeksprogramma heeft zich in 2020 bovendien ook nog actiever gemengd in het maatschappelijke debat. Ook dit jaar hebben we, de missie van de EUR eendachtig, weer veel positieve maatschappelijke impact gecreëerd. De doelgroepgerichte meerwegenstrategie van het onderzoeksprogramma waarin het delen van wetenschappelijke output met andere wetenschappers, maar nadrukkelijk ook met de fiscale praktijk en de samenleving centraal staat, sluit naadloos aan bij die universitaire missie. Bovendien bouwen leden van het onderzoeksprogramma actief aan onderzoeksnetwerken, formeel en informeel, klein en groot, nationaal en internationaal. Dit is het stevige fundament waarop mooie wetenschappelijke en maatschappelijke projecten tot stand kunnen komen, zoals de paper 'Ethiek, een gezamenlijke verantwoordelijkheid', een unieke samenwerking tussen vrijwel alle Nederlandse universitaire secties fiscaal recht en fiscale economie.

Het programma mag in door de eerste geldstroom gefinancierde onderzoeks fte klein zijn, maar in daadwerkelijk aantal betrokken onderzoekers en in onderzoeksoutput heeft het programma zich stevig op de wetenschappelijke en maatschappelijke kaart gepositioneerd. Dit blijkt ook uit de nationale en internationale waardering voor deelnemers aan het onderzoeksprogramma. Het programma heeft een duidelijke aantrekkingskracht op getalenteerde fiscaal onderzoekers. Daarom is het verheugend dat waar het er begin 2020 op leek dat ESL formeel de onderzoeksprogramma's had beëindigd, er eind 2020 ook vanuit de faculteit de opening werd geboden om door te gaan met het onderzoeksprogramma. De in eerste instantie wat onduidelijke formele situatie, waardoor er officieel geen programmaleiding of programmabudget meer was, heeft het onderzoeksprogramma er niet van weerhouden om heel 2020 door te gaan met haar activiteiten. De sectie fiscaal recht van ESL is het hele jaar in het onderzoeksprogramma blijven investeren. Dit jaarverslag laat zien dat dit een goede investering is geweest.

De sectie fiscaal recht van ESL en het Fiscaal Economisch Instituut van ESE geloven in het onderzoeksprogramma en de kracht en vergrote zichtbaarheid die uitgaat van het binnen een programma bundelen van het fiscale onderzoek op de EUR. Zolang er leven is zijn er belastingen. Belastingen zullen als de economische crisis als gevolg van de huidige gezondheids crisis ten volle uitbarst, alleen maar belangrijker worden. Niet alleen hoe we dit met z'n allen gaan betalen, maar vooral ook hoe we deze last eerlijk gaan verdelen, niet alleen in Nederland, maar ook in de wereld. De vraagstukken waar de samenleving mee te maken heeft, vragen om gedegen fiscaal onderzoek, waarvan de resultaten worden vertaald naar de praktijk. Het onderzoeksprogramma is bij uitstek gepositioneerd om deze maatschappelijke bijdrage te leveren. Wij zien dus met vol vertrouwen en groot elan de toekomst tegemoet!

Annex

Tabel 1: Personele formatie in fte's onderzoek

	2016	2017	2018	2019	2020
Hoogleraren	0,76	0,76	0,83	0,96	1,7
Overig WP	1,68	2,26	2,24	2,28	1,46
Promovendi	2,27	2,12	1,87	1,12	1,28
Totaal	4,71	5,14	4,94	4,36	4,44

Tabel 2: Promoties per jaar

	2016	2017	2018	2019	2020
Aantal lopende promotieonderzoeken	21	18	22	26	23
Aantal afgeronde promoties	0	3	1	1	0
Waarvan medewerker van de ESL	0	2	1	0	0
Waarvan buitenpromovendi	0	1	0	1	0

Tabel 3: Lidmaatschappen van promotie- en oppositiecommissies

2020	Datum promotie	Promovendus	Boektitel	Universiteit	Promotor / promotiecommissie / oppositie
Prof. dr. S.J.C. Hemels	14 mei 2020	P. Rustenburg	Een algemene normtheorie toegepast op open normen in het belastingrecht	Universiteit Leiden	Promotiecommissie
Prof. dr. M.F. de Wilde	30 juni 2020	A.L. Titus	The Design of a Corporate Income Tax System and How to Protect it for the East African Federation	Universiteit van Amsterdam	Promotiecommissie
Prof. dr. S.J.C. Hemels	2 september 2020	S. Hjort Baerentzen	Effectiveness of General Anti-Avoidance Rules	Aalborg University	Assessment committee
Prof. dr. S.J.C. Hemels	23 september 2020	A.G. Jallai	Good tax governance: International corporate tax planning and corporate social responsibility - Does one exclude the other?	Tilburg University	Promotiecommissie
Prof. mr. G.J.M.E. de Bont	2 december 2020	J. Van Eindhoven	De strafrechtelijke handhaving van fiscale verplichtingen. Een pleidooi voor een doordachte depenalisering.	Universiteit Antwerpen	Doctoraatsjury

Tabel 4: Kwantitatieve onderzoeksresultaten per jaar

Academic	2016	2017	2018	2019	2020
International					
Articles	8	7	8	12	9
Books	-	2	-	-	1
Book Chapters	11	12	6	12	4
PhD Theses	-	2	1	-	-
<i>International Total</i>	<i>19</i>	<i>23</i>	<i>15</i>	<i>24</i>	<i>14</i>
Dutch					
Articles	18	16	19	29	37
Books	-	-	-	2	1
Book Chapters	4	3	4	5	1
PhD Theses	-	1	-	-	-
<i>Dutch Total</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	<i>23</i>	<i>36</i>	<i>39</i>
Academic Total	41	43	38	60	53
Professional	2016	2017	2018	2019	2020
International					
Articles	2	11	1	4	6
Books	-	1	1	-	-
Book Chapters (incl. online)	-	-	1	1	2
<i>International Total</i>	<i>2</i>	<i>12</i>	<i>3</i>	<i>5</i>	<i>8</i>
Dutch					
Articles	22	29	20	30	36
Books	1	1	2	2	4
Book Chapters (incl. online)	23	29	8	22	25
Annotations	96	97	79	127	118
<i>Dutch Total</i>	<i>142</i>	<i>156</i>	<i>109</i>	<i>181</i>	<i>183</i>
Professional Total	144	168	112	186	191
Academic & professional Total	185	211	150	246	244
Other	2016	2017	2018	2019	2020
Lectures	116	118	98	141	78
Other Output	33	72	66	89	87
<i>Other Total</i>	<i>149</i>	<i>190</i>	<i>164</i>	<i>230</i>	<i>165</i>
Total	334	401	314	476	409

Tabel 5: Onderzoeksoutput 2020 "Fiscale autonomie en haar grenzen"

1 Wetenschappelijke publicaties

1.1 Artikelen

1.1.1 Internationaal

1. Buijze, R. & Silver, N. (2020). Tax Incentives for Cross-Border Giving in an Era of Philanthropic Globalization: A Comparative Perspective. *Canadian Journal of Contemporary and Comparative Law*, 6 (1), 109-150.
2. Hemels, S.J.C. (2020). Say cheese! Photographs and the definition of works of art for VAT purposes. *UCPH Fiscal Relations Law Journal (FIRE Journal)*, 2020 (1), 1-18.
3. Janssen, A.D.M. (2020). International Trade, a Never-Ending Trend. *Intertax*, 48 (12), 1155-1168.
4. Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Bai, F. (2020). INSIGHT: New OECD Guidance on Transfer Pricing Aspects of Financial Transactions—Part 1. *Tax Management Transfer Pricing Report*.
5. Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Bai, F. (2020). INSIGHT: New OECD Guidance on Transfer Pricing Aspects of Financial Transactions—Part 2. *Tax Management Transfer Pricing Report*.
6. Merkkx, M.M.W.D. (2020). New VAT Rules for E-commerce: The Final Countdown Has Begun. *EC Tax Review*, 29 (4), 197-205.
7. Molenaar, D. & Grams, H. (2020). Influencer Income and Tax Treaties: A Response. *Bulletin for International Taxation*, 2020-74 (9), 550-555.
8. Wilde, M.F. de (2020). On the Future of Business Income Taxation in Europe. *World Tax Journal*, 12 (1), 1-61.
9. Wilde, M.F. de (2020). On the OECD's 'Unified Approach' as Frankenstein's Monster and a Dented Shape Sorter. *Intertax*, 48 (1), 9-13.

1.1.2 Nationaal

1. Arzini, N.P. & van Verseveld, J.L. (2020). Handelen als overheid en het collectief belang: open deur voor btw-compensatie? *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (231).
2. Arzini, N.P. & Kindt, J.R.M. (2020). Zonnepanelen en btw: een duurzame oplossing? *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (91), 610-621.
3. Boei, W. & Eijdsen, J.A.R. van (2020). De introductie van het bestuurlijk rechtsoordeel in het belastingrecht. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (144), 990-999.
4. Bont, G.J.M.E. de & Eckhardt, S.A. (2020). Het Model Vaststellingsovereenkomst: bepaald geen model. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (7338), 708-714.
5. Bont, G.J.M.E. de (2020). Het pleitbaar standpunt als bijzondere strafuitsluitingsgrond? *Strafblad*, 2020 (4), 219-224.
6. Bont, G.J.M.E. de (2020). Het procesdossier. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020:224.
7. Boomsluiters, E. (2020). De duurzaamheid van de EIA, MIA en VAMIL. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (10), 397-403.
8. Feteris, M.W.C. (2020) Rechtseenheid en rechtsvorming als gezamenlijke verantwoordelijkheid van hoogste rechters. *Nederlands Juristenblad* 2020/2642, p. 2995-2998.
9. Graaf, A.C.G.A.C. de, Rijff, L. & Stevens, A.J.A. (2020). De Nederlandse belastingheffing van hybride entiteiten na ATAD2. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 172 (172.1), 175-200.
10. Graaf, A.C.G.A.C. de, Haas, N.M. de & Werger, F.M. (2020). Invloed coronarestricties op heffingsverdeling voor grensoverschrijdende werknemers. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (9), 351-366.
11. Hemels, S.J.C. (2020). Immunitéit moet niet leiden tot parlementaire free fight. *Weekblad Fiscaal Recht*, 1456-1463.
12. Hulten, L.C. van & Have, J. van der (2020). De samenwerkende groep in de context van hybride mismatches'. *WFR 2020/237*. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (237).
13. Hulten, L.C. van (2020). Gefragmenteerde antifragmentatie? *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (101).

14. Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & van de Brug, R.I. (2020). De nieuwe OESO-richtlijnen voor verrekenprijzaspecten van financiële transacties: deel I. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020/5-15 (5), 176-187.
15. Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & van de Brug, R.I. (2020). De nieuwe OESO-richtlijnen voor verrekenprijzaspecten van financiële transacties: deel II. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020/6-19 (6), 229-240.
16. Kavelaars, P. (2020). Bronstaatheffingen en het EU-recht. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2020 (171.3), 161-174.
17. Kavelaars, P. & Rekwest, G.D. (2020). De OESO, BEPS en de impact voor het fiscale stelsel van Curaçao. *Caribisch Juristenblad*, 2020 (2), 126-137.
18. Kavelaars, P. (2020). Fiscale klimaatontwikkelingen. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (59), 370-383.
19. Merkk, M.M.W.D. (2020). Alternatieve heffings- en inningsmodellen voor btw-heffing bij e-commerce. *NLFiscaal Wetenschappelijk*, 2020 (4).
20. Merkk, M.M.W.D. (2020). Btw in de circulaire economie – round peg in a square hole. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (10), 404-421.
21. Merkk, M.M.W.D. (2020). De heffing van btw bij e-commerce-transacties met goederen uit derde landen. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (8), 100-115.
22. Merkk, M.M.W.D. & Teeuwssen, H.G.J. (2020). De realiteit van de economische realiteit – Europese dimensie. *Weekblad Fiscaal Recht*, 1473-1481.
23. Merkk, M.M.W.D. (2020). Late verstrekking btw-nummer bij intracommunautaire transacties - leidt quick fix tot gordiaanse knoop? *Weekblad Fiscaal Recht*, 149 (7338), 700-707.
24. Merkk, M.M.W.D. (2020). Nieuwe btw-regels voor e-commerce – de eerste stap. *Fiscaal Weekblad FED*, 2020 (35).
25. Merkk, M.M.W.D. & Boulogne, G.F. (2020). The Sound of Silence – over DST, NFV, Vpb en btw. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 491-501.
26. Merkk, M.M.W.D. & Van Twisk, J.G.M. (2020). Wat vindt Europa van de Nederlandse fiscale steekproeven? *Weekblad Fiscaal Recht*, 1350-1358.
27. Molenaar, D. (2020). Artiësten en sporters in de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020-131 (7343), 886-892.
28. Monsma, A.P. (2020). Circulaire economie en lokale belastingen. *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (10), 1-3.
29. Ovost, R. van (2020). C(C)CTB en totaalwinst. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (122).
30. Poppel, J. van & Ros, E.W. (2020). Besluit pro-rata-tegemoetkoming buitenlandse belastingplichtigen: het wachten beloond? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (17), 196-204.
31. Poppel, J. van & Schriek, K. (2020). Fiscale eenheid en de vrijheid van vestiging: nog niet uitgepraat? *Maandblad Belastingbeschouwingen*, 2020 (45), 564-578.
32. Ros, E.W. (2020). Waarom valt het verplaatsen van alleen de woonplaats ook onder de werkingsfeer van de personele marktvrijheden? *NLFiscaal Wetenschappelijk*, 2020 (13), 1-17.
33. Tigelaar-Klootwijk, Y.M. (2020). De Duitse en de Nederlandse bedrijfsopvolgingsregeling met elkaar vergeleken. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2020 (169).
34. Tydeman - Yousef, M. (2020). (Geschrapt) uitzondering UBO-registratieplicht kerkgenootschappen - een ongerijmdheid in de wetgeving. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (7323).
35. Tydeman - Yousef, M. & Anthoni, P.A. (2020). Twee maatschappelijke perspectieven op UBO-registratie. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2020 (170).
36. Wilde, M.F. de (2020). Dubbelzinnigheden in de aanknopingspunten voor heffingsjurisdictieverdeling in het internationaal belastingrecht. *Tijdschrift Fiscaal Ondernemingsrecht*, 2020 (171.1), 145-152.
37. Wilde, M.F. de & Wisman, C. (2020). Hof van Justitie over 'misbruik van Unierecht' in de directe belastingen: quo vadis? *Ars Aequi*, 2020 (1), 22-36.

1.2 Boeken

1.2.1 Internationaal

1. Buijze, R. (2020). *Tackling the International Tax Barriers to Cross-Border Charitable Giving* (IBFD Doctoral Series, 51). Amsterdam: IBFD.

1.2.2 Nationaal

1. Merkx, M.M.W.D. (2020). *The wizard of OSS: effective collection of VAT in cross-border e-commerce*. Amsterdam: NL Fiscaal.

1.3 Hoofdstukken in een boek

1.3.1 Internationaal

1. Buijze, R. (2020). Exploring International Fundraising for the Arts - cross-border philanthropy for cultural organizations. In W.J. Byrnes & A. Brkic (Eds.), *Routledge Companion to Arts Management* (pp. 395-408). Abingdon: Routledge.
2. Hemels, S.J.C. (2020). Charitable organisations. In C.H.J.I. Panayi, W. Haslehner & E. Traversa (Eds.), *Research Handbook on European Union Taxation Law* (Research Handbooks in European Law) (pp. 248-268). Cheltenham: Edgar Elgar.
3. Hemels, S.J.C. (2020). Dutch R&D incentives: a triumph for innovation or a lobby success? In N. Saygilioğlu, F. Başaran Yavaşlar & I. Coşkun (Eds.), *The efficiency of tax incentives in the world and in Turkey* (pp. 127-142). Istanbul: Marmara Üniversitesi / Maliye Hesap Uzmanlari Vakfi.
4. Hemels, S.J.C. (2020). Equality and the Taxable Unit in Income Tax. In C. Brokelind & S. van Thiel (Eds.), *Tax Sustainability in an EU and International Context* (pp. 161-174). Amsterdam: IBFD.

1.3.2 Nationaal

1. Boomsluiter, E. & Hofman, C. (2020). Ethiek, een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In J.L.M. Gribnau (Ed.), *Tax governance, maatschappelijke verantwoordelijkheid en ethiek* (pp. 29-42). Den Haag: Ministerie van Financiën.

2 Vakpublicaties

2.1 Artikelen

2.1.1 Internationaal

1. Chen, S. (2020). [Bespreking van het boek *Our Selfish Tax Laws: Toward Tax Reform That Mirrors Our Better Selves*]. *Netherlands American Studies Review*, 1, 59.
2. Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Flipsen, P. (2020). The Netherlands – The OECD Transfer Pricing Guidelines for Financial Transactions and the Dutch Practice of Addressing the Debt-Equity Balance. Article in *International Tax Journal*: May-June 2020.
3. Jie-A-Joen, C.S.J., van Herksen, M.I.E. & Bai, F. (2020). Transfer pricing for financial transactions: what just changed? 27 March 2020: Article. *Tax Journal*.
4. Molenaar, D. (2020). CFK bridging scheme and international taxation. *Global Sports Law and Taxation Reports*, 11 (2), 28-31.
5. Molenaar, D. (2020). Coronareserve 2019 for sports clubs and teams. *Global Sports Law and Taxation Reports*, 2020 (34), 49-52.
6. Molenaar, D. (2020). Dutch Tax Treaty Policy 2020 for sportspersons and artists. *Global Sports Law and Taxation Reports*, 12-2020 (11.4), 47-50.

2.1.2 Nationaal

1. Arends, A.J.M. (2020). Goede fiscale advisering bittere noodzaak bij scheiding met een eigen woning. *Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN)*, 2020 (3), 15-18.
2. Arzini, N.P. & Carrière, S.J. (2020). Fouterstel via de herziening bij ingebruikneming en herrekening. BTW-Brief. *Tijdschrift met Praktische Informatie inzake Omzetbelasting*, 2020 (44), 12-14.
3. Arzini, N.P. & Carrière, S.J. (2020). Profijt door een derde leidt niet tot profijt voor de fiscus. BTW-Brief. *Tijdschrift met Praktische Informatie inzake Omzetbelasting*, 2020:80.

4. Bont, G.J.M.E. de (2020). Knevelarij?! Strafrecht is niet de oplossing. *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*, 2020 (4), 8-10.
5. Bont, G.J.M.E. de (2020). Schaf de informatiebeschikking af. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020:1116.
6. Hemels, S.J.C. (2020). ANBI anno 2020. *Fiscale Berichten voor het Notariaat (FBN)*, 2020 (9), 9-13.
7. Hemels, S.J.C. (2020). In tijden van crisis is alles veranderlijk, zo ook het anbibeleid? *Vakblad Fondsenwerving*, 22 (3), 32-33.
8. Hemels, S.J.C. (2020). Regards Photographiques, ofwel kunst, foto's en peepshows. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 21 (6), 1-5.
9. Hulten, L.C. van (2020). Internetconsultatie aanvullende bronbelasting op dividendstromen van start. *NLFiscaal*, 2020 (2193).
10. Janssen, A.D.M. (2020). Afstandsverkoop of niet? Bepalende rol bij vervoer bepalend. *BTW-bulletin*, 2020 (48), 9-12.
11. Janssen, A.D.M. (2020). De rechtbank gaf helaas niet het ja-woord. BTW-Brief. *Tijdschrift met Praktische Informatie inzake Omzetbelasting*, 2020 (39), 15-19.
12. Janssen, A.D.M. (2020). Voorstel PSP aangenomen door Europese Raad. *BTW-bulletin*, 2020 (24), 8-11.
13. Kavelaars, P. (2020). Beleggingsinstellingen en dividendbelasting in EU-perspectief. *NTFR Beschouwingen*, 2020 (7), 18-25.
14. Kavelaars, P. (2020). Bouwstenen en pensioenopbouw (column). *Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken*, 2020 (27), 3-6.
15. Kavelaars, P. (2020). Fiscale Franje (column). *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (157), 1084-1085.
16. Kavelaars, P. (2020). HR vs. HR (column). *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (12), 74-75.
17. Kavelaars, P. (2020). Verdragsbeleid en de Caribean (column). *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020 (2361), 1-3.
18. Molenaar, D. (2020). Buitenlandse artiesten en sporters in Nederland. *Over de Grens*, 2020 (35), 3-5.
19. Molenaar, D. (2020). Column: Artiesten en Risico's. *Weekblad Fiscaal Recht*, 2020 (7355):192.
20. Molenaar, D. (2020). Opinie: Stoppen met excessief lenen van eigen bv. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020 (142), 1-4.
21. Monsma, A.P. (2020). Interlokaal 2020, nr. 3. Belastingblad. *Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2020 (23):471.
22. Neve, L.E.C. (2020). 4. Franse fiscus krijgt klantgegevens UBS. *Tijdschrift voor Formeel Belastingrecht*, 2020 (1), 25-27.
23. Neve, L.E.C. (2020). Notitie fiscaal verdragsbeleid 2020. *Weekblad Fiscaal Recht*, 1104-1106.
24. Robben, M.T.E. (2020). Column 'EU-rechtelijke schandvlek'. *Vakstudie Nieuws*, 2020 (8.0).
25. Schep, A.W. (2020). Inventarisatie tegemoetkoming lokale belastingen in verband met Corona. *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen*, 2020 (162), 591-595.
26. Schep, A.W. (2020). Wiens belang beschermt de fiscale geheimhoudingsplicht eigenlijk? *Vakstudie Nieuws*, 2020 (13.0).
27. Schippers, M.L. (2020). Royalty voor productie knowhow belastbaar bij invoer van halffabricaten? *NTFR Beschouwingen*, 14 (9), 14-20.
28. Schriek, K. & Merx, M.M.W.D. (2020). Aftrek van voorbelasting: hot btw-topic voortdurend in beweging - deel 1. *BTW-bulletin*, 2020 (11), 11-13.
29. Schriek, K. & Merx, M.M.W.D. (2020). Aftrek van voorbelasting: hot btw-topic voortdurend in beweging - deel 2. *BTW-bulletin*, 2020 (3):15.
30. Schriek, K. & Nathoeni, S.I. (2020). De medisch pedicure de vrijstelling in getrokken. *BTW-bulletin*, 2020 (10):65.
31. Schriek, K. (2020). Stand van zaken zonnepanelen: duurzaam verwarrend. *BTW-bulletin*, 2020 (3):16.
32. Sonderen, J.C.M. van (2020). Fiscale aspecten van het coronavirus. *Ondernemingsrecht*, 2020 (7), 353-357.
33. Sonderen, J.C.M. van & Beckman, H. (2020). Fiscale coronareserve. *Ondernemingsrecht*, 2020 (17), 945-947.

34. Tydeman – Yousef, M. & Anthoni, P.A. (2020). De UBO's van familiebedrijven en de UBO-registratie. *Tijdschrift Estate Planning/Estate Planning Journal/Revue de Planning Patrimonial*, 2020 (61), 23-29.
35. Wilde, M.F. de (2020). Als dispariteiten 'voorwaardelijk belemmerende zonderonderscheidmaatregelen' worden.... *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020 (725), 1-6.
36. Wilde, M.F. de (2020). Over de voorgestelde conditionele eindafrekening dividendbelasting en het raadsel van het onderliggende denken. *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht*, 2020 (2410), 1-9.

2.2 Boeken

2.2.2 Nationaal

1. Adriaansen, M.P.L. & Zeijl, A.M.M.M. van (2020). *Grondslagen Ondernemingsrecht* (e-book). Groningen: Noordhoff.
2. Adriaansen, M.P.L. & Zeijl, A.M.M.M. van (2020). *Grondslagen Vermogensrecht* (e-book). Groningen: Noordhoff.
3. Adriaansen, M.P.L. (2020). *Wetteksten Hoger Onderwijs 2020-2021*, Groningen: Noordhoff 2020. Groningen: Noordhoff.
4. Kavelaars, P., Heithuis, E.J.W. & Schuver, B.S. (2020). *Inkomstenbelasting (16e druk)*. Deventer: Wolters Kluwer.

2.3 Hoofdstukken in een boek

2.3.1 Internationaal

1. Buijze, R. (2020). Tax incentives for international giving to the cultural sector. In T. Bille, A. Mignosa & R. Towse (Eds.), *Teaching Cultural Economics* (pp. 86-90). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
2. Hemels, S.J.C. (2020). Tax incentives for the cultural sector. In T. Bille, A. Mignosa & R. Towse (Eds.), *Teaching Cultural Economics* (Elgar Guides to teaching) (pp. 79-85). Cheltenham: Edward Elgar.

2.3.2 Nationaal

1. Makkinga, F.J.H.L. (2020). Onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen, art. 17 wet WOZ (bewerking online van dit artikelsgewijs commentaar). In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie*. Deventer: Wolters Kluwer.
2. Makkinga, F.J.H.L. (2020). Onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen, art. 223 Gemeentewet (bewerking online van dit artikelsgewijs commentaar). In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie*. Deventer: Wolters Kluwer.
3. Makkinga, F.J.H.L. (2020). Onderdeel Lokale Belastingen en Milieuheffingen, art. 224 Gemeentewet (bewerking online van dit artikelsgewijs commentaar). In *Fiscale Encyclopedie De Vakstudie*. Deventer: Wolters Kluwer.
4. Wit, W. de (2020). Invordering van rechten bij invoer en uitvoer. In J.J. Vetter & A.J. Tekstra (Eds.), *Invordering van belastingen (FED Fiscale Studiereeks, 2)* (pp. 309-316). Deventer: Kluwer.

2.4 Bijdragen aan encyclopedische werken (online)

1. Gruson, J. (2020). Commentaar NDFR bij artikelen 6, 6b, 6d, 6g, 6h, 6i, 6j, 6k en 37e Wet OB 1968.
2. Gruson, J. (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 37e Wet OB 1968 – Plaats van levering (bewijsregel).
3. Gruson, J. (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 5 Wet OB 1968 – Plaats van levering.
4. Gruson, J. (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 5a Wet OB 1968 – Afstandsverkopen: plaats van aankomst.
5. Gruson, J. (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 5b Wet OB 1968 – Plaats van levering gas en elektra.
6. Hemels, S.J.C. (2020). Commentaar artikel 16 (giftenaftrek), 6 (vrijstelling algemeen belang lichamen), 9, lid 1, onderdeel h (aftrek vrijwilligers), artikel 9.1.h (oud) en diens opvolger artikel 9a (aftrek fondswervende activiteiten), Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Venootschapsbelasting (online naslagwerk).
7. Hemels, S.J.C. (2020). Commentaar artikel 5b AWR (definitie anbi) Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Formeel belastingrecht (online naslagwerk).

8. Hemels, S.J.C. (2020). Commentaar artikel 6.32 tot en met 6.39a (giftenaftrek) Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht, Deel Inkomstenbelasting (online naslagwerk).
9. Hulten, L.C. van (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 17 Wet VpB 1969 - Objectieve belastingplicht.
10. Hulten, L.C. van (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 17a Wet VpB 1969 - Nederlandse onderneming.
11. Hulten, L.C. van (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 18 Wet VpB 1969 - Winstbepaling voor buitenlands belastingplichtigen.
12. Hulten, L.C. van (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 19 Wet VpB 1969 - Internationale vervoersvrijstelling.
13. Poppel, J. van (2020). Commentaar Algemene Leerstukken, beperking van de artikelen 10, 11, 12, deel Internationaal (Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht).
14. Poppel, J. van (2020). Commentaar Algemene Leerstukken, hoogleraren en docenten, deel Internationaal (Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht).
15. Poppel, J. van (2020). Commentaar Algemene Leerstukken, werkzaamheden buitengaats, deel Internationaal (Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht).
16. Poppel, J. van (2020). Commentaar bij Algemene Leerstukken, remittance-bepaling, deel Internationaal (Nederlandse Documentatie Fiscaal Recht).
17. Wilde, M.F. de (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 15f Wet VpB 1969 - Vaste inrichting.
18. Wilde, M.F. de (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 15i Wet VpB 1969 - Stakingsverlies.
19. Wilde, M.F. de (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 15j Wet VpB 1969 - Voortzetting door een verbonden lichaam.
20. Wilde, M.F. de (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 33b Wet VpB 1969 - Overgangsregeling m.b.t. openstaande bedragen aan negatieve buitenlandse winst uit een staat.
21. Wilde, M.F. de (2020). Commentaar NLFiscaal bij artikel 33d Wet VpB 1969 - Overgangsregeling m.b.t. een stakingsverlies uit een andere staat.

2.5 Annotaties

1. Arends, A.J.M. (2020). Noot bij: Gerechtshof "s-Hertogenbosch. (2019, oktober 24), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-215, 18/00691 & 18/00692, (Uitzendregeling niet van toepassing; bewoning door dochter wordt als terbeschikkingstelling aan derde aangemerkt). p.7-8. ECLI:NL:GHSHE:2019:4006.
2. Arends, A.J.M. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2019, december 31), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-597, Zaaknr. 17/7430, (Voor ex-echtgenote betaalde hypotheekrente drukt niet op belanghebbende en is daarom niet aftrekbaar). p.19-20. ECLI:NL:RBZWB:2019:5946.
3. Arends, A.J.M. (2020). Noot bij: Conclusie A-G Niessen. (2020, mei 1), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1800, Zaaknr. 19/03974, (Huuropbrengsten tuinhuis via Airbnb zijn inkomsten uit eigen woning). p.13-14. ECLI:NL:PHR:2020:438.
4. Arzini, N.P. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, juli 28), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-2782, Zaaknr. 18/934, (Bij herziening uitgaan van alle gecompenseerde btw over de totale kosten van de bouw I). ECLI:NL:RBNNE:2020:2829.
5. Arzini, N.P. (2020). Noot bij: Hof Den Bosch. (2020, maart 5), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1661, Zaaknr. 19/00177, (Samenloopvrijstelling niet van toepassing omdat geen sprake is van 'in wezen nieuwbouw'). ECLI:NL:GHSHE:2020:834.
6. Arzini, N.P. & Becks, J.P.W.H.T. (2020). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2020, oktober 15), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-3591, Zaaknr. 19/437, (Tijdelijke verhuur gemeubileerde appartementen in afwachting van verkoop is niet belast met btw). ECLI:NL:RBGEL:2020:5490.
7. Arzini, N.P. (2020). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2020, maart 5), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1374, Zaaknr. AWB - 19_107, (Bevindvoeringsactiviteiten zijn niet vrijgesteld van omzetbelasting). ECLI:NL:RBDHA:2020:3029.
8. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, oktober 12), NLF 2020-51, 2129, (Afwaardering vordering terecht geweigerd; liquidatieverlies niet aftrekbaar). ECLI:NL:RBNHO:2020:9378.

9. Bont, G.J.M.E. de (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, januari 31), BNB 2020-60, Zaaknr. 19/00166, (Gedeeltelijke vrijspraak in strafzaak. Onschuldpresumptie. Bewijs in fiscale zaak met betrekking tot handelingen waarvoor vrijgesproken). ECLI:NL:HR:2020:140.
10. Bont, G.J.M.E. de (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, november 15), BNB 2020-30, Zaaknr. 19/02257, (Informatiebeschikking. Misbruik van bevoegdheid. Aan het niet overleggen van op de zaak betrekking hebbende stukken te verbinden gevolgen). ECLI:NL:HR:2019:1785.
11. Bont, G.J.M.E. de (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 17), NJ 2020-239, Zaaknr. 18/05228, (Douanebeslag op auto met verborgen ruimte. Afwijzing geldelijke tegemoetkoming geeft blijk van onjuiste rechtsopvatting en /of is ontoereikend gemotiveerd.). ECLI:NL:HR:2020:403.
12. Bont, G.J.M.E. de (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, januari 28), NJ 2020-157, Zaaknr. 19/00182, (Kwaliteitsdelict). ECLI:NL:HR:2020:121.
13. Eijnde, I. van den (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, november 8), *Fiscaal Weekblad FED* 2020-45, Zaaknr. 16/01523, (Mogelijkheid om aanvankelijk aangegeven douanewaarde na een controle na invoer nog te wijzigen indien blijkt dat een onjuist tarief is toegepast door op basis van vergissing onjuist aangegeven tariefindeling). ECLI:NL:HR:2019:1686.
14. Gruson, J. (2020). Noot bij: Hof van Justitie. (2019, oktober 3), *Fiscaal Weekblad FED* 2020-6, Zaaknr. C-42/18, (Geen toepassing vrijstelling voor banken op dienstverlening exploitant geldautomaten). p.26-31. ECLI:EU:C:2019-822.
15. Gruson, J. (2020). Noot bij: Gerechtshof 's-Hertogenbosch. (2020, april 30), NLF 2020-1828, 18/00064 en 18/00065, (Diensten die exploitant callcenter voor verzekeraar verricht niet vrijgesteld van btw). p.19-25. ECLI:NL:GHSHE:2020:1415.
16. Gruson, J. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 20), NLF 2020-0900, Zaaknr. 18/01184, (BV betaalt advocaat in strafzaak tegen directeur; recht op aftrek voorbelasting?). p.7-11. ECLI:NL:HR:2020:481.
17. Gruson, J. (2020). Noot bij: Parket bij de Hoge Raad. (2020, april 30), NLF 2020-1331, Zaaknr. 19/00699, (Sale-and-leasebackconstructie betreft transactie waarvoor btw is verschuldigd). p.23-26. ECLI:NL:PHR:2020:435.
18. Gruson, J. (2020). Noot bij: Europese Raad. (2020, februari 18), NLF 2020-0610, Zaaknr. 5822/20, (Ecofinraad keurt vereenvoudigde regels voor kleine ondernemingen goed). p.15-16.
19. Gruson, J. (2020). Noot bij: Hof van Justitie. (2020, oktober 15), NLF 2020-2368, Zaaknr. C-335/19, (Poolse voorwaarden voor verlaging maatstaf btw strijdig met Unierecht). p.19-25. ECLI:EU:C:2020:829.
20. Hulten, L.C. van (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 20), NLF 2020-0769, Zaaknr. 18/02355, (Vaststelling voorwaarts verrekend verlies door middel van 'navordering'). ECLI:NL:HR:2020:482.
21. Hulten, L.C. van (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, april 10), NLF 2020-0996, Zaaknr. 18/02421, (Verplaatsing onderneming naar Canada; geen geruisloze inbreng). ECLI:NL:HR:2020:645.
22. Hulten, L.C. van (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West Brabant. (2020, maart 6), NLF 2020-0910, Zaaknr. 18/2934, (Emigratie naar achtereenvolgens België en de VAE; dividenduitkering). ECLI:NL:RBZWB:2020:1132.
23. Hulten, L.C. van (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, december 11), NLF 2020-2778, Zaaknr. 19/03169, (Vaststelling boekwinst Gibraltarrese Ltd met feitelijke leiding in Nederland). ECLI:NL:HR:2020:1989.
24. Hulten, L.C. van (2020). Noot bij: Rechtbank Noord Holland. (2020, augustus 28), NLF 2020-2603, Zaaknr. AWB-19_4358, (Geen deelnemingsvrijstelling voor dividend van Zuid-Koreaanse vastgoeddeelneming). ECLI:NL:RBNHO:2020:8559.
25. Kavelaars, P. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, juli 10), BNB 2020-144, (Zaaknr. 19/04564-04565 en 19/04609 - Rijnvarenden, detachingsverklaring, premieverrekening). ECLI:NL:HR:2020:1151.
26. Kavelaars, P. (2020). Noot bij: Hof van Justitie. (2020, april 2), BNB 2020-90, C-370/17, C-37/18, ((Vueling) - Detachingsverklaring, fraude en overlegprocedure). ECLI:EU:C:2020:260.
27. Kavelaars, P. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, januari 24), BNB 2020-338, Zaaknr. 16/03746bis, ((Giesen) - Kleine dienstbetrekkingen in Duitsland). ECLI:NL:HR:2020:17.
28. Kavelaars, P. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, juni 19), BNB 2020-120, Zaaknr. 19/02177, (Geen gewekt vertrouwen door UWV). ECLI:NL:HR:2020:1069.
29. Kavelaars, P. (2020). Noot bij: Hof van Justitie. (2020, juli 16), BNB 2020-135, Zaaknr. C-610/18, ((AFMB) - Verzekeringplicht transportwerknemers). ECLI:EU:C:2020:565.

30. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, oktober 1), *Fiscaal Weekblad FED 2020-*, 153, (Gedeeltelijk recht op aftrek van btw op kosten die aannemer mede maakt voor verkoop grond door derde.).
31. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, juli 5), *Fiscaal Weekblad FED 2020-8*, Zaaknr. 17/03702, (Ook fiscale eenheid btw mogelijk met ondernemer die beperkt economische activiteiten verricht). ECLI:NL:HR:2019:1112.
32. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, november 8), *Fiscaal Weekblad FED 2020-17*, Zaaknr. 18/00405, (Geen verlaagd btw-tarief voor alcoholische drank bij verstrekking maaltijden in restaurant). ECLI:NL:HR:2019:1724.
33. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 20), *Fiscaal Weekblad FED 2020-65*, Zaaknr. 18/01184, (Btw-aftrek voor kosten advocaat directeur indien bedrijfsbehoeften het maken van de kosten noodzakelijk maken). ECLI:NL:HR:2020:481.
34. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, juli 5), *Fiscaal Weekblad FED 2020-9*, Zaaknr. 18/01450, (Fiscale eenheid btw tussen school en detacherings-BV mogelijk vanwege niet-verwaarloosbare economische betrekkingen). ECLI:NL:HR:2019:1118.
35. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, mei 29), *Fiscaal Weekblad FED 2020-105*, Zaaknr. 18/02775, (Het feit dat de schatkist per saldo geen financieel nadeel heeft geleden vormt geen reden om een vergrijpboete vanwege opzet achterwege te laten). ECLI:NL:HR:2020:973.
36. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, juni 18), *Fiscaal Weekblad FED 2020-115*, Zaaknr. C-276/18, (Ook bij vervoersovereenkomst op naam afnemer kan sprake zijn van afstandsverkoop). ECLI:EU:C:2020:485.
37. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, mei 28), *Fiscaal Weekblad FED 2020-101*, Zaaknr. C-684/18, (Bij totaalfactuur voor korting op intracommunautaire en binnenlandse leveringen moet afnemer de aftrek van btw corrigeren). ECLI:EU:C:2020:403.
38. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, juli 9), *Fiscaal Weekblad FED 2020-123*, Zaaknr. C-716/18, (Omzet verhuur onroerende zaak telt niet mee als relevante omzet binnen de kleineondernemersregeling indien deze activiteit niet tot de gebruikelijke bedrijfswerkzaamheden behoort). ECLI:EU:C:2020:540.
39. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, februari 28), BNB 2020-74, Zaaknr. 18/00873, (Ondernemerschap. Bestuurder van coöperaties verricht werkzaamheden voor (cliënten van) die coöperaties). ECLI:NL:HR:2020:330.
40. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, juni 11), BNB 2020-119, Zaaknr. C-43/19, (Zaak Vodafone Portugal. Ontvangen bedragen vanwege vroegtijdige beëindiging contract zijn belast). ECLI:EU:C:2020:465.
41. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, mei 7), BNB 2020-102, Zaaknr. C-547/18, (Zaak Dong Yang Electronics. Dochtervennootschap in lidstaat is niet zonder meer een vaste inrichting van de in een derde staat gevestigde moedermaatschappij). ECLI:EU:C:2020:350.
42. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: AG-conclusie Hof van Justitie. (2020, februari 6), NLF 2020-825, (Afstandsverkopen, plaats van levering, uitleg arikel 33 btw-richtlijn).
43. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Europese Raad. (2020, februari 18), NLF 2020-0488, 14127/19 en 14128/19, (E-handel: nieuwe regels voor uitwisseling betalingsgegevens btw vanaf 2024).
44. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, november 18), NLF 2020-, 2607, (Btw-vrijstelling kostendelende groeperingen; toepasselijkheid op btwgroepen).
45. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: Hof van Justitie EU. (2020, september 17), NLF 2020-2028, Zaaknr. C-791/18, (Herziening ineens van oorspronkelijke aftrek btw niet strijdig met Btwrichtlijn). ECLI:EU:C:2020:731.
46. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: MvF. (2020, juli 14), NLF 2020-1694, Zaaknr. 35 527, (Wetsvoorstel 'Implementatie richtlijnen elektronische handel').
47. Merkx, M.M.W.D. (2020). Noot bij: AG-conclusie Hof van Justitie. (2020, juni 25), NLF 2020-1538, Zaaknr. C-459/19, (Plaats van beleggingsbeheerdiensten verricht voor charitatieve trust). p.16-18. ECLI:EU:C:2020:496.

48. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, november 10), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-3590, 19/01372, (Verlaagd tarief van toepassing op entree- en garderobegelden danceclub). NL:GHARL:2020:9475.
49. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2020, augustus 5), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-2647, 19/364, 19/4245, (Geen gebruiksvergoeding bij ter beschikking stellen van kunstwerken aan eigen advieskantoor). ECLI:NL:RBGEL:2020:3929.
50. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Gerechtshof Den Bosch. (2020, november 12), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-3504, 19/531 19/532, (Geen ondernemerschap ten aanzien van activiteiten als kitesurfer en model). NL:GHSHE:2020:3499.
51. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Staatssecretaris - Financien. (2020, mei 29), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1829, 2020-0000091889, (Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2020).
52. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Gerechtshof Amsterdam. (2019, september 3), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-2264, Zaaknr. 18/00464, (Inkomsten uit diverse werkzaamheden van musicus/muziekdocent vormen geen winst uit onderneming). ECLI:NL:GHAMS:2019:3640.
53. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Gerechtshof Amsterdam. (2020, februari 11), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-804, Zaaknr. 18/00665, (Afwijkende werkweek leidt tot afwijkende noemer in dagenbreuk voor profvoetballer). ECLI:GHAMS:2020:537.
54. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2020, januari 21), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-829, Zaaknr. 18/5904, (Overbruggingsuitkering voormalig beroepsvoetballer is lijfrente in de zin van Verdrag Nederland-Australië). ECLI:RBGEL:2020:259.
55. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Amsterdam. (2019, oktober 9), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1147, Zaaknr. 18/7476, (Nederland treedt niet in overleg met Spanje om dubbele heffing te voorkomen). ECLI:NL:RBAMS:2019:7416.
56. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Gerechtshof Den Bosch. (2020, mei 7), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1657, Zaaknr. 19/00380, (Omzetbelasting verschuldigd over ontvangen proceskostenvergoeding bij 'no cure no pay'). ECLI:NL:GHSHE:2020:1523.
57. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Conclusie A.G. Ettema. (2020, april 1), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1268, Zaaknr. 19/01595, (Diensten van family entertainment center vallen niet onder verlaagd tarief). ECLI:NL:PHR:2020:313.
58. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Conclusie A.G. Ettema. (2020, februari 27), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-738, Zaaknr. 19/02639, (Arbeidsbemiddeling beroepssporters en buitenlandse clubs). ECLI:NL:PHR:2020:181.
59. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2019, december 19), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-736, Zaaknr. 19/1050, (Diensten van BN'er als trouwambtenaar belast tegen het algemene tarief). ECLI:NL:RBNHO:2019:10360.
60. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, september 2), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-2648, Zaaknr. 19/2306, (Acteur heeft geen recht op ondernemersfaciliteiten). ECLI:NL:RBNHO:2020:6944.
61. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2020, april 16), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1745, Zaaknr. 19/2437, (Prijs voor winnaar survivalprogramma vormt geen loon uit dienstbetrekking). ECLI:NL:RBZWB:2020:1847.
62. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2020, maart 26), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht* 2020-1602, Zaaknr. 19/4228, (Door afstoten zorgtaken verliest stichting anbi-status). ECLI:NL:RBDHA:2020:4194.
63. Molenaar, D. (2020). Noot bij: Hof Amsterdam. (2020, november 6), NLF 2020-2571, 19/03369, (Bedoeling van partijen niet van belang bij kwalificatie arbeidsrelatie). NL:HR:2020:1746.
64. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2019, december 3), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen* 2020-87, 18/00938 en 18/00946, (Ontbreken kaart uit Havenverordening raakt verbindendheid verordening havengelden niet. Wel vermindering aanslag omdat heffingsambtenaar ten onrechte is uitgegaan van maximale diepgang schip in plaats van maximaal toegestane diepgang in Twentekanaal. (nrs. 18/00938 en 18/00946)). ECLI:NL:GHARL:2019:10476.

65. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, maart 10), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-242, Zaak AWB - 17 _ 3747, (Begunstigend beleid leidt tot vernietiging aanslagen rioolheffing. 433 WOZ-objecten zonder duidelijke uitleg heffingsambtenaar buiten heffing gelaten (nr. 17/3747)). ECLI:NL:RBNNE:2020:1070.
66. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Gerechtshof Amsterdam. (2019, december 17), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-305, Zaaknr. 18/00533, (Algemene voorwaarden bij de aansluit- en transportovereenkomst van elektriciteit voor grootverbruikers breiden de gedoogplicht voor de aansluitkabels van lantaarnpalen niet uit naar andere kabels.). ECLI:NL:GHAMS:2019:4771.
67. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, juni 30), NLF 2020-1589, 19/00607 en 19/00658, (Aanslagen precariobelasting voor netbeheerder ontberen wettelijke grondslag). ECLI:NL:GHARL:2020:5095.
68. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, november 6), NLF 2020-, 2445, (Geen parkeerbelasting voor diplomaten (nr. 19/03212)). ECLI:NL:HR:2020:1729.
69. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, mei 25), NLF 2020-1389, Zaak AWB - 18 _ 2874, (WOZ-waardering zonnepark; geen werktuigenvrijstelling voor zonnecellen (nr. 18/2874)). ECLI:NL:RBNNE:2020:1934.
70. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Gerechtshof Den Bosch. (2020, januari 9), NLF 2020-0230, Zaaknr. 19-00175, (Beschikking medebelanghebbende ten onrechte geweigerd aan koper woning (nr.)). ECLI:NL:GHSHE:2020:67.
71. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Concl. A-G. (2020, juli 16), NLF 2020-1903, Zaaknr. 19/03212, (Vrijstelling van parkeerbelasting op grond van diplomatieke status). ECLI:NL:PHR:2020:697.
72. Monsma, A.P. (2020). Noot bij: Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad. (2020, januari 23), NLF 2020-0488, Zaaknr. 19/03603, (Te weinig parkeerbelasting voldaan door fout in parkeerapp; onderzoeksplicht (nr. 19/03603)). ECLI:NL:PHR:2020:51.
73. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Rb. Midden-Nederland. (2019, november 13), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-30, UTR18/337- UTR18351, (WOZ/OZB. Waardering van een aantal gezondheidscentra, woon- en zorgcentra. Toepassing van de woondelenvrijstelling. Restaurant waar bewoners kunnen eten is een woondeel). ECLI:NL:RBMNE:2019:5472.
74. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Centrale Raad van Beroep. (2020, juni 16), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-307, Zaak nr. 19 190 PW, (Bestuursrecht. Voor de beoordeling van de tijdigheid van de indiening van bezwaar of beroep geldt niet alleen verzending via PostNL, maar ook verzending via een ander bij de ACM geregistreerd postbedrijf als verzending per post). ECLI:NL:CRVB:2020:1207.
75. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hof 's-Hertogenbosch. (2019, augustus 8), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-18, Zaaknr. 18/00309, (Bestuursrecht. Heffingsambtenaar schendt hoorplicht door op grond van algemene overwegingen telefonisch horen te weigeren. Beroep om die reden gegrond). ECLI:NL:GHSHE:2019:3015.
76. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hof 's-Hertogenbosch. (2019, november 14), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-110, Zaaknr. 19/00004, (Bestuursrecht. Naheffingsaanslag parkeerbelasting op naam kentekenhouder. Gemachtigde maakt digitaal bezwaar namens iemand anders dan de kentekenhouder. Op verzoek heffingsambtenaar tot overlegging machtiging kentekenhouder volgt geen reactie. In bezwaar is niet gesteld dat belanghebbende de feitelijk parkeerder is. Bezwaar is terecht niet-ontvankelijk verklaard. Hoorplicht is niet geschonden. Beroep tegen UOB ten onrechte niet-ontvankelijk verklaard). ECLI:NL:GHSHE:2019:4215.
77. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hof Amsterdam. (2020, oktober 20), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-488, Zaaknr. 19/00535, (Vermakelijkhedenretributie. Beverwijkse Bazaar, wel gezellig maar geen vermakelijkheid ECLI:NL:GHAMS:2020:2748. Vermakelijkhedenretributie. Beverwijkse Bazaar, wel gezellig maar geen vermakelijkheid.). ECLI:NL:GHAMS:2020:2748.

78. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, april 10), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-219, Zaaknr. 19/01440, (Parkeerbelasting. Gebruik kentekenparkeersysteem bij controle parkeerbelasting vormt inmenging in recht op privéleven. Deze inmenging is echter toegestaan. Door regeling in de parkeerverordening is voldaan aan de eis 'bij wet voorzien' als bedoeld in art. 8 lid 2 EVRM. Waarborging betaling belasting is een legitiem doel). ECLI:NL:HR:2020:639.
79. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, september 18), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-433, Zaaknr. 19/03196,, (WOZ. Medebelanghebbendenbeschikking op grond van art. 28 Wet WOZ behelst een nieuwe waardevaststelling. De waarde kan afwijken van de bij de initiële beschikking vastgestelde waarde). ECLI:NL:HR:2020:1449.
80. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, juni 5), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-303, Zaaknr. 19/03603, (Parkeerbelasting. Parkeerapp bevat onjuiste informatie over de ter plaatse verschuldigde parkeerbelasting. Deze fout komt voor rekening van de gemeente en niet van de parkeerder). ECLI:NL:HR:2020:1014.
81. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, oktober 9), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-447, Zaaknr. 20/00096, (Bestuursrecht. Bestuursorgaan mag naar eigen inzicht locatie voor hoorgesprek kiezen. Keuzevrijheid wordt begrensd door algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Deze grens is in casu niet overschreden door de keuze voor Alkmaar in plaats van Haarlem als locatie). ECLI:NL:HR:2020:1597.
82. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, september 25), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-432, Zaaknr. 20/01583, (Bestuursprocesrecht. Ingevolge de COVID-19 regelgeving is voor het houden van een digitale zitting niet de toestemming van partijen vereist. De beslissing is aan de rechter). ECLI:NL:HR:2020:1509.
83. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Rb. Limburg. (2020, februari 12), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-143, Zaaknr. AWB 19/1072, (WOZ. Waarde bepaald met behulp van taxatiemodel en correctie wegens technische gebreken. Heffingsambtenaar slaagt niet in bewijs dat waarde niet te hoog is vastgesteld, mede omdat rechtbank geen inzicht heeft in gegevens taxatiemodel. Zaak terugverwezen naar heffingsambtenaar). ECLI:NL:RBLIM:2020:1126.
84. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hof Den Haag. (2020, juli 14), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-396, Zaaknr. BK-19/00613, (Rioolheffing. Woningen op recreatiepark zijn als afzonderlijke percelen in de rioolheffing betrokken hoewel het objectafbakingsvoorschrift van art. 16 Wet WOZ deels is overgenomen in de Verordening. Aanslagen terecht? Is opbrengstlimiet overschreden?). ECLI:NL:GHDHA:2020:1327.
85. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hof Den Haag. (2020, maart 31), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-269, Zaaknr. BK-19/0062, (Parkeerbelasting. Verwijzingszaak in slepende procedure over naheffingsaanslag. Geen vergoeding integrale proceskosten en immateriële schade. Wel genormeerde proceskostenvergoeding). ECLI:NL:GHDHA:2020:867.
86. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, februari 4), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-133, Zaaknr. LEE 18/1569, (Gemeentewet. Leges. Kostendekkendheid legesverordening moet worden beoordeeld op het niveau van de gehele verordening. Omdat niet alle begrotingscijfers van het jaar 2018 beschikbaar zijn kan die beoordeling in dit geval niet trefzeker plaatsvinden. Verordening wordt daarom geheel onverbindend geacht). ECLI:NL:RBNNE:2020:374.
87. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Rb Noord Nederland. (2020, april 20), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-326, Zaaknr. LEE 19/362, (Bouwleges. Omgevingsvergunning na aanvang bouw aangevraagd ter legalisatie. Verhoging leges met 50%). ECLI:NL:RBNNE:2020:1620.
88. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Rechtbank Oost-Brabant. (2019, november 13), Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-13, Zaaknr. SHE 19/388, (Gemeentewet. Bouwleges. Bruto vloeroppervlakte is onderdeel van berekening heffingsmaatstaf bouwleges. Nu voor berekening daarvan wordt verwezen naar NEN 2580 en deze norm niet correct is

gepubliceerd is verordening onverbindend, ondanks dat inhoud NEN 2580 in verordening kort is verwoord). ECLI:NL:RBOBR:2019:6613.

89. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Rechtbank Midden-Nederland. (2019, december 17), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-213*, Zaaknr. UTR 19/2766, (Bestuursrecht/WOZ. Heffingsambtenaar mag in bezwaarfase een informatiebeschikking nemen, ook als hij in fase voorafgaand aan het vaststellen van de WOZ-beschikking geen gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheden ex art. 47 AWR om inlichtingen te vragen). ECLI:NL:RBMNE:2019:6479.
90. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, april 17), BNB 2020-87, Zaaknr. 10/03960, (Bestuursrecht en WOZ. WOZ-waarde gebruikt voor canon en afkoop erfpacht. Belang bij verzoek om WOZ-beschikking. Rechtsmiddel tegen afwijzing verzoek). ECLI:NL:HR:2020:596.
91. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 20), BNB 2020-66, Zaaknr. 19/03552, (Bestuursrecht en WOZ. Gebruiker van een woning ontvangt een op zijn naam gestelde WOZ-beschikking. Belang bij vastgestelde waarde). ECLI:NL:HR:2020:467.
92. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 20), BNB 2020-65, Zaaknr. 19/03823, (Bestuursrecht en WOZ. Verhuurder sociale huurwoning is belanghebbende bij beroep huurder tegen WOZ-beschikking). ECLI:NL:HR:2020:468.
93. Monsma, J.A. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, oktober 23), BNB 2020-174, Zaaknr. 19/05580, (WOZ. Gecorrigeerde vervangingswaarde. Correctie wegens technische veroudering. Levensduur installaties. Bewijslastverdeling). ECLI:NL:HR:2020:1671.
94. Poppel, J. van (2020). Noot bij: HvJ. (2020, april 30), NLF 2020-1176, C-168/19, C-169/19, (Italiaanse pensioenregeling niet discriminatoir voor geëmigreerde Italianen). p.30-31. ECLI:EU:C:2020:338.
95. Poppel, J. van (2020). Noot bij: HvJ. (2020, oktober 8), NLF 2020-44, NLF 2020/2321, (Weense belasting op exploitatie wedterminals geoorloofd). p.33-35. ECLI:EU:C:2020:812.
96. Poppel, J. van (2020). Noot bij: A-G HvJ. (2020, oktober 15), NLF 2020-46, NLF 2020/2443, (Kwalificeert Spaanse regeling voor topvoetbalclubs als staatssteun?). p.28-30.
97. Poppel, J. van (2020). Noot bij: HvJ. (2020, oktober 14), NLF 2020-46, NLF 2020/2444, (In Roemeense wet opgenomen vervaltermijn strijdig met Unierecht). p.30-31.
98. Poppel, J. van (2020). Noot bij: HvJ. (2020, januari 21), NLF 2020-0374, zaaknr. C-274/14, (Spaans centraal gerecht is geen rechterlijke instantie in de zin van artikel 267 VWEU). p.46-48. ECLI:EU:C:2020:17.
99. Robben, M.T.E. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 13), *Fiscaal Weekblad FED 2020-78*, Zaaknr. 19/02042, (Ouders die niet samenwonen en de zorg voor kinderen gelijkelijk verdelen). ECLI:N:HR:2020:41.
100. Robben, M.T.E. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, september 4), *Fiscaal Weekblad FED 2020-142*, Zaaknr. 19/03758, (Invoeringswet Wet IB 2001. Premievrijmaking dollargarantiepolis. Verwijzing. Uitkering onbelaste inkomsten uit valutatermijncontract, of inkomsten uit levensverzekering (onderdeel AL), of inkomsten uit spaarcontract (onderdeel AK)?). ECLI:NL:HR:2020:1369.
101. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hof 's-Hertogenbosch. (2019, augustus 30), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-*, (Belanghebbende onvoldoende serieus genomen in bezwaar en beroep). ECLI:NL:GHSHE:2019:3257.
102. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, mei 1), *Fiscaal Weekblad FED 2020-*, 130, (Definitieve aanslag forensenbelasting kan in de loop van het belastingtijdvak worden opgelegd). ECLI:NL:HR:2020:829.
103. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, juni 5), *Fiscaal Weekblad FED 2020-*, 135, (Foutieve informatie in parkeerapp komt voor rekening en risico van de gemeente). ECLI:NL:HR:2020:1014.
104. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2020, januari 28), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-*, 148, (Heffingsambtenaar verschijnt niet ter zitting ondanks ontvangst uitnodiging, meldt zich niet af en dient geen verweerschrift in). ECLI:NL:GHARL:2020:788.
105. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Rb. Den Haag. (2019, december 12), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-*, 220, (Ten onrechte belasting per uur voldaan in plaats van dagtarief). ECLI:NL:RBDHA:2019:13842.

106. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2020, maart 24), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-*, 306, (NEN-normen voor bemonstering en analyse van de bedrijfsafvalwaterstroom onvoldoende kenbaar). ECLI:NL:GHARL:2020:2615.
107. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hof Arnhem-Leeuwarden. (2019, oktober 1), *Belastingblad. Tijdschrift voor Provinciale, Gemeentelijke en Waterschapsbelastingen 2020-*, 33, (Belanghebbende voldoet parkeerbelasting via PIAF-parkeerapparatuur). ECLI:NL:GHARL:2019:8057.
108. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2019, september 13), *Fiscaal Weekblad FED 2020-*, 37, (Eigenaar/verhuurder mag deelnemen in WOZ-procedure van huurder). ECLI:NL:HR:2019:1315.
109. Schep, A.W. (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, maart 20), *Fiscaal Weekblad FED 2020-*, 98, (In beroep van huurder van sociale huurwoning tegen WOZ-beschikking moet verhuurder in gelegenheid worden gesteld als partij aan het geding deel te nemen). ECLI:NL:HR:2020:468.
110. Schippers, M.L. (2020). Noot bij: Hof van Justitie. (2020, oktober 8), NLF 2020-2246, Zaaknr. C-476/19, (Regeling actieve veredeling; begrip 'gebruikte goederen'). p.47-48. ECLI:EU:C:2020:802.
111. Schippers, M.L. (2020). Noot bij: Europese Commissie. (2020, juni 16), NLF 2020-1646, Zaaknr. L 185/1, (Uitvoeringsvoorschriften voor beheer van tariefcontingenten). p.59-61.
112. Schippers, M.L. (2020). Noot bij: Europese Raad. (2020, juni 30), NLF 2020-1645, Zaaknr. L 207/3, (Inwerkingtreding vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Vietnam). p.57-59.
113. Theuns, L.C.J. (2020). Noot bij: Hof van Justitie van de Europese Unie. (2020, september 17), NLF 2020-2182, Zaaknr. C212/19, (Steunregeling voor aquacultuur- en visserijbedrijven niet strijdig met VWEU). ECLI:EU:C:2020:726.
114. Theuns, L.C.J. (2020). Noot bij: Hof van Justitie van de Europese Unie. (2019, december 11), NLF 2020-0227, Zaaknr. C332/18, (Aan fabrikant toegekend preferentieel elektriciteitsstarief; verboden staatssteun). ECLI:EU:C:2019:1065.
115. Wilde, M.F. de (2020). Noot bij: Staatssecretaris Financiën. (2020, februari 10), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht 2020-548*, (Antwoorden Kamervragen over de omvang van belastingontwijking).
116. Wilde, M.F. de (2020). Noot bij: Staatssecretaris Financiën. (2020, februari 10), *Nederlands Tijdschrift voor Fiscaal Recht 2020-615*, (Reactie staatssecretaris op herziening van het internationale winststelsel).
117. Wilde, M.F. de (2020). Noot bij: Hoge Raad. (2020, juli 19), *Fiscaal Weekblad FED 2020-43*, Zaaknr. 18/03647, (Een zakelijke winstverdeling in een samenwerkingsverband sluit niet uit dat een deel van de winst van een buitenlandse partner in Nederland wordt behaald met behulp van een vastevertegenwoordigingsvast inrichting). p.8-10. ECLI:NL:HR:2019:1229.
118. Wit, W. de (2020). Noot bij: Hof van Justitie. (2019, december 19), NLF 2020-0277, Zaaknr. C-677/18, (Uitvoeringsverordening 2017/1167 inzake tariefindeling bustehouders is geldig). p.41-42. ECLI:EU:C:2019:1142.

2.6 Internetartikel

1. Essaghir, H. (2020). *Blauwdrukken – het pad naar een herziening van het internationale winstbelastingstelsel*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 21 Oct 2020).
2. Essaghir, H. (2020). *Country-by-country gegevens van OESO nader verklaard*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 4 Aug 2020).
3. Essaghir, H. (2020). *Het fiscale gebouw wankelt – nieuwe bouwstenen voor verbetering van het belastingstelsel*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 26 May 2020).
4. Essaghir, H. (2020). *Kwalificatie door Nederland van Braziliaanse interest on net equity*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 4 Aug 2020).
5. Essaghir, H. (2020). *Nood breekt wet – Staatssteun en de corona maatregelen in het tegengaan van de economische schade*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 2 Apr 2020).
6. Essaghir, H. (2020). *Stimuleren in tijden van crisis – de Baangerelateerde investeringskorting*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 12 Nov 2020).
7. Essaghir, H. (2020). *Update regels omtrent handel in verlieslichamen*. (nieuwsbrief). Nextens/FiscaalTotaal. (available: 22 Jun 2020).

8. Gruson, J. (2020). *Vernieuwbouw-criterium kan zelf ook vernieuwen*, SDU Tax Talks e-learning. (podcast). SDU Tax Talks e-learning. (available: 10 Nov 2020).
9. Merx, M.M.W.D. (2020). *A-G geeft visie op BTW-afrek bij mislukte overname*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 20 May 2020).
10. Merx, M.M.W.D. (2020). *Bij berekening pre pro rata tellen leegstandsuren sportzaal niet mee*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 24 Jan 2020).
11. Merx, M.M.W.D. (2020). *BTW verschuldigd bij overdracht pand in verhuurde staat door projectontwikkelaar*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 19 Jun 2020).
12. Merx, M.M.W.D. (2020). *BTW-afrek bij kosten waarvan ook derde baat heeft?* (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 16 Oct 2020).
13. Merx, M.M.W.D. (2020). *Btw-afrek voor instandhoudingskosten leegstaand kantoorpand*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 10 Jul 2020).
14. Merx, M.M.W.D. (2020). *BTW-herziening in één jaar niet in strijd met Btw-richtlijn*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 2 Oct 2020).
15. Merx, M.M.W.D. (2020). *BV mag BTW op nota's advocaat dga mogelijk in afrek brengen*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 27 Mar 2020).
16. Merx, M.M.W.D. (2020). *Geen BTW-afrek volgens werkelijk gebruik voor kinderopvangorganisatie*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 11 Sep 2020).
17. Merx, M.M.W.D. (2020). *Geen btw-onderwijsvrijstelling voor redigeren lesmateriaal*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 12 Jun 2020).
18. Merx, M.M.W.D. (2020). *Geen btw-teruggave mogelijk aan cessionaris bij overdracht btw-vordering*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 28 Feb 2020 last update: 28 Feb 2020).
19. Merx, M.M.W.D. (2020). *Geen BTW-vrijstelling medische adviezen wegens ontbreken erkenning*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 18 Dec 2020).
20. Merx, M.M.W.D. (2020). *Hoge Raad geeft richting voor BTW-ondernemerschap gemeente bij exploitatie tennisaccommodatie*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 27 Nov 2020).
21. Merx, M.M.W.D. (2020). *Holding moet afgetrokken BTW op kosten uitgifte obligatielening terugbetalen*. (podcast). Taxvision: Online. (available: 4 Dec 2020).
22. Merx, M.M.W.D. (2020). *Koper terrein handelt voor btw als commissionair*. (podcast). online: Taxvision: Online. (available: 10 Jan 2020).
23. Merx, M.M.W.D. (2020). *Mogelijk geen verlaagd BTW-tarief voor afrodisiaca*. (podcast). Taxvisions: Online. (available: 23 Oct 2020).
24. Merx, M.M.W.D. (2020). *Nederlandse herziening in één keer volgens A-G niet in strijd met BTW-richtlijn*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 3 Apr 2020).
25. Merx, M.M.W.D. (2020). *Terugwerkende kracht aan gevolgen vervallen optie BTW-belaste levering*. (podcast). Online: Taxvisions: Online. (available: 6 Nov 2020).
26. Merx, M.M.W.D. (2020). *VAT Talks*. (nieuwsbrief). Sumitto. (available: 16 Jul 2020).
27. Merx, M.M.W.D. (2020). *Volgens A-G geen Nederlandse BTW bij sportmanagementdiensten*. (podcast). Online: Taxvision: Online. (available: 24 Apr 2020).
28. Robben, M.T.E. & Seerden, J. (2020). *Column 'Coronacoulance voor de overdrachtsbelasting'*. (nieuwsbrief). Wolters Kluwer. (available: 8 Apr 2020).
29. Robben, M.T.E. & Seerden, J. (2020). *Column 'Overdrachtsbelastingtariefsgekte?'* (nieuwsbrief). Wolters Kluwer. (available: 18 Sep 2020).
30. Schippers, M.L. (2020). *A day in life of Incoterms®*. (podcast). International Chamber of Commerce. (available: 3 Jan 2020).

2.7 Samenvattingen van jurisprudentie

1. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Midden-Nederland. (2020, januari 17), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-291, (Achterwege blijven van informatie voor rekening en risico gemeente). ECLI:NL:RBMNE:2020:247.

2. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Oost-Brabant. (2020, september 29), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2998, (Afgestemde taxatiemethode met sector ondersteunend argument). ECLI:NL:RBOBR:2020:4710.
3. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2019, december 5), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-102, (Beïnvloedende factor vve-reserve dient uit verkoopprijs vergelijkingsobjecten te worden geëlimineerd). ECLI:NL:RBZWB:2019:5450.
4. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2020, juli 17), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2125, (Belanghebbende hoeft niet te worden geattendeerd dat een onjuist bedrag aan griffierecht is betaald). ECLI:NL:RBZWB:2020:3077.
5. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2019, oktober 10), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-11, (Beroep op marge WOZ-waarde slaagt niet voor noodzakelijk herstel fundering). ECLI:NL:GHAMS:2019:4591.
6. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, augustus 25), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2028, (Bewijsvoering heffingsambtenaar is niet gebonden aan de instructie waardebeoordeling Wet WOZ). ECLI:NL:GHARL:2020:6618.
7. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, juli 3), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1857, (Bezwaartermijn bij parkeerbelasting vangt aan dag na moment van aanbrengen aanslagbiljet op voertuig). ECLI:NL:RBNHO:2020:5126.
8. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof 's Hertogenbosch. (2020, juli 16), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1992, (Correspondentie terecht niet verstuurd naar adres belanghebbende uit Basisregistratie Personen). ECLI:NL:GHSHE:2020:2242.
9. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2020, februari 20), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1511, (Door afwijzing gelijke behandeling geen sprake van gelijke gevallen). ECLI:NL:RBDHA:2020:2523.
10. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, december 15), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3267, (Eigen geïndexeerde koopprijs gezien tijdsverloop en verbouwing minder bruikbaar). ECLI:NL:GHARL:2020:10510.
11. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Amsterdam. (2020, november 4), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2742, (Foto's scanauto niet leidend als bewijsmiddel in parkeerbelastingzaken). ECLI:NL:RBAMS:2020:5310.
12. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, november 12), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2931, (Gebruikers van een parkeerapp hoeven niet meer moeite te doen om dezelfde informatie te krijgen). ECLI:NL:RBNNE:2020:3911.
13. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, augustus 18), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2580, (Geen belastingrente vanwege strijd met algemene beginselen van behoorlijk bestuur). ECLI:NL:RBNHO:2020:6269.
14. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, juli 31), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2589, (Geen interne compensatie door standpuntbepaling aftrekbaarheid zelfgekweekte cannabis). ECLI:NL:RBNHO:2020:6277.
15. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Overijssel. (2020, februari 12), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-451, (Geen ruime uitleg procesbelang bij WOZ-beschikking huur woning op eigen naam). ECLI:NL:RBOVE:2020:705.
16. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2020, juni 19), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2367, (Geen schending goede procesorde door gebruik van nieuw bewijsmateriaal tijdens beroep). ECLI:NL:RBZWB:2020:4345.
17. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, juli 7), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1876, (Geen schending inzageplicht in dossierstukken door bijstand professionele gemachtigde). ECLI:NL:GHARL:2020:5157.
18. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, september 4), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2161, (Geen schending verdedigingsbeginsel door wijziging vergelijkingsobjecten in bezwaarfase). ECLI:NL:RBNHO:2020:6843.
19. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof 's Hertogenbosch. (2020, juli 16), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1986, (Geen sprake van een WOZ complex door kadastrale splitsing). ECLI:NL:GHSHE:2020:2264.

20. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Oost-Brabant. (2020, oktober 23), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3038, (Geen sprake van tot spanning leidende onzekerheid bij vraag of dwangsom is verschuldigd). ECLI:NL:RBOBR:2020:5177.
21. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, december 10), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3231, (Geen vernietiging uitspraak op bezwaar door niet toezenden op zaak betrekking hebbende stukken). ECLI:NL:RBNHO:2020:10225.
22. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, november 25), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3230, (Geen woning OZB-tarief voor wooncomplex). ECLI:NL:RBNHO:2020:10618.
23. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, mei 19), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1450, (Hanteren van de WOZ-waarde als heffingsmaatstaf forensenbelasting is geen verboden differentiatie). ECLI:NL:GHARL:2020:3826.
24. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Midden-Nederland. (2020, augustus 10), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2611, (Kamer in woning is voor de waardering vergelijkbaar met appartementsrechten). ECLI:NL:RBMNE:2020:3211.
25. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, december 1), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3188, (Korte wandeling om parkeerplek is vereist om te voldoen aan onderzoeksplicht). ECLI:NL:GHARL:2020:10028.
26. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, juni 16), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1728, (Leegstaand object met woonbestemming is geen woning voor de OZB). ECLI:NL:GHARL:2020:4649.
27. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Den Haag. (2020, maart 17), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-484, (Nadere stukken (belasting)adviseur mede door zijn werk tardief verklaart). ECLI:NL:GHDHA:2020:576.
28. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2020, juni 19), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2383, (Nalaten voldoen parkeerbelasting direct na aanvang parkeren). ECLI:NL:RBZWB:2020:4348.
29. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, augustus 21), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2036, (Navorderingsaanslag IB in strijd met correctiebeleid belastingdienst). ECLI:NL:RBNHO:2020:5960.
30. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, december 15), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3266, (Nemen van informatiebeschikking in bezwaarfase is toegestaan ook al is niet eerder om informatie gevraagd). ECLI:NL:GHARL:2020:10521.
31. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Amsterdam. (2020, januari 28), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-371, (Onjuiste benadering van bewijslast(verdeling) betekent geen gegrondheid hoger beroep). ECLI:NL:GHAMS:2020:147.
32. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Midden-Nederland. (2020, juni 15), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1705, (Ontbreken verzendbevestiging uitnodiging hoorgesprek resulteert in schending hoorplicht). ECLI:NL:RBMNE:2020:2201.
33. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, oktober 26), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2656, (Onweersprokenheid feiten resulteert in beroep op interne compensatie). ECLI:NL:RBNHO:2020:8599.
34. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2020, maart 20), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2144, (Onzorgvuldig handelen inspecteur resulteert niet in integrale proceskostenvergoeding). ECLI:NL:RBZWB:2020:1344.
35. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2020, april 9), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1041, (Overige omzet ten onrechte toegerekend aan toeristische plaatsen vakantiepark). ECLI:NL:RBGEL:2020:2212.
36. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Holland. (2020, november 27), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3095, (Prijs per kubieke meter geeft geen realistische waarde bij woning met hoog plafond). ECLI:NL:RBNHO:2020:10016.
37. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Gelderland. (2019, november 14), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-434, (Ruime uitleg procesbelang bij WOZ-beschikking huur woning op eigen naam). ECLI:NL:RBGEL:2019:5197.

38. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Amsterdam. (2019, december 24), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-28, (Schending zorgvuldigheidsbeginsel door niet informeren vergunninghouders over nieuwe tariefstelling). ECLI:NL:GHAMS:2019:4591.
39. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Zeeland-West-Brabant. (2020, september 15), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2501, (Subsidies relevant bij waardebeoordeling grond met bestemming windturbine). ECLI:NL:RBZWB:2020:4455.
40. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Limburg. (2020, november 20), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3257, (Succesvolberoep gelijkheidsbeginsel bij rioolheffing door woningbouwvereniging). ECLI:NL:RBLIM:2020:9070.
41. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Amsterdam. (2020, december 15), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3307, (Taxatierapport op basis van in pandige opname heeft de voorkeur boven zuiver modelmatige methode). ECLI:NL:GHAMS:2020:3284.
42. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, december 15), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-3308, (Tijdstip van koopovereenkomst gebouw en niet van levering relevant bij de WOZ-waardering). ECLI:NL:GHARL:2020:10517.
43. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, juni 26), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1761, (Twee dwangsommen wegens uitblijven uitspraak op bezwaar tegen één aanslagbiljet). ECLI:NL:RBNNE:2020:2314.
44. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, maart 31), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-955, (Twee rechters in enkelvoudige zaak zorgt voor vernietiging uitspraak). ECLI:NL:GHARL:2020:2777.
45. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof 's Hertogenbosch. (2020, april 9), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1004, (Verkrijging heffingsbevoegdheid resulteert niet in inwerkingtreding eerdere aanwijzing). ECLI:NL:GHSHE:2020:1200.
46. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Noord-Nederland. (2020, april 20), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1184, (Verschil in heffing wel of geen hondenbelasting niet in strijd met gelijkheidsbeginsel). ECLI:NL:RBNNE:2020:1702.
47. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, maart 31), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-957, (Verschil in tarief woningen in strijd met gelijkheidsbeginsel). ECLI:NL:GHARL:2020:2784.
48. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, maart 31), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-1166, (Woning en mantelzorgwoning op hetzelfde perceel samen één WOZ-object). ECLI:NL:GHARL:2020:2784.
49. Boei, W. (2020). Noot bij: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. (2020, oktober 20), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-2714, (Ziekte gemachtigde resulteert in twee keer uitstel herstel verzuimen hogerberoepschrift). ECLI:NL:GHARL:2020:8583.
50. Boei, W. (2020). Noot bij: Rechtbank Den Haag. (2019, oktober 14), *Vakstudie Nieuws Vandaag* 2020-450, (Zonligging en beeldbepalende boom geen WOZ-waarde beïnvloedende factoren). ECLI:NL:RBDHA:2019:10942.

3 Populariserende publicaties en media optredens

3.1 Bijdrage week- of dagblad

1. Bont, G.J.M.E. de (2020, oktober 27). Douane bijt zich vast in partijen knoflook uit China. *Financieele Dagblad*.
2. Hemels, S.J.C. (2020, juni 12). Amateursport en -kunst zijn van algemeen nut, geef onze verenigingen snel Anbi-status. *Financieele Dagblad*.
3. Hemels, S.J.C. (2020, november 27). Belastingverlaging middeninkomens heeft hoge prijs. *Het Financieele Dagblad*.
4. Hemels, S.J.C. (2020, juli 10). Btw-verlaging, dat kan een politicus niet maken tegenover de kiezers. *Het Financieele Dagblad*.

5. Hemels, S.J.C. (2020, oktober 2). Cadeaus die ongelijkheid vergroten, helpen starter niet. Het Financieele Dagblad.
6. Hemels, S.J.C. (2020, maart 27). De nieuwe werkelijkheid: goede doelen die aan bedrijven schenken. Het Financieele Dagblad.
7. Hemels, S.J.C., Eijffinger, S. & Schuyt, T. (2020, mei 11). Dit is een fantastische tijd voor filantropen. de Volkskrant.
8. Hemels, S.J.C. (2020, oktober 30). Kamerleden, beheers uzelf als u over een burger spreekt. Het Financieele Dagblad.
9. Hemels, S.J.C. (2020, mei 15). Laat rijkere gepensioneerden solidair zijn met de jongere generatie en meebetalen aan de AOW. Het Financieele Dagblad.
10. Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Jolanda van de Beld en Eline Huisman 'Algemeen nut beogende instellingen Liefdadig rariteitenkabinet'. De Groene Amsterdammer.
11. Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Jolanda van de Beld en Eline Huisman 'Goede doelen? Nederland is een belastingparadijs voor organisaties die een 'algemeen nut' dienen, want dat is moeilijk te controleren'. Trouw.
12. Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Jolanda van de Beld en Eline Huisman 'Liefdadige instellingen ontlopen controle door belastingdienst'. Investico.
13. Hemels, S.J.C. (2020, november 18). Quotes in Maurice Geluk, 'Hoe de steenrijke familie Van der Vorm macht en invloed koopt in Rotterdam'. Vers Beton.
14. Hemels, S.J.C. (2020, november 14). Quotes in Siem Eikelenboom 'Oprichter klauwt uit kas liefdadigheidsstichting'. Follow the money.
15. Hemels, S.J.C. (2020, januari 8). Quotes in Thomas Mulder, Wendy van der Waal, Hay Kranen, 'Liefdadige instellingen ontlopen massaal controle door Belastingdienst'. Pointer.
16. Hemels, S.J.C. (2020, september 4). Schaf giftenaftrek niet af, maar pak giftenaftrekfraude wel aan. Het Financieele Dagblad.
17. Hemels, S.J.C. (2020, april 17). Solidariteit in de samenleving is geen eenrichtingsverkeer, ook niet voor zzp'ers. Het Financieele Dagblad.
18. Hemels, S.J.C. (2020, februari 13). Waarom zouden we de financiële afhankelijkheid van Nederlandse vrouwen blijven aanmoedigen? Het Financieele Dagblad.
19. Kavelaars, P. (2020, februari 29). BEPS: Pillar 2. Antilliaans Dagblad.
20. Kavelaars, P. (2020, mei 4). Box 3. Financieele Dagblad.
21. Kavelaars, P. (2020, oktober 3). Coronatijden en belastingplan. Antilliaans Dagblad.
22. Kavelaars, P. (2020, juli 1). De fiscale relaties binnen het Koninkrijk. Antilliaans Dagblad.
23. Kavelaars, P. (2020, november 17). Deeleeconomie en belastingen. Antilliaans Dagblad.
24. Kavelaars, P. (2020, april 30). Fiscale boetes. Antilliaans Dagblad.
25. Kavelaars, P. (2020, april 9). Good Tax Governance. Antilliaans Dagblad.
26. Kavelaars, P. (2020, februari 5). Kostenvergoeding Kamerleden. Telegraaf.
27. Kavelaars, P. (2020, augustus 22). Renteaftrek en kasrondjes. Antilliaans Dagblad.
28. Kavelaars, P. (2020, september 12). Wel of geen multinationals? Antilliaans Dagblad.
29. Monsma, A.P. (2020). Interview in Harry Perree 'Baatbelasting onderzocht als financiering warmtenet'. Binnenlands Bestuur.
30. Wit, W. de (2020, januari 4). Quotes in D. Mijnheer, 'Supersjoemelen met btw via webshops'. Follow the money.

3.2 Media optredens

1. Bont, G.J.M.E. de (Npo radio 1) (2020, okt 25). Klachteninstituut zelf voor rechter gedaagd. [radio-uitzending]. In Reporter Radio.
2. Hemels, S.J.C. (debater) (2020, mei 15). Debat met Jaap van der Spek, voorzitter van de Koepel voor Gepensioneerden naar aanleiding van de FD publicatie Laat rijkere gepensioneerden solidair zijn met de jongere generatie en meebetalen aan de AOW. [radio-uitzending]. In Dit is de Dag. Radio 1.
3. Hemels, S.J.C. (Geinterviewde) (2020, mei 15). Interview door Adelheid Roosen over de Volkskrantpublicatie Dit is een fantastische tijd voor filantropen. [webcast]. In Iedereen Live.

4. Hemels, S.J.C. (Interview) (2020, nov 17). Podcast 'In gesprek met professor Hemels'. [podcast]. In Fiat Justitia serie 'In gesprek met...'
5. Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 28). Afschaffing van de hypotheekrenteaf trek. [radio-uitzending]. In BNR.
6. Kavelaars, P. (Interview) (2020, jul 02). Belastingprobleem Unilever. [radio-uitzending]. In BNR.
7. Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 31). BTW. [televisie-uitzending]. In RTLZ.
8. Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 31). Btw verlagen? [radio-uitzending]. In BNR.
9. Kavelaars, P. (Interview) (2020, nov 19). Dividenduitkeringen aan buitenlandse moeder door NL bedrijven die steun ontvangen. [radio-uitzending]. In BNR.
10. Kavelaars, P. (Interview) (2020, aug 27). Initiatiefwet GroenLinks. [televisie-uitzending]. In RTLZ.
11. Kavelaars, P. (Interview) (2020, feb 05). Kostenvergoeding Kamerleden. [radio-uitzending]. In Radio 1.
12. Kavelaars, P. (Interview) (2020, mrt 12). Toeslagen. [radio-uitzending]. In BNR.
13. Kavelaars, P. (Interview) (2020, jan 21). Trustkantoren. [radio-uitzending]. In BNR.
14. Kavelaars, P. (Interview) (2020, jul 08). Winst en belastingen van Nederlandse multinationals. [radio-uitzending]. In BNR.

4 Lezingen, expertmeetings, paneldebatten

4.1 Internationaal

1. Graaf, A.C.G.A.C. de & Stevens, A.J.A. (2020, juni 10). Base Erosion I; Hybrid mismatch arrangements (BEPS en EU). Rotterdam, EFS Postmaster Internationaal en Europees Belastingrecht.
2. Graaf, A.C.G.A.C. de (2020, juni 11). BEPS - treaty shopping. Rotterdam, EFS Postmaster Internationaal en Europees belastingrecht.
3. Graaf, A.C.G.A.C. de (2020, december 17). Dutch Developments in International Tax Policy Area. Amsterdam, Sdu Licent Academy, Trust Academy Quarterly Meeting Q4.
4. Hemels, S.J.C. (2020, november 26). Comments on two papers during the workshop for junior scholars during the online, Conference Taxation & Philanthropy of the Geneva Centre for Philanthropy of the University of Geneva.
5. Hemels, S.J.C. (2020, januari 15). Equality and the taxable unit in income tax. Copenhagen, CBS Law Research Seminar Copenhagen Business School.
6. Hemels, S.J.C. (2020, november 21). Tax incentives for the creative industries: from Spectre via Games of Thrones to U2. Sheffield University Management School, Kaltura recording of guest lecture for the master course Critical Theories and Concepts in the Creative Industries of the MSc Creative and Cultural Industries Management.
7. Hemels, S.J.C. (2020, november 27). Tax reactions on entrepreneurial philanthropy: the case of the Netherlands. online, online conference Taxation & Philanthropy of the Geneva Centre for Philanthropy of the University of Geneva.
8. Merx, M.M.W.D. (2020, februari 13). New VAT rules for e-commerce: highlights & insights. Rotterdam, EFS Conference.
9. Merx, M.M.W.D. (2020, september 25). Recent and Pending CJEU decisions. Rotterdam, EFS Top level seminar.
10. Merx, M.M.W.D. (2020, mei 14). Recent case law of the CJEU. Online (originally in Riga), Introduction to European Law with a Special Focus on VAT for Latvian judges.
11. Merx, M.M.W.D. (2020, mei 12). VAT: Basic Rules and Principles (including workshop/case study). Online (originally in Riga), Introduction to European Law with a Special Focus on VAT for Latvian judges.
12. Molenaar, D. (2020, februari 18). Taxation in Football. Hoofddorp, FIFPRO Legal Conference.
13. Schippers, M.L. (2020, juni 22). The Interplay between Customs Valuation and Transfer Pricing. University of Antwerp (digital), Advanced module on Customs taxable elements.
14. Wilde, M.F. de, Van Dun, M. & Mookhoek, M. (2020, oktober 27). Corporate tax developments in the Netherlands. Beeld en Geluid Den Haag, Webcast series 'State of Tax', PwC.
15. Wilde, M.F. de (2020, mei 11). EU legal framework in taxation matters. Online, Court Administration of Latvia and Academy of European Law (ERA) Seminar (online).

16. Wilde, M.F. de (2020, mei 11). Fundamentals of international tax law. Online, Court Administration of Latvia and Academy of European Law (ERA) Seminar (online).
17. Wit, W. de (2020, november 4). Customs valuation in complex supply chains. Rotterdam, Post-Master in EU Customs Law.
18. Wit, W. de (2020, september 24). E-commerce customs changes for non-EU suppliers and following Brexit. Rotterdam, Top-Level Seminar 'EU VAT: Recent Developments and Outlook'.
19. Wit, W. de (2020, februari 13). E-commerce, VAT and Customs: Challenges and Opportunities Ahead (chair and moderator). Rotterdam, EFS annual indirect tax-related conference.
20. Wit, W. de (2020, juni 15). Essentials of customs. Rotterdam, Executive Master in Customs and Supply Chain Compliance.
21. Wit, W. de (2020, september 25). Excise duties. Rotterdam, Post-Master in EU Customs Law.
22. Wit, W. de (2020, november 24). Introduction to Customs Law. Erasmus School of Law, Rotterdam, LLM program in Commercial Law.
23. Wit, W. de, Schippers, M.L. & Birkhoff, J. (2020, december 15). New EC Guidance on Customs valuation in a series of sales. Webcast, EFS, Erasmus University Rotterdam.
24. Wit, W. de (2020, juni 9). Recent developments in customs valuation. Rotterdam School of Management (webcast), RSM's webinars on customs and trade compliance.
25. Wit, W. de & Merckx, M.M.W.D. (2020, november 3). VAT and customs (sequel). Rotterdam, Post-Master in EU Customs Law.
26. Wit, W. de (2020, november 6). Wrap-up and recent developments. Rotterdam, Post-Master in EU Customs Law.

4.2 Nationaal

1. Bont, G.J.M.E. de (2020, september 25). Formeel Belastingrecht. Utrecht, SOB.
2. Bont, G.J.M.E. de (2020, maart 3). Formeel Belastingrecht. Utrecht, SOB.
3. Bont, G.J.M.E. de & Vissers, A.B. (2020, november 17). Leergang Financieel-Economisch Strafrecht: Fiscaal Strafrecht. Online, VU.
4. Bont, G.J.M.E. de & Eckhardt, S.A. (2020, februari 26). SFEER-Congres Witwassen: De aanpak van een wereldwijd probleem? Amsterdam, SFEER.
5. Boomsluiters, E. & Benhammou, A. (2020, maart 11). Grensgevallen WUO, ROW en box 3. Rotterdam, RB-lezing.
6. Graaf, A.C.G.A.C. de & Wilde, M.F. de (2020, september 15). Actualiteiten BEPS - module 7 (1). Leiden, International Tax Centre Leiden, Exec LLM Internationaal & EU Belastingrecht.
7. Graaf, A.C.G.A.C. de & Wilde, M.F. de (2020, september 29). Actualiteiten BEPS - module 7 (2). Leiden, International Tax Center Leiden, Exec LLM International & EU Belastingrecht.
8. Graaf, A.C.G.A.C. de & Wilde, M.F. de (2020, juni 8). BEPS en de internationale gemeenschap. Rotterdam, EFS Postmaster Internationaal en Europees belastingrecht.
9. Graaf, A.C.G.A.C. de (2020, januari 14). BEPS 2.0 en bronheffingen. University of Curacao, Symposium Belastingverdragen, BEPS 2.0 en bronheffingen.
10. Graaf, A.C.G.A.C. de (2020, maart 9). Verdragsontwikkelingen. Utrecht, Apertas Permanent Education.
11. Hemels, S.J.C. (2020, oktober 7). ANBI's, giftenaftrek en de Fiscale verzamelwet 2021. Hilversum, Tax Talks Focus (online fiscale educatie).
12. Hemels, S.J.C. (2020, februari 11). Gezin of individu: de relatie tussen de keuze voor de belastbare eenheid in de inkomstenbelasting en gendergelijkheid. Amsterdam, Lezing voor het Juridisch Genootschap Amsterdam.
13. Hemels, S.J.C. (2020, januari 23). Uitvoerbare wetgeving – perspectief van de belastingplichtige (wetenschappelijk beschouwd). Den Dolder, 4e Fiscale Conferentie Tax Talents georganiseerd door de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs en de Belastingdienst/Ministerie van Financiën.
14. Hemels, S.J.C. (2020, september 30). *Voorzitter en inleider Belastingplan pakket 2021*. On-line via Zoom, Prinsjesdagseminar georganiseerd door de Rotterdamse fiscale studievereniging Christiaanse-Taxateur.
15. Jie-A-Joen, C.S.J. (2020, september 3). *PE-seminar Financiële Transacties Transfer Pricing*. De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs, Programma Permanente Educatie (PPE) 2020.

16. Jie-A-Joen, C.S.J. (2020, september 7). Intangibles en waarderingen. Utrecht, SOB - Beroepsopleiding Transfer Pricing Specialisten.
17. Jie-A-Joen, C.S.J. (2020, november 5). Inleiding Transfer Pricing. Online, SOB.
18. Merkx, M.M.W.D. (2020, maart 4). Btw en e-commerce en DST. Den Dolder, Winterschool NOB.
19. Merkx, M.M.W.D. & Wolf, R.A. (2020, november 9). Capita selecta btw - deel I o.a. vrijstellingen en ondernemerschap. Online, SOB - permanente educatie.
20. Merkx, M.M.W.D. (2020, november 19). Capita selecta btw - deel II o.a. e-commerce en vaste inrichting. Online, Permanente Educatie NOB.
21. Merkx, M.M.W.D. (2020, maart 26). Dagvoorzitter. NOB - Amsterdam, 4e Fiscale Conferentie Tax Talents.
22. Merkx, M.M.W.D. (2020, december 1). Internationale actualiteiten op btw-gebied. Online, BTW in de praktijk - permanente educatie SOB.
23. Merkx, M.M.W.D. (2020, december 7). Plaats van dienst en afnemer van de prestatie. Online, SOB-opleiding aspirant-leden
24. Merkx, M.M.W.D. (2020, september 30). Prinsjesdag - indirecte belastingen. Online, CT Prinsjesdaglezing.
25. Merkx, M.M.W.D. (2020, oktober 27). Vaste inrichting en plaats van dienst. Rotterdam, Post master indirecte belastingen EFS.
26. Merkx, M.M.W.D. & Wit, W. de (2020, november 3). VAT and customs. Rotterdam, Post Master Customs EFS.
27. Molenaar, D. (2020, december 2). Double Taxation and Article 17 Issues. Londen / online, Conference: Tax Planning for Entertainers and Sports Stars.
28. Molenaar, D. (2020, oktober 2). Fiscaliteit en Sport. Rotterdam, Hoorcollege EUR Minor Sport & Recht.
29. Molenaar, D. (2020, september 30). GEEFWET VOOR KUNST EN CULTUUR. Amsterdam, DAS GRADUATE SCHOOL / Academy of Theatre and Dance.
30. Molenaar, D. (2020, mei 26). Online panel: De muziekindustrie en de Coronacrisis / De makers en uitvoerenden. Online panel, ESNS debatteert
31. Molenaar, D. (2020, september 18). Online workshop Brexit. Hamburg / online, Reeperbahn conference
32. Molenaar, D. (2020, januari 18). Panel "Werken met werknemers of freelancers?". Groningen, Eurosonic Noorderslag Conference.
33. Molenaar, D. (2020, maart 9). Taxation of Entertainers and Sportspersons (Art. 17 OECD Model). Universiteit Maastricht, Gastcollege.
34. Monsma, A.P. & Kastelein, R.H. (2020, januari 28). Actualiteitendag WOZ en lokale heffingen. Gemeentebelastingen en basisinformatie Drechtsteden te Sliedrecht, Studiedag.
35. Monsma, A.P. (2020, november 30). Bekostigingsmogelijkheden warmtenet met baatbelasting en ozb. online, via Teams-meeting, Bijeenkomst financiële experts gemeente Groningen.
36. Monsma, A.P. (2020, november 30). Rechtvaardige lastenverdeling bij fiscale bekostiging warmtenet Groningen. online, Teams-meeting, presentatie onderzoeksrapport.
37. Schep, A.W. (2020, december 3). Thorbecke 2030: Naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied. Rotterdam, Online livestream georganiseerd door Binnenlands Bestuur.
38. Schippers, M.L. & Ramautarsing, R.R. (2020, september 18). Btw bij in- en uitvoer. Utrecht, SOB.
39. Schippers, M.L. (2020, september 10). Douanekansen en -valkuilen voor het MKB. Utrecht, PE Academy.
40. Schippers, M.L. & Taouil, K. (2020, oktober 2). Focus op Brexit. Utrecht, PE Academy.
41. Schippers, M.L. (2020, juni 9). Handelsoorlogen, haven, inleiding douane. Erasmus University Rotterdam (digital), Masterclass Indirecte Belastingen - R.F.V. Christiaanse-Taxateur (sessie 3).
42. Schippers, M.L. (2020, december 9). Vrij verkeer van goederen en douanewetboek (hoorcollege). University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez (online), Europees Belastingrecht.
43. Schippers, M.L. (2020, december 17). Vrij verkeer van goederen en douanewetboek (werkcollege). University of Curaçao Dr. Moises da Costa Gomez (online), Europees Belastingrecht.
44. Schippers, M.L. (2020, maart 4). Customs valuation. Maastricht University, Master course on customs law.
45. Wilde, M.F. de (2020, juli 10). Hervorming van de vennootschapsbelasting; Rapport Adviescommissie Belastingheffing van multinationals. Ministerie van Financiën - Rijksacademie voor Financiën, Economie en Bedrijfsvoering, Den Haag, Interactieve discussiebijeenkomst, serie webinars 'Verder naar een beter belastingstelsel'.

46. Wilde, M.F. de (2020, februari 10). Om de toekomst van de belastingheffing van ondernemingswinsten in Europa. Hotel van der Valk Vianen, Apertas Academy.
47. Wilde, M.F. de (2020, juni 25). Op weg naar balans in de vennootschapsbelasting. Online, Algemene Ledenvergadering IFA Nederland, Interactieve discussiebijeenkomst.
48. Wilde, M.F. de (2020, januari 23). BEPS 2.0 developments; Two-pillar approach by the OECD. DoubleTree by Hilton Hotel Amsterdam Centraal Station, Annual Tax Event Loyens & Loeff.
49. Wit, W. de (2020, november 5). Btw en douane. online, Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB).
50. Wit, W. de (2020, oktober 13). Douanerechten, heffingen bij invoer. Rotterdam, Post-Master Indirecte Belastingen.
51. Wit, W. de (2020, oktober 5). Unierechtelijke beginselen van de omzetbelasting. online, Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB).
52. Wit, W. de (2020, december 10). Unierechtelijke beginselen van de omzetbelasting. online, Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB).

5 Rapporten

1. Hemels, S.J.C., van Erp, J., van den Bos, J. & Bokhorst, M. (2020). Toezicht als tegenkracht Naar een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane. (Extern rapport). Ministerie van Financiën.
2. Jie-A-Joen, C.S.J. (2020). Comments to the OECD on the Pillar One Blueprint. Request for comments by the OECD regarding the report entitled "Tax Challenges Arising from Digitalisation – Report on Pillar One Blueprint".
3. Monsma, A.P. (2020). Second opinion: De betere afvalscheider wordt beloond. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden.
4. Monsma, A.P. (2020). Warmtenet Groningen: baatbelasting en ozb. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden.
5. Monsma, A.P. (2020). Notitie doorlopende volmacht in belastingprocedures van gemeenten. Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden.
6. Schep, A.W., Monsma, J.A. & Monsma, A.P. (2020). Gemeentelijke belastingheffing & verduurzaming van havengebonden en industrieel vastgoed. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden.
7. Schep, A.W. (2020). Haalbaarheid van een BIZ voor gezamenlijke brandweer. Quick scan. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).
8. Schep, A.W. (2020). Havengelden vanwege sluiscomplex Kornwerderzand. Een verkenning. (Extern rapport): Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).
9. Schep, A.W. (2020). Herijking waarderingsuitzonderingen WOZ. (Extern rapport). Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).
10. Schep, A.W. (2020). Invloed van coronamaatregelen op WOZ-waardering in 2021. ESBL-Memo. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).
11. Schep, A.W. & Monsma, J.A. (2020). Verkenning mogelijkheden gemeentelijke mobiliteitsheffing. Second opinion. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).
12. Schep, A.W. (2020). Verlenging BIZ-periode in verband met Corona. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).
13. Schep, A.W. (2020). Wetsvoorstel voor een Tijdelijke Noodwet BIZ. (Extern rapport). Rotterdam: Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL).

6 Prijs

1. Schippers, M.L. (2020). Stevensprijs 2019. Vijfde Stevensprijsuitreiking: Den Haag, Nederland. Wetenschappelijk.
2. Schippers, M.L. (2020). EY Knowledge Champion Award - Global Trade. Global Indirect Tax Symposium: London, United Kingdom.

